

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

VERDÎ KÂSİM DÎVÂNI
(TRANSKRİPSİYONLU METİN, SÖZLÜK, DİZİN)

Elif Mine DEMİRKOL

YÜKSEK LİSANS TEZ

Dr. Öğr. Üyesi Müzahir KILIÇ

AĞRI

2019

AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

Elif Mine DEMİRKOL

VERDÎ KÂSİM DÎVÂNİ
(Transkripsiyonlu Metin, Sözlük, Dizin)
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Dr. Öğr. Üyesi Müzahir KILIÇ

AĞRI-2019

TEZ BİLDİRİMİ

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Verdî Kasım Dîvânı (Transkripsiyonlu Metin, Sözlük, Dizin)” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

Δ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Δ Tezim sadece Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

Δ Tezimin 1 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

22/07/2019

Elif Mine DEMİRKOL

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖN SÖZ.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1.Klasik Türk Edebiyatında Şiir.....	1
1.2.Klasik Türk Edebiyatında Tasavvuf.....	2
2. BİRİNCİ BÖLÜM.....	8
2.Verdî Kâsım Dîvânı Transkripsiyon Metin.....	8
3. İKİNCİ BÖLÜM.....	144
3. Sözlük Bölümünün Hazırlanmasında İzlenen Yollar.....	144
3.1. Sözlük.....	147
4. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	186
4. Dizin Bölümünün Hazırlanmasında İzlenen Yollar.....	186
4.1. Dizin.....	188
5. Sonuç	202
6. Kaynakça	208
7. Tıpkıbasım	210

VERDÎ KÂSİM DÎVÂNÎ

(Transkripsiyonlu Metin, Sözlük, Dizin)

Elif Mine DEMİRKOL

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi Temmuz 2019

Tez Danışmanı Dr. Öğr. Üyesi Müzahir KILIÇ

ÖZET

Milletlerin gelişmişlik seviyesiyle dil ve edebiyatlarının gelişmişlik seviyesi paralellik gösterir. Büyük, köklü ve gelişmiş medeniyetlerin dil ve edebiyat alanlarına bakıldığında aynı oranda yüksek seviyede olduğu bilinmektedir. Bunu da gelişmiş medeniyetler önemli edebi eserler ortaya koyarak kanıtlamışlardır. Önemli eserler dil ve söz söyleme kudreti bakımından güçlü olan eserlerdir. Bir söz sanatı olan şiirler de bu eserler arasındadır.

Türk şiiri dini törenlerden doğmuş fakat sonraları din dışı konularda da gelişimini sürdürmeye devam etmiştir. Yüzyıllarca edebiyatımızın ana anlatım aracı olan şiire “yır” adı ile ilk önce Orhun yazıtlarında sonra da Divan-ı Lügati’t Türk’te rastlanmıştır. Türk edebiyatında en çok gelişme gösteren tür şiirdir. Edebiyatımızda sayısız yazı türleri mevcut olmakla beraber Türk milleti en çok şiiri benimsemiş ve sevmiştir. Bu yüzden olacak ki edebiyatımızda hikâyeler bile mesnevi yoluyla şiirle anlatılmıştır. Klasik edebiyatımızda da şiir önemli bir yere sahiptir. Öyle ki şairlik ölçüsü müretteb divana sahip olmak olarak görülmektedir.

Bugüne kadar Klasik Türk edebiyatı alanında birçok çalışmalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda pek çok sanatçı ve eserlerinin önemi tespit edilmiştir fakat hala tezkirelerde ve diğer kaynaklarda ismi geçen hayatı ve eserleri hakkında herhangi bir inceleme yapılmamış çok sayıda sanatçı mevcuttur. Bunların da diğer sanatçılarımız gibi incelenip ilim âlemine kazandırılmaları ve önemlerinin bilinmesi gerekmektedir. Bu gereklilik neticesinde daha önce üzerinde hiçbir çalışma yapılmamış XVII. yüzyıl şairlerinden Verdî Kâsım ve Dîvan adlı eserini incelemeyi uygun gördük.

Bu çalışma Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz A 2589 numarada kayıtlı olan Divanın transkripsiyonlu metni, sözlük ve dizin üzerine yapılan

Çalışmadan oluşmuştur. Bu eserde 168 şiir 2 tarih yer almaktadır. Çalışmamızın giriş bölümünde Klasik Türk Edebiyatında Şiir ve Klasik Türk Edebiyatında Tasavvufтан kısaca bahsedilmiştir. Birinci bölümünde transkripsiyonlu metin, ikinci bölümde sözlük, üçüncü bölümde dizin veyapılan çalışmaların daha sağlıklı takip edilmesini sağlamak maksadıyla metnin Tıpkıbasımına yer verilmiştir. Metin üzerinde detaylı inceleme yapılmamasına karşılık genel olarak inceleme yapılmış ve bu da “sonuç” başlığı altında örneklerle özetlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Şiiri, Şair, Tasavvuf, Verdî Kâsım

VERDÎ KÂSİM DÎVÂNÎ
(Transcription Text, Glossary, Index)

Elif Mine DEMİRKOL
Ağrı İbrahim Çeçen University Institute of Social Sciences

Master Thesis, July 2019

Thesis Advisor: Dr. Öğr. Üyesi Müzahir KILIÇ

ABSTRACT

The level of national development and the level of language and literature show parallesim. When you look at the grand,rooted,and developed civilizations, it's known that literature and language development are at the same rate of the development.Developed civilizations proud those by presenting important literary works.Important works are powerful in term of language and figure of speech.Poems which are the figure of speech are among these art works.

Turkish poem emerged from religious ceremonies, but then it maintained its development out of the religious subjects.The poem which is the main expression of our literature for centuries called 'Yır' is seen first in Orkhon inscriptions then in Divan-ı Lugatı Turk.Poem is the most developed type in our literature.Athough there are many type of articles, Turkish people liked the poem most.Hence, in our literature even poems are told by masnavi. Poem has an important place in our classic literature. So poecy scale is seen as having organized Divan

Many studies have been made in the field of Classic Turkish literature so far. In the result of studies many artists and significance of their works hau been determined, but many artists who have names in tezkireler and other sources, are avaiable. Furthermore no examinations have been made about them. Like other artists, these artists should be examined and known their importance taken place in literature world. Euntually, we considered that Verdî Kâsım and his work called Divan which no studies have been made so far should be examined.

This study consists of the transcription text of the Divan, which is registered in Ankara National Library Manuscript Collection 06 Mil Yz A 2589 and work on index and dictionary. These are 168 poems and 2 eras in this work. In the introduction part of our study, poetry in Classical Turkish Literature and Sufism in Classical Turkish Literature have been mentioned briefly. The first part of our study consist of transcribed text, the second part consist of a dictionary and the third part consist of an index and the same edition has been used in order to provide a more healthy follow-up of the studies. Although there is no detailed examination of the text, the examination has been made in general and this has been summarized with examples under the title of “conclusion”.

Key words: Classic Turkish Poetry, Poet, Mysticism, Verdī Kāsım

ÖN SÖZ

17. yüzyıldan itibaren duraklama dönemine giren Osmanlı İmparatorluğu, bu yüzyılda en karışık ve bunalımlı devrini yaşamıştır. Ancak siyasî ve sosyal hayatta görülen karışıklık ve bozukluklara rağmen edebiyat, bu devirde de gelişimini sürdürmeye devam etmiş hatta en parlak dönemini yaşamıştır. Birçok edebî türde yapıtlar yazan yüzlerce şair yetişmiştir. Osmanlı tezkirecileri eserlerinde tekke şairlerine pek yer vermez. Belki de bu yüzden Klasik Edebiyatta ve Tekke-Tasavvuf Edebiyatında adını pek duymadığımız bir şahsiyettir Verdî Kāsım. Şair eserin içeriği açısından kayda değer şiirler üretebilmiştir. Verdî Kāsım'ın mutasavvıf kimliği şair kimliğinin önündedir. Ancak yazdığı şiirlerin güzelliği şairâne kişiliğinin de önde olduğunu gösterir. Verdî'nin şiirlerinde kabul gören ve öne çıkan düşünce hiç kuşkusuz mutasavvıf kişiliğinin sağladığı tasavvuf bilgisidir. Bundan dolayı dīvanında bulunan şiirlerin tamamına yakınında tasavvufî kavramların izlerini görmek mümkündür.

Her ne kadar teknik açıdan bir takım hatalar yapmış ise de şiirleri o dönemin tasavvuf anlayışını yansıtmıştır. Hemen hemen bütün şiirleri ciddi bir din ve tasavvuf bilgisi taşıyan Verdî'nin şiirleri muhteva bakımından olgun bir seviye gösterir.

Bu çalışmanın konusu, 17. yüzyıl şairlerinden Verdî 'nin bilinen tek eseri olan Dīvanı'nın incelenmesidir. Çalışmanın her bir bölümü titizlikle ele alınmıştır.

17. Yüzyıl'da kaleme alınan Dīvan üzerindeki bu çalışma; giriş, çevriyazı, sözlük, dizin ve tıpkıbasım bölümlerinden meydana gelmektedir. Eserin sözlük bölümünde de görüleceği üzere eserde Farsça ve Arapça kelime sayısı oldukça fazladır. Bu sebeple sözlük olmadan dilinin anlaşılma şansı zayıftır. Bundan dolayı eserin sonuna sözlük eklenmiştir. Eserde Arapça ve Farsça kelimelerin yanı sıra Türkçe kelimeler de mevcuttur.

Çevriyazı bölümünde Türk dilcilerinin kullandığı transkripsiyon işaretleri kullanılmıştır. Eserin orijinalindeki yazım mantığına bağlı kalınmış ve orijinal metinde kırmızı mürekkeple yazılan yerler çevriyazıda da kırmızı olarak gösterilmiştir. Sayfa numarası metin üçüncü sayfadan başladığı için ve tıpkıbasım ile birlikte takip edildiğinde daha kolay bulunabilmesi için üçüncü sayfadan başlatılmıştır.

Sözlük bölümü, seçki (seçme) sözlük şeklinde hazırlanmıştır. Bu sözlükte metinde geçen ve anlamı bilinmeyen Arapça ve Farsça sözcükler ve sayıları yabancı sözcüklere oranla az da olsa Türkçe kelimelere de yer verilmiştir. Bu Türkçe kelimelerin çoğu Türkiye

Türkçesi ağızlarında varlığını devam ettiren kelimelerdir. Sözlükte yer alan tüm kelimeler alfabetik madde başı şeklinde verilmiştir. Madde başlarının hangi dile ait olduğu ve türünün ne olduğu yanına kısaltma şeklinde yazılmıştır.

Sözlüğün akabinde kendine yer bulan Dizin bölümü, kendi içinde Sözlük bölümünün hazırlanışıyla benzerlikler göstermektedir ve genel olarak dinî ve tasavvufî sözcükler ağır basmaktadır. Bu bölüm de kendi içinde alfabetik olarak verilmiştir.

Sonuç bölümü, eser üzerinde genel olarak yapılan inceleme neticesinde varılan yargıların örneklerle açıklanması yoluyla oluşturulmuştur.

Çalışmanın son bölümünde ise Kaynakça'ya yer verilmiştir. Söz konusu kaynakçada yararlanılan kaynaklar alfabetik olarak sıralanmıştır.

Tıpkıbasım, araştırmacıların metinden tam anlamıyla yararlanabilmeleri için Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz A 2589 numaralı eserin fotoğraflarının çalışmanın sonuna eklenmesiyle oluşturulmuştur.

Tasavvuf geleneğinin gerek Türk kültürüne ve düşünce sistemine, gerekse Türk edebiyatına yaptığı katkıyı nazarı itibara alarak, edebiyat dünyamızın altın devrini yaşadığı ve tarikatların toplumumuzda alabildiğine yayılmış bulunduğu 17. Yüzyılda birçok önemli mutasavvıf şair ve ilim erbabının yaşamış olduğunu söyleyebiliriz. İşte bu mümtaz mutasavvıf şairlerden biri de, çalışmamıza tek eseri olarak bilinen Dîvânını konu olarak seçtiğimiz Verdî Kasım'dır.

Verdî Kâsım Divanı (Transkripsiyonlu Metin-Sözlük-Dizin) isimli tez çalışmamızı hazırlarken desteklerini benden esirgemeyen bana Eski Türk Edebiyatı bilim dalını sevdiren ve bu bilim dalına yönelmemi sağlayan kıymetli Hocam ve aynı zamanda tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Müzahir KILIÇ'a sonsuz şükranlarımı dile getirmek isterim. Ayrıca çalışmam boyunca madden ve manen her konuda yardımlarını karşılık beklemeden bana sunan sevgili annem ve babam, ablam Sabiha KARATOYUK, abim Mehmet Abdullah DEMİRKOL ve kıymetli eşi Gülşah, kardeşlerim Büşra Betül ve Mehmet Hikmet DEMİRKOL ile değerli dostlarım Rıdvan ve Silvan GÖKAL kardeşlere de buradan teşekkürlerimi iletiyorum

Kısaltmalar Listesi

a.g.e. :	Adı geçen eser
Akt. :	Aktaran
Ar. :	Arapça
b. zf.:	Birleşik zarf
bağ.:	Bağlaç
bk. :	Bakınız
b. is.:	Birleşik isim
b. f.:	Birleşik fiil
b. sf.:	Birleşik sıfat
C. :	Cilt
e.:	Edat
Far.:	Farsça
haz. :	Hazırlayan
is.:	İsim
öz. is.	Özel isim
s.:	Sayfa
S.:	Sayı
sf.:	Sıfat
T:	Türkçe
TDK :	Türk Dil Kurumu
Uyr.:	Uyarlayan
ünl.:	Ünlem
vb.:	ve benzeri
vs.:	ve saire
yy.:	Yüzyıl
zf.:	Zarf
zm.:	Zamir
[]:	Metinde silik olup okunamayan kelime tahminlerini gösterir.

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

آ	Ā, ā
ا	A,a, E, e
ء	‘
ب	B,b
پ	P, p
ت	T, t
ث	<u>S, s</u>
ج	C, c
چ	Ç, ç
ح	H, h
خ	Ĥ, ĥ
د	D, d
ذ	Z, z
ر	R, r
ز	Z, z
ژ	J, j
س	S, s
ش	Ş, ş
ص	Ş, ş
ض	D, d, Ž, ž
ط	T, t
ظ	Z, z
ع	‘
غ	Ğ, ğ
ف	F, f
ق	K, k
ك	K, k, G, g, ñ
ل	L, l
م	M, m
ن	N, n
و	V, v, O, o, Ö, ö, U, u, Ū, ū, Ü, ü
ه	H, h, (a,e)
ی	Y, y, I, ı, Ī, ī, İ, i

1. GİRİŞ

1.1 Klasik Türk Edebiyatında Şiir

“Bu Verdîniñ saña ‘aşkı degildir şöñradan
Ezel bezminde sâķisi sen idin eyledin sekrân”
Verdî

Şiir kelimesi Arapça bir kelime olup, “şuur” ile aynı kökten gelmektedir ve “bilmek ve bir manayı kavramak” anlamındadır; hiç düşünmeden, önce kurup kararlaştırılmadan söylenen sözdür. Şiir kelimesinin çoğulu ise eş’ar ‘dır fakat bu kelimenin de Mehmet Çavuşoğlu’nun ifadesine göre Yemen’den Eş’ar b. Sebā adlı birinin konuşurken sürekli olarak vezinli ve kafiyele sözler kullanmasından dolayı eş’ar olarak adlandırıldığı söylentiler arasındadır. ¹

İskender Pala’nın da Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğünde şiir hakkındaki ifadesi şöyledir: “Eskilere göre şiir "mevzun u mukaffa söz " dır. Yani eskiden vezinli (ölçülü) ve kafiyele (uyaklı) sözlere şiir denirdi. Günümüzde bu tanım artık pek geçerli sayılamaz. Güzel olan ve insanın iç dünyasına hitab edebilen ahenkli sözleri şiir olarak kabul edebiliriz. Ancak şu kadarı var ki şiir, az sözle çok şeyler anlatabilen söyleyiş şeklidir. Günümüzde şiirin, mutlaka vezinli ve kafiyele olması istenmiyorsa da, dilin ve insanın özü gerçeği unutulmamalıdır. Şiir, tılsımlı bir sözdür. Bu bakımdan şiir ile nazımı da birbirlerinden ayırmak gerekir. Nazım için, kafiyele, vezinli, fakat sanatsız da olabilen yazılardır dersek; şiire sanatlı her çeşit yazı gözüyle bakabiliriz. Kısaca şiir, ister nesir ister nazım olsun, güzel ve hatırdı kalması kolay olan sözdür.”²Şiir için sadece anlamdır düşüncesi de vardır fakat şiir, sadece anlam da değildir. Şiirin söz yapısı da önem arz etmektedir. Divan şiirinde söz ve anlam birbirinden ayrı düşünölemeyecek kadar birbiriyle çok sıkı bir denge ve uyum içerisindedir. Muallim Naci’nin bu konudaki aşğıdaki beyti divan şiirinde sözün (elfāz) ne derecede önemli olduğunu göstermektedir:

¹ Mehmet Çavuşoğlu, *Divan Şiiri*, Türk Dili Aylık Dil Dergisi, 36 Cilt, Sayı 415-416-417, Temmuz-Ağustos-Eylöl 1986

²İskender Pala, *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, CII, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1989, s.10

Elfāz maānī için āyīne-i şandır

Elfāza bakılmaz mı diyorlar hezeyandır.

Divān edebiyatının şiir ağırlıklı bir edebiyat olduğunudile getiren İskender Pala'nın bu sözünden hareketle Klasik edebiyatın yekūnunun şiirlerden ibaret olduğu kanaatine varılır.³ Bu şiirlerin temel mazmun çerçeusini de aşık-maşuk arasındaki ilişki şekillendirir. Şiirlerde en fazla işlenen konuların başında, sevgili ve ona ait güzellik unsurlarıyla bunlara karşı aşıkların yaklaşımı gelmektedir.

Bundan dolayıdır ki Divān şiiri; yüksek zümreye yönelik olduğu, halka hitap etmediği ve halk kültüründen, halk düşüncesinden uzak olduğu söylenerek uzun süre eleştirilmiştir. Divān şiiri, her ne kadar toplum hayatını yansıtmadığı ve toplumdan uzak gibi düşüncelerle tenkit edilse de, toplumdan bütünüyle uzak değildir. Mustafa N. Sefercioğlu'nun "...Divan şairlerimiz de her sanatkār gibi bu tabii kurala uymuş ve eserlerini meydana getirmişlerdir. Onlar da insandır, onlar da bütün sanatkārlar gibi bir tabii ve sosyal çevre içinde yaşamış, yaşadıkları bu tabii ve sosyal çevrenin havasını teneffüs etmiş, kıymet değerleriyle yetişmişlerdir. Bütün bu unsurlara, aldıkları eğitimleri ve inançlarını da ilave edersek, meydana getirecekleri sanat eserlerinde bütün bu sahip oldukları değer ve izlenimlerin yer almayacağını söylemek eşyanın tabiatına aykırı olur. O zaman Divan şiirine, bizce haksız olarak isnat edilen "hayattan kopuk", "kendi içinde kapalı", "hayali" bir şiirdir ifadeleri daima münakaşaya açık bir konu olarak kalacaktır."⁴ yönünde ifadesi Klasik şairlerimizin isteseler de hayattan kopuk şiirler yazamayacağını göstergesidir. Çünkü Klasik şairler de, diğer sanatçılar gibi eserlerinde halk kültürü öğelerinden, halka ait kimi adet, inanç, gelenek ve göreneklerden, halk arasında yaygın olarak kullanılan atasözü ve deyimlerden yararlanmışlardır.

1.1 Klasik Türk Edebiyatında Tasavvuf

Türk Edebiyatı binlerce yıl farklı coğrafyalarda, farklı kültürlerle etkileşim içerisinde gelişimini devam ettirmiştir. Türk Edebiyatı İslamiyet Öncesi, İslamiyet Sonrası ve Batı Tesirindeki Türk Edebiyatı, Cumhuriyet Devri Türk Edebiyatı olarak

³İskender Pala, a.g.e.,s.10

⁴Mustafa Nejat Sefercioğlu, "*Divan Şiirinin Gerçek Hayatla Bağlantısı*", Türkler Ansiklopedisi, Yeni Türkiye Yay., C11, Ankara 2002, s.664-681

tasnif edilmiştir. İslamiyet Sonrası Türk Edebiyatı ise Dīvan Edebiyatı ve Halk Edebiyatı olarak sınırlandırılmıştır. Bu tasnif içinde Dinī Tasavvufī Türk Edebiyatının yeri belirsiz kalmıştır. Bazı edebiyat tarihçileri bu edebiyatı, Halk Edebiyatı içinde değerlendirmişlerdir. Diğer taraftan ona Tekke Edebiyatı ismini verenler de olmuştur. Aslen Halk Edebiyatından ve Klasik (Divan) Edebiyattan farklı olmakla beraber her ikisiyle de kesişen bu edebiyatı Dinī Tasavvufī Türk Edebiyatı olarak adlandırmak münasip olacaktır. Dinī Tasavvufī Türk Edebiyatı Halk Edebiyatı ve Klasik Edebiyat arasında bir geçiş ve köprü vazifesi gören bir edebiyattır. Tasavvuf edebiyatının beslendiği temel kaynak ise din ve tasavvuftur. Bu yüzden daha çok tekke ve çevresinde teşekkül eden tasavvuf edebiyatı, Divan ve Halk Edebiyatının hitap ettiği çevrelerle ortak paydada buluşsa da hedef kitlesi daha çok halktır.⁵ Bu sebepten dolayı da bu edebiyat hem Halk hem de Klasik Edebiyat ile kesişir.

Dinī-felsefī bir düşünce sistemine sahip olan ve İslam dünyasını etkisi altına alan tasavvuf kuşkusuz Türk edebiyatını da etkilemiştir. Osmanlı şiirine bir beden olarak bakıldığında tasavvuf da o bedene sahip olan ve ona can veren “ruh” temsilindedir. Bu durumda da “edebiyat tarihimiz” ile “tasavvuf tarihimiz” ruhla beden gibi birbirinden ayrılamayan iki saha olurlar.⁶

Müslümanlar arasında İslāmiyet ile başlayan ve bu dinin mistik ve mānevī yönünü temsil eden tasavvuf sosyo-kültürel hayatımızda önemli bir yere sahiptir. Türkler İslām diniyle tanıştıktan sonra mistsizm anlayışı çerçevesinde tasavvuf ve tarikatlar yoluyla bu dine hizmet etmişlerdir.⁷

İslām dininin zāhirī yönünü teşkil eden ibadetler topluma medreseler yoluyla öğretilirken, İslām’ın bātini yönünü teşkil eden manevīyat ve bunun ile ilgili kavramlar da kitlelere tasavvuf yoluyla öğretilmiş ve bu yolla sevdendirilmiştir. Osmanlı toplumunda tasavvuf sadece dinī hayatla ve dini vecibeleri öğretmekle ilgili değil aynı zamanda şiir, musiki gibi farklı alanlarda da ilgili olup varlığını her alanda hissettirmiştir. Bu yüzden halkın tasavvuf ve tasavvufi kurumlara ilgisi oldukça yüksek olmuştur. Osmanlı Devleti’nin hemen her yerinde kurulan tekkeler ve

⁵Azmi Bilgin, “*Tekke Edebiyatı*”, DİA, C. 40, İstanbul, 2011, s.381.

⁶Mahmut Erol Kılıç, *Sûfî uŞiir*, İnsan yay., İstanbul 2007, s.37.

⁷Necdet Yılmaz, *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf*, OSAV yay., İstanbul, 2007, s.23.

zāviyeler sayesinde kurumsal bir kimlik kazanan tarikatlar, tasavvufu her kesimden halka tanıtarak bunun neticesinde de halktan yoğun ilgi görmüşlerdir. Bunda medreseli âlimlerin ilmin yanı sıra “irfân” sahibi de olup manevi yönden eksikliklerini gidermek için tasavvuf yoluna girmeleri de etkilidir.⁸ Medreseli âlimlerin yanı sıra Padişahlar ve idareciler, halkın tasavvufa ve tasavvufî kurumlara gösterdiği ilgi ve alakaya duyarsız kalmamışlar, gerek halkın desteğini, sevgisini ve saygısını kazanmak için, gerekse bizzat kendileri ilgi duydukları için tasavvufî kurumlara ve mutasavvıflara hem malî yönden destek olmuş hem de himayelerini esirgememişlerdir. Bu sayede tasavvuf, toplum içinde daha fazla yayılmış ve sosyo-kültürel yapıya temelden yerleşmiştir. Tasavvuf, tasavvufî düşünce yapısı ve kurumlarıyla toplumun teşekkülünde adeta bir “cevher” niteliği kazanmıştır. 17. yüzyıldan itibaren duraklama dönemine giren Osmanlı Devleti, 17. yüzyılın ikinci yarısında en karışık ve en bunalımlı devrini yaşayarak gerileme dönemine girmiştir. Osmanlı Devletinde yaşanan bu kötü dönem halka da yansımış ve halk bu yaşanan kriz ve buhrandan manevî yönden noksanlarını giderip maneviyatla hemhal olarak kendilerini kurtarmayı amaçlamışlardır. Tüm bunların neticesinde de halkın tasavvufa ve tasavvufî kurumlara ilgisi artmıştır.

Orta Asya’da Ahmed Yesevî ve onun müridi Hâkim Süleyman (Bakırganî) Ata ile başlayan Dinî-Tasavvufî Türk Edebiyatı Türklerin Anadolu’ya göçmelerinden sonra Anadolu’da da kendini göstermiştir.⁹ Dinî-Tasavvufî Edebiyatın Anadolu’daki ilk temsilcileri Orta Asya’dan gelen dervişler olmuştur. Dervişler tekkelerde gönüllü hizmet vermiş ve yerleştikleri bölgeleri imar ederek farklı kültürlerin sosyal bünyede hoşgörü ile kaynaşmalarını sağlamışlardır.¹⁰ Pek çok büyük mutasavvıflar da tasavvufun yayılması ve gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır ki tasavvufu geliştiren ve sistemleştiren en önemli mutasavvıf Muhyiddin İbnü’l Arabî’dir.¹¹

13.yy Anadolu’da tasavvufun bir hayli ilerlediği ve Anadolu’da Dinî-Tasavvufî Türk Edebiyatının temelini bu yüzyılda Hacı Bektaş-ı Veli, Şeyyad Hamza, Yunus Emre, Âşık Paşa ve Kaygusuz Abdal gibi şahsiyetler tarafından

⁸ Hasibe Mazıoğlu, *Eski Türk Edebiyatı Makaleleri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2017, s.80

⁹ Abdurrahman Güzel, *Dinî-Tasavvufî Türk Edebiyatı*, Akçağ yay., Ankara 2006, s.256

¹⁰ Necdet Yılmaz, *a.g.e.*, s.24

¹¹ Hasibe Mazıoğlu, *a.g.e.*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2017, s.80

atıldığı söylenebilir.¹²Bu asır Türk Tekke Edebiyatının en önemli ve güçlü şairlerini yetiştirmiştir.¹³ Hikmet'leriyle tekke edebiyatının ilk örneklerini veren ilk büyük Türk mutasavvıf ve Yesevîlik tarikatının kurucusu Ahmet Yesevî, halka din ve tasavvuf ile ilgili bilgiler vermiştir. Bunu yaparken halkın anlayacağı dil ve üslubu kullanarak gönüllere hitap etmiş ve bu sayede İslâmiyet'i büyük kitlelere aktarmıştır. Tekke ve tarikatların kurulup gelişmesine paralel olarak Anadolu'da sūfî şairler vasıtası ile zengin bir tasavvuf edebiyatı teşekkül etmiştir.¹⁴ Çünkü mutasavvıflar, şiiri, halkı irşad etmenin bir aracı olarak görmüşlerdir. Toplumun aynası olan eserler bu defa da dinî ve tasavvufî hakikatleri yaymak ve halkı bu yolla irşad etmek gayesiyle yazılmışlardır. Mutasavvıflar tasavvufu halkın anlayabileceği bir seviyede şiir yoluyla işlemişlerdir. Bundan dolayı Osmanlı şiirinin beslendiği temel kaynaklar arasında din ve tasavvuf en başta yer alır.

Farklı coğrafyalarda farklı dinler yaşansa da her din kalp, ruh ve ahlak yönlerinin işlendiği, incelendiği ve bunların derinleştirilerek verildiği manevi bir disipline sahiptir. Bu manevi disiplinde mäsivâyı terk ederek her şeyin yaratıcısı Allah'ın ruh ve kalp ile bilinmesi fikri esastır. Buna genel olarak mistisizm denir ve kelime anlamı ile dudak ve gözleri kapamak anlamındadır.¹⁵Hristiyanlıkta ve diğer dinlerde de var olan mistizm (mysticisme) tasavvuf'un Batı dillerindeki karşılığıdır. Müslümanlıktaki tasavvufa "İslâm mistizmi denmiştir. Tasavvuf hakkında yapılan tanımlar da hemen hemen benzerdir.¹⁶ "Tasavvuf, İslam dünyasında, sosyal hayatla geniş ölçüde birleşerek, inanmış halk kitleleri arasında büyük alaka ve heyecan uyandıran bir iman, bir fikir ve bir aşk hâdisesidir. Diğer bir ifadeyle tasavvuf, bir İslam mistizmidir; sırrî bir duyuş, düşünüş ve inanış sistemidir. Bu sistem Allah'tan başka herhangi hakiki bir varlık olmadığına inanır."¹⁷

"Tasavvuf Hakk'ın hoşnutluğunu kazanmak ve ebedî saadete ermek için nefisleri temizleme, ahlakî tasfiye, iç ve dışı tenvir, suret ve sireti tezkiye hallerinden

¹²Abdurrahman Güzel - Ali Torun, Ali, *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, Akçağ Yayınları, Ankara 2003, s.285

¹³ Nihad Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, C.I, İstanbul 1998, s.307

¹⁴Azmi Bilgin, *a.g.e.*, s.381.

¹⁵Mustafa Kara, *Türk Tasavvuf Tarihi Araştırmaları*, Dergâh yay. İstanbul 2010, s.56.

¹⁶ Hasibe Mazıoğlu, *a.g.e.*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2017, s.78

¹⁷Nihad Sâmi Banarlı, *a.g.e.*, s.115.

bahseden bir ilimdir. Tasavvuf zevken bilinen bir ilimdir. İmanın, İslam'ın ve ihsanın zevken bilinmesidir.”¹⁸.

Tasavvufun gayesi ise Hakk'ın rızasına ermek için¹⁹ nefislerini temizleyerek nefsi mutmain etmek²⁰, Allah'ı çokça zikrederek²¹ kalpleri huzura kavuşturmak²², güzel ahlak sahibi olmaya çalışmak, kısaca Allah ve Rasulü'nün ahlakıyla ahlaklanmak şeklinde açıklanmaktadır. Bu durumda sūfî kişilik, bu gayeye ulaşmak için çaba harcayarak hal ve hareketlerini buna göre düzenler. Buna göre tasavvufî hayatın öngördüğü kişilik, dünyanın nimetlerine dönük ihtirasları aşabilen, nefsinin kötü emellerine uymayan, Allah'la birliktelik duygusuyla dünyaya ve çevresine bakan, sevgi ve merhametle davranan insandır.

Bu gaye dolayısıyla dünyevî konuları işleyen şiirlerde bile dinî ve tasavvufî unsurlara rastlamak mümkündür. Neredeyse her divan, tevhid, münācaat, naat gibi dinî türlerle başlar. Divanların başlarında yer alan bu tür şiirler, mutasavvıf şairlerin divanlarının başından sonuna kadar görülebilmektedir.

Mutasavvıf olmayan Dīvān şairleri de tasavvufi tabirleri kullanmaktan geri kalmamışlardır. Bu yüzden şiirde çoğu zaman karşımıza çıkan aşkın tasavvufî aşk mı yoksabeşerîaşk mı olduğu kesin çizgilerle ayırt edilememiştir. Bu duruma kendileri mutasavvıf olmadıkları halde tasavvufî manadaki söz, terim, mazmun, tasavvufî anlamların derinliğinin yoğun olduğu beyitler ve remizler vb. unsurları rahatlıkla kullanmaları neden olmuştur. Gerçek mutasavvıf olmayan bu şairlerde bu sebeplerden ötürü şiirlerinde daima yoruma açık bir taraf vardır. Dolayısıyla şiirde anlatılan aşkın beşerî mi ya da ilāhî mi olduğu okuyucunun yorumuna göre değişmektedir. Bununla beraber bir şair hem tasavvufî hem dünyevî aşkı eserlerinde kullanabilir.²³

Bu asrın en önemli mutasavvıf şairleri arasında Ādem Dede, Aziz Mahmud Hüdāī, Niyazi-i Mısırī, Adlī, Zahirī, Şeyhī, Kul Mustafa, Yeşil Abdal, Cahidī,

¹⁸Mahir İz, *Tasavvuf* (haz. M. Ertuğrul Düzdağ), İst. 2000, s.27

¹⁹Fecr/28, Fecr/29

²⁰Fecr/27

²¹Ahzab/41

²²Ra'd/28

²³Ömer Faruk Akün, “*Divan Edebiyatı*”, C9, TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul1994, s.420

Elmalılı Sinan Ümmī, Şeyh Mehmed Nazmī, İbrahim Nakşī, Caferoğlu gibi şairlerin isimleri sayılabilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

2. Verdî Kāsım Dīvānı Transkripsiyonlu Metin

3.a

(1)

Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün

1. Künūz-ı lā yezāliden muhabbet eyledi peydā
Muhammed nūrunu evvel mu‘azzam eyledi peydā
2. Bisāṭ u mücerredler vücūda geldi anıñla²⁴
Bir oldu bil yedi deryā temevvüc eyledi peydā
3. Temevvücden duḥān oldu yedi gökler vücūd buldı
Duḥānı āteşi anıñ melekler eyledi peydā
4. Ne deryādır ki mevcine nihāyet yok ‘aceb kārda
Bu keşret yüzünü bileñ o mevcler eyledi peydā
5. Felekler de idüb devr-i taleb eylediler sırrını²⁵
Gelince ‘āleme ādem [hāribiz]eyledi peydā
6. Gice izhār ider encüm güneş ile olur hebgüm
Ziyāsından bütün ‘ālem görüñ ne eyledi peydā
7. Gider her gün ūlu kārban necat-ı kāsıd idüb benim
Kimi kārında ıssılar kimi naķş eyledi peydā
8. Tecellīniñ nihāyâtı bilen yokdur dü ‘ālemde
Anıñçün cennet ü nārı mü’ebbed eyledi peydā

²⁴ Vezin hatası

²⁵ Vezin hatası

9. Her esmānıñ hüneri var zühür eder merātibce
Kimi lutfā olur mazhār kimi kahr eyledi peydā

10. Cemāliyle nazār etse celāli nevbetin gözler
Bil imdi bir gül açılsa ne harlar eyledi peydā

11. Velīye çün celāl etse cemālin gözledir²⁶ özi
Bu iki işmiñ içinde ‘acep şun’ eyledi peydā

12. Velī insān durur maḳsūd iki ‘ālemde bil **Verdi**
Anıñçün nev’-i insanda kemālin eyledi peydā

(2)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Lafzatullah elfi olmaz halka rahmetden cüdā
İnkiṭā‘i ğayri harfden remziledir ber-Hūdā

3.b

2. İbtidā bulub ta‘ayyün kalb-i insān-veş beñim
Cümle harfiñ aşlı oldı eylediler iktidā

3. Lām-ı evvel lām-ı mülkdür kudretullah mazharı
Mazhar-ı tām yu yüzidir buña yokdur intihā

4. Lām-ı şānī bil bilā-şek melekūtuñ lāmıdır
Sırr-ı a‘zam maṭla‘ıdır bildi keşf-i aşfiyā

²⁶ Güzeldir daha doğru, Vezin gözledir oluyor.

5. Muhtefî olan elif bil küntü kenzi remz ider
Zât-ı Hâk aşıla bilinmez bu makamda yok şadâ
6. Hâsıdır hâ-yı hüviyyet taşra kalmaz bir ehad
‘Arş-ı Raḥmân budur aña halka andandır nidâ
7. İtse bâķīdir tecerrüd intihâsız hû olur
Küll-i mevcûd aña uğrar burada olmaz mâcera
8. Lafzatullah sırrına ġâyet bulunmaz kes diliñ
Verdîya ġavgâyı terk et niçe bir çûn ü çerâ

(3)

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

1. Merḥaba ey maḥzen-i fettaḥ-ı Raḥman merḥaba
Hızra irüb İbn-i ‘İmrân olalım ey dilerübâ
2. Zâhiren şer’a muḥâlif işini fehm idelim
‘Aqlımız irmedigini şoralım gel ey baba
3. İki deryâ birbirine kavuşan yerde Hızır
Hütümüz ihyâ ider ol esicek bād-ı şabâ
4. Zâtımız olsun kimine kıparub taḥtasını
Şoralım bâ‘is bu kez ne eyleye derde şifâ
5. Taşra çıktıkda ġulamıñ kıatline ḥikmet nedir
İdelim yine sūâli virsün cevâbı bî-ḥafâ

6. Şoñra yıkdı bir dīvārı yine yaptı aşlına
 Korkma anı da şoralım idelim vehm-i hebā
7. Fazla şābit bular heb feth-i Hızra bağıdır
 Hızrı bir añlama zinhār tolıdur kafdān kafa
8. Hızr Mūsa devri geçti deyü inkār eyleme
 Verdiyā gözün açarsan Hızr olur bāy u gedā

(4)

Müstef ‘ilün / Fa ‘ilün / Müstef ‘ilün / Fa ‘ilün

1. Ben ‘anķaya kāf oldum ād oldı insān baña
 Halk yüzünü tayy itdüm keşf oldı sübhān baña
2. Zerrem oldı āfitāb her bir sözüm bir kitāb
 Kātremdedir cümle āb gelsünler ‘atşān baña

4. a

3. Düşdüm vahdet kenzine ‘ārif oldum remzine
 ‘Uşşāk-ı ‘āşık rāzına ins ü cān hayrān baña
4. ‘Aqlıñ erbābı ırak itmezler Hākka yarak
 Her cünbüşüm fī‘l-i Hāk ‘arş oldı meydān baña
5. Kurb-ı ferā’iz buldum nevāfile kān oldum
 Terk-i tefāzul kıldım zāt oldı seyrān baña
6. **Verdi** düştü engine boyandı hāk rengine
 Kalmadı hıçbir ehad Hākdan gayri cān baña

(5)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Kāf-ı nūndan oñ irādet saña tā‘lik eyledi
Balçığıken daği ādemsin nebīden pür ziyā
2. Zātıñı Hāk kılmasa halk halk olunmaz dü ciḥān
Anuñiçün seniñile ḥatm olundı enbiyā
3. Ḥātem-i Hākkıñ zuhūrı cismiñe mevķūf idi
Ol ecelden ḥükmiñ ile buldı aḥkām intihā
4. Zāhiri tevḥīd yüzidir bātını raḥmet anıñ
Buldı ḥātem ma‘denini ḥātim oldu Muşṭafa
5. Hāşılı ol mühr-i şāhı enbiyā elden ele
Naql idüb tā‘zīm ile zuhrunda indi evşafā
6. Yā Resūlallah bu **Verdī** rüy-i siyāhıñ ‘aynine
Mührünü ver görmesünler cürmünü yevmü’l-cezā

(6)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Yā ilāhī kıl hidāyet olalım heb āşinā
Māsivādan kurtuluben irelim senden saña
2. Ver müdāmı zikri etsün fenā zākirleri
Zikriñ ile ḥayy oluben ideler zevķ-i şafā

3. Lī-ma‘allah hamr ile eyle maḥmūr anları
‘Aşkın ile bu fenādan döneler senden yaña
4. **Ḳābe kavseyni ev ednā**²⁷ seyrin ile bunlarıñ
Zāt-ı baḥtınla müşerref sermedī eyle cüdā
5. Baḥr-i ‘isyān ortasında **Verdī** kalmışdı ezel
Ḥamdulillah dost necāti Mısrī’den itdi ‘aṭā

(7)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

4.b

1. Küntü kenzen nūnı içre nokṭa idiñ Aḥmedā
Sırrıñ anıñ ehline izhār eylediñ kân-ı‘aṭā
2. Nokṭa-i ‘ilmin gizlediñ ‘aql-ı kâşırdan sebep
Budur anı fehm idemez olmayan ‘abd-i Ḥüdā
3. Nokṭadır ferd-i mücerred bir şeyi itmez kabul
Zātıñ anıñ ‘aynı bildi Aḥmedīler merḥaba
4. Ḳalb-i Aḥmed merkezīdür iremez ebrār eli
Baḥs iden Furḳan yüzidir Ḳur’an yüzünde yok sivā
5. Şer‘ile ‘ilm-i haḳīkat daḥi hep cümle vücūd
Verdīyā nokṭa-yı pākdir ‘ārif ol çekme cefā

²⁷Fekâne kâbe kavseyni ev ednâ. “Derken iki yay kadar uya daha yakın oldu.”(Necm/9)

(8)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Küntü kenze mazhar-ı tām²⁸ bil ki rūḥ-ı kibriyā
Sensin Aḥmed senden oldu cümle rūḥ-ı enbiyā
2. Zātını Ḥak kılmasa ḥalk ḥalk olunmaz dü ciḥān
Anuñiçün oldu ḥalkıñ nāṣīb ‘aynı evliyā
3. Dört melek nāsūtda Aḥmed hizmet eyler cismiñe
‘Ālem-i ma‘nāda sekkiz ulı sırlar oḡuya
4. Hizmet-i ḥāṣ ki ḥāṣṣ’ül ḥāṣ melāik güzeldir
Kimi peyk kimi rikāb-dār emrine rām sermedā
5. ‘Ālem-i mülkde selāmet hizmetinde bī-ḥesāb
Cānlarına minnet olmak ümmetiñden etkıyā
6. ‘Ālem-i insānı gör kim biñde biri zāhirā
Olmadı eṣerinde ṣābit mā‘nide lüṭfa sezā
7. Cümle ‘ālem Muṣṭafa’nın nūrunuñ ‘āşıḳları
Nice mümkün **Verdiyā** hiç taḡyīr-i taḳdīr Ḥüdā

(9)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Ḥālıḳ u maḥbūbuna olsun selam ile ṣenā²⁹
Ḥadden efzūn pāk diliyle gelmesün aṣla fenā

²⁸Tām, zihaf

²⁹Arap harfleri ile akrostiş şiir

5. a

2. Kadd-i pākūñ elfi Aḥmed oldu mirāt-ı Hüdā
Anıñıçün anı Allah kıldı halka muḳtedā
3. Bā-yı bī'ātiñdan aldı māye' -i ehl-i ṭarīk
Tā-yı tevbeñ tāibāñ elin aldı merḥaba
4. Sā şenāññ yüzüdür kim eyleyen bulur şevāb
Cīm cevādıñla tıyunur Mustafa bāy u gedā
5. Hā-yı ḥüsniñle müzeyyen oldu 'ālem yā ḥabīb
Hā-yı ḥayrñ ḥayrı mebzūl el acana bī-ḥafā
6. Dāl-ı diniñ devlet oldu 'āleme ey pāk dīn
Zāl zevķinden tadanlar oldular hep evliyā
7. Rā-yı rü'yetiñ raḥmiñ raḥmetiñ göstermede
Zāyı zeyyine görenler buldılar bunda liḳā
8. Sa'd-ı ekbere irişdi sīneñe bulan duḥūl
Şın şefķatin şefā'at ediser yevmü'l-cezā
9. Şād şıdkıñ ile buldı şıdk-ı pāk ümmetiñ
Dād ziyāññ mazḥarıdır mā şadaķı etķiyā
10. Tā-yı ṭayyiñ ile mī'raç eyledi 'uşşāķ-ı Hāķ
Zā-i zuhrundan emānet zāhir oldu Aḥmedā
11. 'Ayn-ı 'aynıñdan 'umāññ 'ilmiñ aldı 'ārifan
Ġayn ġayretiñ ġayūr-ı şer' etdi reh-nümā

12. Fā-ı fikriñ fikr hāşıdır haşlara ecr-i niķāb
Kāf kaderiñ kadri gizli irişeñ buldı rızā
13. Keff keşfiñdir medār-ı fazlı haķ yār olıcaķ
Lām lütfuñdan laţifā oldu luţfi heb verā
14. Mīm mebde’iñ medārdır dü cihānıñ halkına
Nūn nuruñdur olan heb ‘āleme aşl-ı ziya
15. Bir veliñiñ vāv ü aleyk ümmeti veli etmede
Hā Hüdāñiñ refrefidir bize erbāb-ı fenā
16. Nefy iderler şirketi lā şeyle mü’mın ādemden
Ėayri qalmaz hiķ arada anlara hubb-ı sivā
17. Yā yed-i tūlāñdır Aħmed ‘ālem anda devr ider
Verdiyi almadan bıraķma derdine eyle devā

(10)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Kāf u nūndan oñ irāde saña oldu Muştafa
Fahr-i ‘ālem aşl-ı ādem hāl u dīli Muştafa
2. Nūr-ı cebheñden yaratdı enbiyā ervāhını
Nūr-ı ‘aķlıñdan vücūda geldi Cibril Muştafa
3. Nūr-ı ‘aynıñdan zuhūra geldi ‘ayān-ı cihan
Nūr-ı vechiñden dü ‘ālem hūbları hem Muştafa

5.b

4. Yaradıldı nev‘-i ‘ālem nūr-ı diliñden seniñ
Ağzınıñ nūrundan illā yaradıldı Muştafa
5. Nūr-ı enfiñden yaratdı ‘ayş içün ehvā-yı hayy
Nūr-ı üznüñden yaratdı pāk sema‘i Muştafa
6. Yaradıldı ‘arş u kürsi nūr sırrıñdan habīb
Daği yedi kat semāvat-ı ceyş-i Muştafa
7. Bātıñıñ nūrundan emlak enbiyāsı oldu halk
Hizmetine cümlesi de cān atarlar Muştafa
8. Cān kavmi yaradıldı nūr-ı nārından laţif
Çıkdı iblīs içlerinden hikmetiyle Muştafa
9. Kaş u zülûf kirpiğinden yaradıldı fitneler
Virmekiçün bu ciḥāna intizāmı Muştafa
10. Buldı cism-i mā‘nevīñden dört ‘anāşır rükn-i pāk
Kılmada ecsāmı ihyā her nefes yā Muştafa
11. Rūḥ-ı pākiñ nūrı oldu viren ervāḥa hayāt
Verdi kuluñ içlerinde bir gedadır Muştafa

(11)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. ‘Ayn-ı ādem lüb-i ‘ālem kimdedir ümmülkitāb
Kābil ‘arza rahmetiñ yağmağıla bitsün libāb

2. Ey müsemmâsı bilinmez kâmil insân kimdurur
Haţırât-ı hamse ile açık ihlâşdır nikâb
3. Sûre-i **seb'ül meşâni**³⁰ âyet'el kürsî³¹ nedir
Kangı 'arşdan seyr iderler tâlibim virgil cevâb
4. Müşkilim çün 'arz iderdim î'timâd yok kılnma
İki dillidir o fettân başa üşürür gurâb
5. 'Akl ile yol virmediler bu faķire ebcedi
Didiler var 'aşka uy kim sidre olmasun hicâb
6. 'Abd-i maḥẓiñ nesi var mevlâsına ihdâ ide
İhtiyacdān ġayri deyivir mürşid-i şeyḥ u şebâb
7. Feyz-i aķdesden füyûzât bahriniñ ġavvaşları
Sâhilinden **Verdi**yi de neşr ideñ bir kaṭre-i âb

(12)

Müstef 'ilün / Müstef 'ilün / Müstef 'ilün / Müstef 'ilün

1. Ey cāmi'-i 'ilmim diyen ebcedi bildiñ mi 'aceb
Ben bâsiti fehmi idemem sen hevvezi bildiñ mi 'aceb

³⁰ Hadislerde Fatiha sûresi olarak geçmesine rağmen müfessirler tarafından farklı yorumlarda da bulunulmuştur. Bknz. <https://islamansiklopedisi.org.tr/es-sebul-mesani>

³¹ Tevhid ilmiyle alakalı en büyük Ayet-i Kerimedir. “(O) Allah’tır, (Ondan başka) tanrı yoktur, ancak O vardır. (O) daima yaşayan, yarattıklarına hayat ırmeye devam edendir. Onu ne bir gaflet, ne de bir uyku basar. Göklerdeki u yerdeki hep Onundur. İzni olmaksızın, Onun huzurunda şefaati etmek kimin hakkıdır? Onların önlerinde ne var, arkalarında ne var, hepsini bilir. Onlar ise, Onun dilediği kadarındab başka, ilm-i ilahisinden hiçbir şey kavrayamazlar. Onun egemenliği, bütün gökleri u yeri kucaklamıştır. Her ikisini görüp gözetmek, Ona bir ağırlık da urmez. O, öyle ulu, öyle büyüktür.” (Bakara/255)

6.a

2. Mektebe varsam ‘ār komaz cīm-i celāl okumağa
Hayretdeyim hayretdeyim sen haṭṭını bildiñ mi ‘aceb
3. Dāl бүkdü benim belimi kesdi nizā‘dan dilimi
Sende yecüz lā yecüz kelimeni bildiñ mi ‘aceb
4. Hevvezde hāya irmedüm vāva nihāyet bulmadım
Ġayb’il guyüb görmedim sen sa‘afeşi bildiñ mi ‘aceb
5. Hevvezde zülfet zāsına baḳsam tenezzül eylemez
Echel anıñçün ḳaldı ol sen ḳareṣeti bildiñ mi ‘aceb
6. ‘Ālem tenezzül eylemez ebced oḳudan ḥocaya
Amma baña üstād gelsin ṣehāzi bildiñ mi ‘aceb
7. Dirseñ elifi neylediñ bādan tekellüm eylediñ
‘Aḳlım aña yol bulmadı sen ḳaḳaḳ bildiñ mi ‘aceb
8. **Verdī** faḳīre muḳtedā ebced ḥocası ümmīler
Aḥmed u ādem vāriṣi sen anları bildiñ mi ‘aceb

(13)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Şūfī ne da‘va iderse ḥüccet durur dört kiṭāb
Sālike kendi sülūkı belki cümle şey ḥicāb
2. Rāh-ı ḥaḳḳı bilmeden ṭa‘n etme zühār şūfiye
Rāh-ı ḥaḳḳıñ ḡayetinde şūfilerdir Ḥaḳḳa bāb

3. Kayd-ı rû'yâda olanlar şûfi fehmi idemez
Nefs ü Rabbiñ bil de andan kumusulan çekme 'azâb
4. Raṭb ü yâbis cümle pîr-i gök şûfî içün devr ider
'Ârî terk it anlara uy sen de olasın libâb
5. 'Aql u zehri bâde virdiñ kalmadı hiç in ü ân
Cân gözi açıldı andan seyr ider bî-ihticâb
6. **Verdiyâ** sen seni şanma cümle 'âlem pür kemâl
İçlerinde eyleyegör kendiñi sen de türâb

(14)

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

1. Şûfilik dilinde zinhâr ağıyar gibi âd olmasun
Bül 'aceb müdde'î diyen nice olur hütrem bāb
2. 'Abd-i mahz ol kes diliñ kumuslanma kimseye
'Abd olan etmez kulile Rabbi beynin ihtisāb
3. Şûfî olan 'âlem içre kimsede görmez kuşur
Cümle-i vuşlatda bilir bî-nizā' ü irtiyāb
4. Bu kelām 'âkıllere şer'e muḥālîf görünür
'Aqlı koyub 'aşka uyan oldular Hakkā kıbāb
5. Kalmadı 'âlemde ağıyār **Verdi** kendiñ bileli
Her neye baksa yüzünde görünür cümle kitāb

(15)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. ‘Ālem-i nāsutda Allah dört unşuru kıldı lübāb
Her birisi bir kitābdır saña eylerler hıṭāb
2. Şūretiñ terkibi anlar sīretiñ sırr-ı Hüdā
Ḥubb-ı dünyā keşret ile bizlere oldu hicāb
3. Ādeme hizmet edenler bildi aşlını
Teslīm olmayan kişiye korkılır ola azāb
4. ‘İlm-i esmā vü şıfâtı bilmege sa’y ide gör
İstedikçe saña vireler kalbiñ olur ‘ilme bāb
5. ‘İlm-i tevhīd sende durur saña baqsın **Verdīyā**
Añladıñsa ānı bī-şek olduñ bihārdan bir hıyāb

6.b

(16)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Zāhide şānım şorarsañ gökte ‘atşāna-ı şehāb
Sālikiñ zādı muḳīmiñ ḳūtıyım bī irtiyāb
2. Sācid ü muḳbil ü müdebbir yüz sürerler ḳapuma
Hişşesince her birine görünürüm kāl ḥabāb
3. Her ne rü’ya kim görürler mir’at-ı vechimden benim
Ḳılma inkār yüzini dön Ḥaḳ beni kıldı kitāb

4. Raṭb ü yābis her ne kim var andadır bil cümleten
Şıdkile eyle teveccüh feth ola her faẓl-ı bāb
5. ‘Aqla uyarsañ ‘avāik yoluñı urur seniñ
Gözini aç saña sidre olmasun saķın hicāb
6. **Verdīyā** keşf ü kerāmet ehliniñ evirme yolun
Nuş var kendine eyle kādırsiñ ol türāb

(17)

Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün

1. ‘Aceb baħr-i muḥiṭdir kim içinde kāf u nün zerrāt
Kimi ṭālūb kimi çıkar bil andan aña külliyyāt
2. Kimi şek ile emvācda kimi ikrārda müstağrak
Kimi vālid kimi zākir kimidir durmayub heyhāt
3. Zuhūruñ eylemiş perde necāt bulan görür Ḥaqqı
Ḳatı gavğalara düşdi arayan taşrada ḥālāt
4. Gel imdi benliğı bırak o şirkdir şekā var iken
İregör vahdet-i zāta göre mec‘ül u mevhūmāt
5. Saña gel ‘arş u ferşi қо ki sensin ‘arş-ı Raḥmānıñ
Şaķın ancak seni şanma kamu ‘arşdır bu mevcūdāt
6. Ḳalasın ṭur-ı ādemden iderseñ ādemi inkār
Eğer **Verdī** o da Ḥaqqdır deriseñ merḥaba bizzāt

(18)

Mef ‘ülü / Fâ ‘ilâtün / Mef ‘ülü / Fâ ‘ilâtün

1. Bulmadım maḥbûb derdini çağırırım dost dost
Tūr idendim cevreni çağırırım dost dost
2. Göründi nār yüzünden nūr-ı Hüdā bu gice
Ġarķ oldu nūra nārım çağırırım dost dost

7. a

3. Geldi ḥitāb didi Hāķ iki cihānı biraķ
Aldım Hüdādan sebaķ çağırırım dost dost
4. İçim taşım od oldu yandı vücūd kül oldu
Hāķdan yaña kül oldu çağırırım dost dost
5. ‘Āşıkı ‘aşķ ḥor ider kaṭresini sel ider
Leylā ile bir ider çağırırım dost dost
6. Tūrda ‘aşķı bulunca Hāķ ene Allah diyince
Tā anı işidine çağırırım dost dost
7. Tevhīd-i şarfda begim ḥalkmı kalur hiç göreñ
Bu sırr-ı ‘ayan benim çağırırım dost dost
8. Hāķdır Hāķķı birleyen cümle şeyde söyleyen
Anıñ ile dembedem çağırırım dost dost
9. **Verdīyā** tã’n eylemek çıkđı başdan bu dimeķ
Siziñ içün her nefes çağırırım dost dost

(19)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Hamdullah nūr-ı Aḥmed zāhir oldı bī-ciḥet
Mürşidim yüzünden aña ‘ayn-ı zāt oldı şıfat
2. Zāhir ağyarıdır ammā ma‘nide ‘aynı resül
Halk-ı Raḥmān mağz-ı Kur‘an aña bil oldı şıfat
3. Kalbi beytullahdır anıñ andadır sırr-ı Hüdā
Bī-hurūf eyler tekellüm her yüzi maqbül şıfat
4. Māyesi rūḥa ğıdadır bī‘ati ḥablü’l- metin
Kim elin alursa anıñ cānı buldı ḥüb-ı şıfat
5. Faqr-i tāmde pād-şāhdır **Verdī** kemter bendesi
Hāk-i pāyı tūtiyādır var mı böyle zī-şıfat

(20)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Yandı bu dil hecriñ ile ya resül kâināt
Çäre kılsıñ vaşlıñ ile yā resül-i kâināt
2. Sen habībullah idiñ çün kenzi Raḥmānda ezel
Bunda elifdir vücūduñ yā resül-i kâināt
3. Derdmend ümmete seni kılsun şefā‘at diyu Hāk
Kenziye maḥrem idendi yā resül-i kâināt

4. ‘Ālem-i insāna geldiñ halkı da‘vet itmege
Da‘vetiñ cümleye cāmi‘ yā resūl-i kāināt
5. Saña lāyık kıldı Allah **levlāke levlāk**³² hıl‘atiñ
Anıñçün rehber olduñ yā resūl-i kāināt

7. b

6. Vahy-i Hakkıñ intihāsı sende hatm oldı şehm
Mebde’ ide sırrıñ idi yā resūl-i kāināt
7. Küntü kenziñ sırrını cem‘iyle Furқан ‘ilmini
Verdiye eyle muvaffaq yā resūl-i kāināt

(21)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Kıble kim ‘ālim ararlar yā resūl-i kāināt
Çaşlarıñ ortasından mescid idendi şikāt
2. Çaşlarıñ kavs-i kazānıñ ‘aksi bilinir ‘aynıdır
Kırpiğın ‘uşşākda tırdır reşk iderler bī-hayāt
3. Başıñ ‘arşdır istivāsı kalb-i pākiñdir anıñ
Çaddiñ izhār eyler anı taḥkīk eyledi ruvāt
4. Şark u ğarbdır iki izanıñ vahy ü ilhām mevridi
Şems ü māhdır iki ḥaddiñ nūr alır heb kāināt

³²levlāke levlākfemā halaktül eflāk. “(Ey Muhammed!) Sen olmasaydın, (Sen olmasaydın) ben asla âlemleri yaratmazdım.” Hadisinin manası sahih olmasına rağmen Buhari, Müslim gibi meşhur hadis kitaplarında yer almayan uydurma hadistir. <http://www.sonpeygamber.info/hadis-olarak-bilinen-asilsiz-sozler-ii>

5. Gözleriñ mirât-ı Hâkdır hâlka Hâkı gösterir
Kim görür sırr-ı Hâkı gördi zâhir oldu keşf-i zât
6. Ağzın oldu bâb-ı cennet lebleriñ rıdvânıdır
Dişleriñ cevherleridir hay ider nuṭkuñ memât
7. Ben lisânıñ vaşfına kâdir değilim yâ nebî
Anı ancaḳ medḥ iden Allah u Raḥmân zî- şıfât
8. Ger saña ‘âlemde dirler şadr-ı meşru Hâkdurur
Menba’-ı ‘ilm-i ledünni baḥş ider tevhîd-i zât
9. Ol yed-i beyzânın vardır fâliḳa ‘âlemden şular
Ḳandırır ‘atşânı cümle oldurur âb-ı hayât
10. Ḳadimiñ vasfını vaşşâf nice ta‘bîr ider
İdüb ‘arz u semâyı buldı imkândan necât
11. Saña ḥâş olan muṭâleb buldı heb mi‘râcını
Yâ resûlallah vücûddan **Verdiye** virgil necât

(22)

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

1. ‘Āşḳa düşdüm rāh-ı Hâḳda dil dutıldı yok baḥiṣ
‘Aḳıl u fikrim yolda ḳaldı nice eylerim baḥiṣ
2. Şimdi ağzım leblerinden feyz alur maḥbûbumuñ
Āb olan ağızda zinhâr kimse ile yok baḥiṣ

3. Göreli vahhini yārīñ mağz-ı Qur'ân okuruz
Kalmadı evrāk içinde şübhemiz yok baḥiṣ
4. Her ne deñlü fitne vü āl eylerse kahr u lütf anıñ
Bunı fehm iden cihānda görmez sevāyı ide baḥiṣ

8.a

5. 'İlm-i vahdet neydüğün bildiñ ise ey **Verdīyā**
Cümlesi maḥbūb-ı Hākdır niçe idersen baḥiṣ

(23)

Fā 'ilātün / Fā 'ilātün / Fā 'ilātün / Fā 'ilün

1. 'Āşıkıñ cānı cihānda cānānı bulmazsa ne güc
Vārını baḥş etmeyüb sultānı bulmazsa ne güc
2. Taşra insān idüb civān iderse içini
Rüz şeb şavm ü şalātla insānı bulmazsa ne [güc]
3. Kim ki insāndır içinde hep 'avālim gizlidir
Cehd idüb anlar ile hemdem olmazsa ne güc
4. Yedi deryāsında der balık gibi şu arama
Teşne'-i āb olub kemā hiye 'ummānı bulmazsa ne güc
5. Gerçek insān olamaz nefsinı bunda bulmayan
Verdīyā rüh-ı revānın Raḥmān bulmazsa ne güc

(24)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Kim ki insān oldu ise buldı hüsünde revāc
Cem’ olur başına ‘uṣṣāk ‘arz iderler ihtiyāc
2. Halk içinde bu ne devletdir ki insān olasın
Pādişāhlar pādişāhı gibidir cevherli tāt
3. Devr ide arz u semāvāt anıñ içün rüz şeb
Hizmete bel bağlamışlar işleri virir netāic
4. Cennet-i ‘adnī Hüdā kılsa ‘uṣṣāka naṣīb
Hak olur cennāt olamaz dertlerine bil ‘ilāc
5. **Verdīyā** bunda tecelli zevkını bulmaz iseñ
Kendiñi ferdāya şaldıñ niçe ulūsuñ ki bu tāt

(25)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Ādemi bul gayra bakma olasın ehl-i felāh
‘Abd-i maḥẓ ol kapusunda her gice u her şabāh
2. Çek elin dünyādan ey dost nice bir ālūdesin
Anı terk it tā bulasın Hak katında sen necāh
3. Gizli düşmandan emīn olma cānım sen şaķın
Zikri dilinden ayırma o durur aşl-ı salāh
4. Şirk ü‘isyānı yoğ ider vaḥdete olur delīl
Vaḥdete nā’il olursañ kalbiñ olur inşirāh

5. albi řer it refrefe bi **Verdi** mi‘rac idegr

8. b

Zir lzımdır‘urca iki cnibden cen

(26)

F ‘iltn / F ‘iltn / F ‘iltn / F ‘iln

1. Ey slik ehl-i tarı dile szm dutıl şım
Gz ayırma rz şeb Hdan şkn olma ır
2. Yak dili zikirle ilhm anı ide tvf
Her şeyde H gresin bu ola saa irtis
3. Şfı olur oldum gl vdet aa yz gstere
Her neye bksa H grr gelmez aa hi infis
4. ‘Aşla rsvy [olani] hep mineti rahat olur
Derdile her şub u mes eyler demdem bil zr
5. **Verdia** gel gzi a ‘lem kamu Ha ser
Grmek isterse anı varlı it insil

(27)

F ‘iltn / F ‘iltn / F ‘iltn / F ‘iln

1. Bu vcdum ire rm aldı zindanda meded

Ḳurtılıb şāh olmak ister ḳıl ḥalāş yā Rab meded

2. Lafzıñ ile bir tecelli eylesiñ işim beter
Sensin anıñ çāresi ḳıl ‘atā yā Rab meded
3. Şağ u şolum ḳapladı hep ba‘d-ı vechiñ āteşi
Raḥmetiñle eyle azād bizleri yā Rab meded
4. Vaḥdet ilinde seniñle yār iken sürdün beni
Hikmeti ne baña bildir sırrını yā Rab meded
5. Çāhda ḳaldım Yūsuf-veş elimi al çıkayım
Verdiniñ budur niyāzı rüz şeb yā Rab meded

(28)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Sā’ilim yer gök direksiz dururlar etmez fesād
‘Ālim iseñ vir cevābıñ al du‘ām ol bir murād
2. Bu ne ‘ālemdir ki begim keşretiniñ ḥaddi yok
Vaḥdeti yüzünde ammā yokdurur aşlā ‘idād
3. Ba‘zı ma’şüm baż‘ı ‘āşi ba‘zıdan merfū’-ı kalem
Cümleñiñ Ḥālıḳı birken nereden olur fesād
4. Her birisi emr-i Ḥaḳḳa ḥaddi ne ide ḥilāf
Nice mümkün Ḥaḳḳıñ emri olmaya bil ittırād

5. ‘Arz idersem müşkilâtım başıma üşer ‘avām
Añlaya gör Hakkı **Verdî** her işiñ olsun sedād

9. a

(29)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Mebdei’m nefh-ı Hüdâdır seyrım ammā nā-sedîd
Habbem izhâr etdi anı zâtım ammā nā-bedîd
2. ‘Ālem-i ‘ayb-ı ‘imâdır meşhedim hâlâ benim
Şüretim şüret-i Hakkdır sebrim ammā nā-bedîd
3. ‘Arş-ı Rahmân istivâmdır bilki Rahmân-ı hûb gözet
Kâmile günden ‘ayândır ğayra ammā nā-bedîd
4. Beyt-i ma‘mûrdan güneşdir kûşen levh-i dilim
Kudsîyân eyler ziyâret gözden ammā nā-bedîd
5. Her nefes ümmü’l kitâbı şadrımız şerh etmede
Vech-i hamd metnimizdir halka ammā nā-bedîd
6. Heb şîfât cümle esmâ ‘âşıkım pervane-veş
Biñi gelür biñi gider kaderim ammā nā-bedîd
7. Nevbete yatmış haķâyık bendeki sırrı arar
Taht-ı bâde nokţadır ol bende ammā nā-bedîd
8. Faşş-ı hikmet ilâhı kıldı memhûr kenzi
Evvelâ ahîr konuldu ‘amyâ amma nā-bedîd

9.  atır t  amse verdi cilveg h n  yok zev l
 rci' iye imtis lde  anma amma n -bed d

10. Ehl-i  akk n  me rebidir me rebim b -intih 
 ak v c dunda v c dum oldu amm  n -bed d

(30)

F  'il t n / F  'il t n / F  'il t n / F  'il n

1.  apuna geldim   d ya sa a senden el-'iy z
C rm mi 'afv eylemekde yine sensin m ste' z
2.  ki parma n  i inde  alb-i m 'min devr ider
Vard n  bahreyneni adar bulay m dey  mel z
3.  urb-  far  ile nev fil k llisi me h d m z
Bu ikini  ne 'esinden bize virgil iltiz z
4.  steriz  n n  dev m n zikri  eyle ey  ek r
Va deti  dery s  i re vu lati  olsa ma' z
5. Derdmend **Verdiyi** y  Rab k lma  apu ndan ba' d
C rm ni 'afv eylemekle  alk i inde eyle   zz

(31)

F  'il t n / F  'il t n / F  'il t n / F  'il n

1. Ey   d y  g z m a d m seni g rd m el 'iy z
M siv dan eli  ekdim sa a d nd m m ste' z

(33)

Mefā ‘ılün / Mefā ‘ılün / Mefā ‘ılün / Mefā ‘ılün

1. Şeri‘at hükm-i furķandır bu devrān özge devrāndır
Tarīkat zevķ-i Qur‘andır bu devrān özge devrāndır
2. Haķīķāt-ı lübb ī‘māndır ma‘ārif sırr-ı insāndır
Haķķa burhandır bu devrān özge devrāndır
3. Bu devrān içi pāk ister sīnesi çāk çāk
Vücūdı cümle hāk ister bu devrān özge devrāndır
4. Bu devrānda taleb olmaz daħi varlık olan gelmez
Buña Haķ u beşer şıgmaz bu devrān özge devrāndır
5. Olan şıdkıyla derūni ĩndir mülk-i Süleymānı
Döker gözünden ol kānı bu devrān özge devrāndır
6. Harām şanma bu devrānı me‘ād-ı mebd-e’iñ kānı
Bulursañ **Verdiyā** anı bu devrān özge devrāndır

(34)

7 + 8 = 15’li Hece Ölçüsü

1. Ādem gibi cennetden çıkmayan dervīş mi olur
Serendibde gözyaşın dökmeñan dervīş mi olur
2. Nūh-veş da‘vāt idüb kavmiñ gemiye alub
Kahr-ı tūfānı çeküb görmeyan dervīş mi olur

10. a

3. Şālîh gibi devesin çıkarmayan kayadan
Ensesince küçüğüñ bulmayan dervîş mi olur
4. Eyyübleyin cismini kırdlar düşüb yemeden
Olan māl u ‘iyâlden geçmeyen dervîş mi olur
5. Ya‘kûb-veş Yûsufî kardaşlara virmeyen
Câha atdırub kendin şatmayan dervîş mi olur
6. Yûsufleyin kendüni zeliḥâdan şakınub
Zindân içre niçe yıl yatmayan dervîş mi olur
7. Ḥalil-veş oğlunu başub bıçâk çekmeden
Bir kôc kurbân yerine etmeyen dervîş mi olur
8. Da‘vet idüb Nemrûdı mancınîka girmeyan
Ateşine nefsinî atmayan dervîş mi olur
9. Bıçaklara gelmeyen Yaḥyâ gibi yanmayan
Yok yere ḥalkdan sitem görmeyan dervîş mi olur
10. Mûsâ gibi anası deñizlere atmayan
Çıkub Fir‘avn şakalıñ yolmayan dervîş mi olur
11. Sâhîrleriñ sihrini ‘aşâsına yuturüb
Belki kendi yalayub yutmayan dervîş mi olur
12. Doğduḡda ol babasız ‘İsâ gibi anadan
Dürli dürli iftirâ olmayan dervîş mi olur
13. Mefḥar-i ‘âlem gibi kalmayan öksüz beñim

Şadrını Cibrîl-i emîn yumayan dervîş mi olur

14. Ka‘beden sürülmeden mağaraya girmeden
Medîneye hicreti istemeyan dervîş mi olur

15. Her şey’i Hakk’a bil sirâc **Verdîyâ** gel gözün ac
Cümle halkı başa tâc kılmayan dervîş mi olur

(35)

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

1. Âdeme iren begim kümmel-i insân olur
Her nege bulur vücūd cümlesi yeksân olur

2. Cünbüşüni enâmın yerli yerinde görür
Nefsini evvel pâk idüb işleri ihsân olur

3. Hakkıla hâk olur ol kendi çıkar aradan
Anıñiçün her cihet **semme vecħullah** olur³³

4. Kalkar aradan cihet keşf olur aña ehad
Hay olur olmaz ebed-i vaşl-ı şulţân olur

5. Mısrî didi **Verdiye** sen eğri bilme kimseye

³³Velillâhil meşriku velmeğribu fe-eynemâ tüvellû fesemme vechüllah innallâhe vâsiun alîm.
“Bununla birlikte doğu da batı da Allah’ındır. Nerede yönelirseniz, orada Allah’a durulacak bir yön vardır. Şüphe yok ki Allah (rahmetiyle her şeyi) kuşatandır, (her şeyi) bilendir.” (Bakara/115)

10.b

Senden emîn olıcağ cümlesi ihvân olur

(36)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Ey gönül nedir inledin Eyüb gibi derdiñ mi var
Yohsa aldirdiñ mı päreñ Ya‘küb-veş hüzniñ mi var
2. Noldı biçildimi cismiñ Zekerıyyā-veş bugün
Ateş içre mi kodılar saçılur năriñ mı var
3. Atdılar mı mancınıkla nār-ı Nemrūda seni
Cibrıl araña giremez ‘aşkıla şükrüñ mi var
4. Nār arardıñ gice gice Tūra irdiñ ‘ākıbet
Len terānmı dinledi Mūsā gibi noldiñ ne var³⁴
5. Atdılar mı seni çāha yohsa şatıldıñ mı hūb
Niçe yıl zindān içinde Yūsuf gibi şabriñ mı var
6. Yohsa doğduñ mı babasız iftirā mı atdılar
Küçücükden derde düşdüñ ‘İsā gibi haşmiñ mı var
7. ‘Āleme yetim mi geldiñ **Verdiyā** nedir fiğān
Lihamde cānım vireyim diyecek cānıñ mı var

³⁴ Ve lemma cae musa li mikatina ve kellemehe rabbuhu kale rabbi erini enzur ileyk, kale len terani ve lakinizur ilel cebeli fe inistekarre mekanehe fe sevfe terani fe lemma tecella rabbuhu lil cebeli cealehu dekan ve harra musa saikan, fe lemma efaka kale subhaneke tubtu ileyke ve ene evvelul mu’minin. “Vaktâki Musâ mikatımıza geldi, ve rabbı onu kelâmiyle taltif buyurdu, ya rab! dedi: göster bana bakayım sana, buyurdu ki: beni kat’ıyyen göremezsın u lâkin dağa bak eğer yerinde durursa demek beni göreceksın, derken rabbi dağa bir tecelli buyurunca onu un ufrâ ediverdi, Musâ da baygın düştü, sonra vaktâki ayıldı sübhansın, dedi: sana tevbe ile döndüm ve ben mü’minlerin evveliyim.” (A’raf/143)

(37)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. On sekiz biñ ‘ālem içre her ne var ‘aşqdan gelür
Enbiyāya yüz şuhuf dörtkitāb ‘aşqdan gelür
2. Hep nerṭübāt cihānıñ cümlesine ‘aşq-ı medār
Yedi deryā vü nehirler her biri ‘aşqdan gelür
3. Gökleriñ devr-i ziyāsı yerleriñ yaz u kış
Üc ma‘ādin dört ‘anāşır şems ü mäh ‘aşqdan gelür
4. Her tıyūr her vühūş balık u cünbüş señün
Cümle ervāḥ daḥi enfās nık ü bed ‘aşqdan gelür
5. Yedi dārıñ ateşi qahr-ı Hüdānıñ mazharı
Ṭağlar u taşlar ağaclar hem ḥüb-ı ‘aşqdan gelür
6. ‘Arş-ı rahmān nev‘-i insān Aḥsen-i taqvīm gör
Verdīyā aḥvāl-i ‘uqbā hem behişt-i ‘aşqdan gelür

(38)

7 + 7 = 14’lü Hece Ölçüsü

1. Tevhīde iren kişi bilin ürkmez olur
Ḥaqqıla Ḥaḳ olursa kimseden korkmaz olur
2. Zühd ü tevbe görünse tevbeye tevbe ider

Zühdi virir ehline gayrıya bakmaz olur

3. Hâk-ı takva ‘âşka gelse anı karşılar
Ammâ ‘aşkı göricek naşihat dutmaz olur

11.a

4. Heybet-i hubb yürise mahv ider ol ‘âşıkı
Verdî mahv olan kişi hiç dikiş dutmaz olur

(39)

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

1. Sırr-ı sübhân adariseñ ‘ârif-i billâh durur
Mağz-ı Qur’ân şorariseñ ‘ârif-i billâh durur
2. ‘Âlem anlarsız olamaz şekk şübhe eyleme
Cünd-i Rahmân isteriseñ ‘ârif-i billâh durur
3. ‘Ârif-i Hâk haznesidir Hâk te‘âlânın begim
Bî-kım cevher dileriseñ ‘ârif-i billâh durur
4. Cennete gir cennet içre taşrada kalma şakın
Cennet-i ‘irfân ararsañ ‘ârif-i billâh durur
5. İrca‘i ufâd-ı hilye da‘ut iden ‘âşıkı
Nuḡ-ı Rahmân feyz-i Yezdân ‘ârif-i billâh durur
6. **Verdîyâ** gel ‘abd-i mahz ol ir rızâya sermedi
Bu rızâya irişenler ‘ârif-i billâh durur

(40)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Ey gönül gel sen seni bil kim hep ‘ināyet andadır
Keşreti ço vahdeti gör heb kerāmet andadır
2. Hakkā yol kendini bilmekdir kişiye etme şek
Böyle gör kendini cānım hep himāyet andadır
3. Mağz-ı Qur’andır bilürseñ özüñi dervīş seniñ
Bunı fıkır idüb hūb añla heb rivāyet andadır
4. Sen seni bilmek hünerdir nuṭuk bil her sözi
Hakkı görürsen gayrı görme hep sa’adet andadır
5. Gönlüni añladınsa ‘ālem anıñ ‘ursidir
Verdīyā cümleten Hakk bil hep velāyet andadır

(41)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Ādemi bulan begim vāşıl-ı Raḥmān olur
Zikrile olur enīs-i ḥāmil-i Qur’ān olur
2. Her ne görürse bakar ana Hakkīle
‘Ārif olur öz özine ḥastaya loḡmān olur
3. Kaderini eyler Hüdā halka anıñ bil qadr
İstikāmetle yürür ‘āleme sultān olur
4. Kurtılır evvel hevādan terk-i tefāzzul ider
Şūfī olur şıdqla nā’ıl-i rıdvān olur

11.b

5. **Verdīyā** Mıṣrī dīden ola göz tuz āşılar
Qaydı gönülden bırağ saña da iḥsān olur

(42)

Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün

1. Halk-ı cihān mirātıyım kim ki baqar bir an görür
Gördükleri kendileri qahruña iḥsān görür
2. Gāfil ile aḥvāli gör eğri görürsün añlamaz
Āgāh olan āgāhlarıñ her cünbüşüñ ‘irfān görür
3. Hüsniye kubbı ‘ālemiñ beñzer ḥayāl-i zulle kim
Ḥayvandan ebter oldurur insānı qor ḥayvān görür
4. İnsān-ı kāmīl olanıñ zeyliñ dutar sulṭān
Sulṭān beñim kāmīl ola her dervīşi sulṭān görür
5. Dervīş olanlar şubḥ u şām ateş-i ‘aşka yanmada
Görmez gözüñ hicanları cāhilleri burhān görür
6. Kāmīl olanlar didiler erkek anadır reng-i mā
Ol göz ki qanıla dola āb-ı ḥayātı qan görür
7. Kāmīl ararsañ **Verdīyā** Mıṣrī durur anın adı
Ṭālīb olan eṭvārını ayāt ile Qur’ān görür

(43)

7 + 7 = 14'lü Hece Ölçüsü

1. Tarla öküz bulmadan ben çiftimi sürsem der
Tohumın henüz ekmeden orağla biçsem der
2. Arpa vü orağın yok şap yükledüb çekmege
Düven koşub sürmeden şapanı nadas etsem der
3. Da'va ider harmanı harman yeri yoğiken
Halka mahşül nakl idüb sum'a riyā şatsam der
4. Çuvalları hevādan dikiş dutmaz neylesün
Anbarı yu kavunda getirüben koysam der
5. Çiftiden ol garib şağa vü şola çarpanır
Ne ātı var ne eşek değirmene varsam der
6. Alçağ itse şukdurur yüksek itse küçülür
Bilmez iken düzenin değirmenci olsam gitsem der
7. Teslīm olmaz neylesün değirmenci seyr ider
Bitdi unınıñ işietmek idüb yesem der
8. Ehl ü 'iyāl gözledüb gerçek şanur sözini
Kārı hevā aşlı yok hīle ile kaçsam der
9. **Verdī** fakīr ol kulu ikinci olan ādemiñ
Şağın çiftiñ yüzünden ācdır seni yutsam der

12.a

(44)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Ey gönül nedir eğildiñ bî-şifâ derdiñ mi var
Yâr u ğarından kesildiñ başka bir yâriñ mi var
2. Yūsufuñ elden alub kırdılar yedi mi didiler
Kıanlı gömleğın mi gördüñ Ya‘küb gibi hüznüñ mi var
3. Yoħsa atıldıñ mı çāha anda kıaldın mı ğarīb
Mışra kıul olmuş şatılmış bî-bedel oğlun mı var
4. İstikāmet üzre iken ulı bühtān m’itdiler
Yedi yıl zındān içinde şükriye şabrın mı var
5. İmtihān mı itdiler Yūsuf gibi kerrātile
Kıat‘ā lāyık ‘aşkına toğramağā elin mi var
6. ‘Arz u mālİK yoğ Züleyhā gibi āña virecek
Yoluna cān u bāş vireyim diyecek cānın mı var
7. **Verdi** Yūsuf u Züleyhā mācerāsı aşkıdurur
Aña dāhıl olmağā Mışır gibi şehrin mi var

(45)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Ağla hey gözlerim ağla dürr-i mercān andadır
Ey gönül āh it inile ‘aşk-ı sultān andadır

2. Ağlayuben inleyenler buldılar derde devā
Bir devā kim derd ü hākdır cümle dermān andadır
3. Āh idüben gice gündüz ‘aşk yolunda bī-riyā
Gel bırak ‘arz-ı vākarı kār-ı meydān andadır
4. Sīneñi çāk bağırñı baş nefsini katl idegör
Kapagör tevḥīd topunı mağz-ı Kur’ān andadır
5. Her kim Eyyūbuñ belāsın getürse dost içün
Giydi ol ‘uşşāk libāsın ḥalk-ı Raḥmān andadır
6. **Verdīyā** Mısrī yüzünden saña feth itdi ilāh
Kulı ol insān olanın sırr-ı sübhān andadır

(46)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Ne ‘aceb dertlerim artdı eyle dermān yā Şekūr
Cürmüm ise ḥaddın aşdı eyle gufrān yā Gafūr
2. Gözlerim ḳan ağlasa şām u seḥer lāyık sezā
İtdiğime ḳalma benim ḳanı iḥsān yā Tahūr
3. Biz ḳuluz bizlere her bār cürm ü ‘isyāndır libās
Sen ‘atūfa raḥm ü şefḳat lāzım olan yā Şabūr
4. Nefs ü şeyṭān ü eşerra bize düşmān sū-be-sū
Fazl ü lüṭfuñla ḥalāş it bizleri ey kār-ı nūr

12.b

5. Nā-ümīd olmam Hüdādan ben firār itdim deyü
Kaçanı arar ağası nerde kaldı Rabb-i tūr
6. Ol bulur elbet kılunı müjde olsun saña
Cüş ider rahmet bahri ref' olur cümle kuşūr
7. **Verdīyā** gel kaçak benim ben deyü olma señ hazīn
Kān-ı rahmet merci' iñdir mūnisiñ Rabb-i Ğafūr

(47)

Fā 'ilātün / Fā 'ilātün / Fā 'ilātün / Fā 'ilün

1. Cevher-i kenz-i Hüdāniñ ādemiñ bahrindedir
Anı her gavvaş bulamaz zīrā ol ka'rındadır
2. Cān u bāşdan geçmek ister öğrenince bulmasun
Sen şanurmısıñ o dūrri diremini elindedir
3. Eyle hizmet ehline var can u dilden bir zaman
Hizmetiñ maqbūl olursa dürr-i şedef gel bendedir
4. Dekşirirsen sende bir bir kadrini bir hoş gözet
Bulmadıkça 'aşıkını dime gevher bendedir
5. Kim ki şıdkile gelürse anı bahş eyle aña
Verdī sende şıdkile var diye gel al bendedir

(48)

Mefā 'ilün / Mefā 'ilün / Mefā 'ilün / Mefā 'ilün

1. Göñül dersini yazmağda kalem belini dāl eyler
Yazarsa cedd ü sa'yile cihānı başa dār eyler
2. Çıkarsa taşra bir harfi yaçar 'āşıklarıñ vārıñ
Bulursa hār u hāşakıñ kamusıñ gülizār eyler
3. Göñül ümmü'l-kitābdır bil aña iremez yed-i maḥlūk
Kim elini uzadırsa aña bī-şekk tımār eyler
4. Duta gör yüzüni aña kim oldur **semme vechullāh**³⁵
Derünī secde eylerseñ seni kendüya yār eyler
5. Yeter gezdiñ yerü göki gönle gir bırak'ārī
Olursañ ehl-i dil kulu seni şirkden ḥalāş eyler
6. Mecāl yokdur reh-i şirke buraya iren 'uşşāka
Vücūd birdir iki olmaz bilenleri şikār eyler

(49)

7 + 7 = 14'lü Hece Ölçüsü

1. Henüz ötmüş hırusçuḳ küllük bulmuş eşinir
Göñli tāvucāk ister yaklaşmağa düşünür
2. Tavuğa ol yaklaşsa tavuḳ dūrter kaḳalar
Yine tersine dönüb kümesine taşınur
3. Kümesinde döğülen cān yerine gelince

13. a

³⁵ Bakara/115

Dövinür tavuğdan yaña almandan kaçınur

4. Yine siñe siñe ol gider tavuğdan yaña
Kart ħoroslar sorşalar kursacığı deşilür
5. Bilür bu yol şabāhı var idigün geleniñ
Edebleriñ tağun bī-tenhā yerde düşünür
6. Her tavuğı küllükde ħoros şanma **Verdiyā**
Zīrā her bir küllükde hezār ħoros eşinür

(50)

Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün

1. Şorarsañ rūḥ’ul ḥamdden hemān ol ‘ayn-ı ādemdir
Dilile vaşf olunmaz hic ki zirā aşl-ı ‘ālemdir
2. Muşaffā eyleyüb nefsiñ kemāl ehline ħizmetle
İder tezvīc anı rūḥa oğullar virir erḥamdır
3. Biri şarkdan doğar anıñ biri ħarbdan güzel gözle
Akar parmağlarından āb tükenmez hergiz eslemdir
4. Açan olduğda bütün āy anı şıkk eyle gel ey yār
Bil enderin güneş doğar adı iksir-i a‘zamdır
5. İstemedin mi ol ḥātem-i netīcen benī ādem
Didi nā-ehle keşf itme bu **Verdī** katı ekremdir

(51)

7 + 7 = 14'lü Hece Ölçüsü

1. Yeñi doğmuş oğlancık etmekile āş ister
Bağmaz ana sözine meme südiyle beslenir
2. Ağladuğına bakub etmek ve āş virirse
Boğazına durur ol işi biter kabır ister
3. Bilmezim hic ma'sūmuñ ana olan tavrını
Ma'sūm ne dirse disün enseb olanla besler
4. Küt küt hocaya virüb kara hece okudur
Dimez menlāzāde bu cümleye öyle işler
5. Tekmīl-i 'ilm idicek 'ilm-i ledün ister ol
Düşer Hızrñ esrine Mūsā gibi iş işler
6. Doldırır ol kimisiñ hem veledin oldurur
Eğri dīvārın yapar rahat olmağa başlar
7. Ğayri dediğodıdan kırtılur ol **Verdīyā**

13.b

Bilir kendi yok imiş cümle işi Hāk işler

(52)

Fā 'ilātün / Fā 'ilātün / Fā 'ilātün / Fā 'ilün

1. Qandedir dost ile düşmān bil anı ketifinde der
Qandedir qahrile ihsān ol seniñ şadrında der

2. Şulḥ idüb anları şer‘ā bula gör rızvān-ı Hāk
Tālībīñ maṭlabı budur yine ol ḳalbinde der
3. Añla ‘ālem içre begim Hākḳa mir’ātdır özüñ
Kendüñe gel remzi añla Hāk seniñ sırriñda der
4. Şuretā cism-i keşifsin ma‘nide irmez ‘uḳul
Küntü kenzen kim ararlar ol seniñ rûḥunda der
5. Keşret-i zikrile dā‘im ir müsem mā zevḳine
Küllî şeyden hūyı fehm it mürşidi şem‘inde der
6. **Mā rameyta iz rameyteden**³⁶ lima‘ allah şehrine
Seyr iderseñ her nefesde ḳabz u başt eliñde der
7. Bu merāteb saña maḥşuş oldu şanma **Verdiyā**
Ġayri yokdur küll-i eşyā hep seniñ ‘aynıñda der

(53)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Gıtdi dünyā geldi ‘uḳbā şeyb ü şeynān bī-ḥaber
Ḥaşr olundu ‘ulvī suflī ḳul u sultān bī-ḥaber
2. Ḥāsrunıñ na‘rāsı heb şāğ u şoldan ḳapıldı
Muḥtesiler sür‘āt üzere içi heyvān bī-ḥaber

³⁶ Felem taktülûhüm velâkinnallâhe katelehum, vemâ rameyte iz rameyte ve lâkinnallâhe ramâ ve liyüblıyel mü‘minîne minhü belâ-en hasenâ innâllâhe semıun alım. “Onları siz öldürmediniz. Ancak onları Allah öldürdü. Attığın zaman da sen atmadın. Ancak Allah attı. Allah, bunu müminleri güzel bir imtihanla denemek için yaptı. Gerçekten Allah, çok iyi görendir.” (Enfâl/17)

3. Enbiyâlar evliyâlar heybetinden ol haķıñ
Nefse nefsi secdelerde bi-dil cân bi-ķaber
4. Vaz‘ idüb mizân-ı vezzân ĥayr ü ŧer tartılmada
Kalmayan i‘râz-ı cevher dīv ŧeytân bi-ķaber
5. Geçdiler bunda ŧırâtı ücretin nakd aldılar
Ĥavz-ı Aĥmedden iķerler niķe ‘atŧân bi-ķaber
6. Ehl-i cennet ni‘met iķre ehl-i nâr niķmetde heb
Ehl-i imân çıķmak üzere ehl-i ĥüsrân bi-ķaber
7. ‘Ārif-i billâh olanlar seyr ider bunları hep
‘Ayn-ı Ĥaķdan ħayrı bilmez **Verdi** alan bi-ķaber

(54)

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

1. Maĥv ider ‘âŧık riyâyı ŧöhret u ŧân dilemez
Selb ider cân u cihânı taĥt-ı sultân dilemez
2. Küfr u imân bendini yaķdı ‘aŧkıñ ateŧi
‘Āŧıkıñ ma‘ŧûķı ‘aŧķdır derde dermân dilemez
3. ŧimdi reyĥânmevsimidir ‘andelib itmez ķarâr
Ĥaŧdı vaĥdet baĥķesidir ħayrı ‘ümrân dilemez
4. Zahida‘ârif kelâmıñ duymaĥa insân gerek
Kim duyarsa bu kelâmı añla burĥân dilemez

14. a

5. **Verdīyā** her bir sözünde dürr-i yektā gizlidir
Kim haberdār oldu ise ğayrı loĸmān dilemez

(55)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Bülbüller bāĝ-ı iremde seyr ider ervāhımız
‘Ālem-i ğayb-ı ‘ummānıñ sırrıdır devrānımız
2. **Men ‘aref**³⁷ sırrına irüb Hālķı bilmek için
Ĥamdullah cān ü dilden zıkr-i Ĥaĸdır kārımız
3. Ĥaĸ buyurdu kendi bizzāt bile insān Rabbini
Ben dimezim bu kelām-ı nuĸ iden sulṭānımız
4. Öyle mi şandıñ bu ‘ilmi ĸurı da‘vādır murād
Sırr-ı Ĥaĸdır ṭālibine baĸş ider sübhānımız
5. Bu ‘ilm bir māyedir kim ĸalıyor olmak gerek
Baĸ ne feyz-i neşr idiser saña da ‘irfānımız
6. Geçegör dünyā vü ‘uĸbā Rabbiñe bend olmasun
Lā-mekāna gel ĸadem bāş bil nedir vicdānımız
7. ‘Āciz olur cümle emlāk bulamaz buña mecāl
İttibā‘eyle resūle **Verdī** oldur cānımız

³⁷ Men arefe nefsehu fekad arefe Rabbehu. “Kendini bilen Rabbi’ni de bilir.” Hadis olup olmadığı hususunda ihtilaf edilmiştir. <http://akkalemler.com/men-arefe-nefsehu-fekad-arefe-rabbehu-makale-31071>

(56)

Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün

1. Hüdā ‘āşıkıları cānā Hüdāya ‘arz-ı hāl etmez
Görür Hakkıñ kemālātıñ işine hiç su’āl etmez
2. Ne el açub du‘ā eyler ne de etmege meyl eyler
Bilür viren alan oldur anın-çün kesr-i bāl etmez
3. Du‘ā iderse ol ‘ārif emr yerine gelmek çün
El acar ‘abd-i mahz olur ‘abeş yere hışāl etmez
4. Havāş görmez ol ifrādı kıbāb-ı Hakkdadır kārı
Sevāyı cümle tarh etmiş du‘ā içün hayāl etmez
5. Kader sırrına vākıflar kamu esmāya ‘ārifler
Müsemmasına dānıklar Hakkın ğayrile kāl etmez
6. Bu maḥlaşlar durur ādem hayāline döner ‘ālem
Bu **Verdī** secde etmekde bula rehbil vebāl etmez

14. b

(57)

Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün

1. Ceybārıl sarāy olsa aña virān olur sensiz
Yanar nār-ı firākıñla hemān gülḥan olur sensiz

2. Diler mi ğayri eşcārı güle dil bağlayaň bñlbñl
Sekiz cennet aña bil ki kamu zindān olur sensiz
3. Mecāzı vuşlā’-i semmūr görünmez ‘āşıkā bir şey
Görünmedikce Leylāsı işi hñsrān olur sensiz
4. Cemālīñ ‘arz iderseñ hñb teselli bulur ‘uşşāķla
Buña mażhar olamazsa niçe iħsān olur sensiz
5. Niçe Mecnñn delñb tǵı o Leylānın ħayāline
Aña vuşlat bulursa da niçe miħmān olur sensiz
6. Bu **Verdī** derdmend yine naşīb olmazsa vuşlatdan
Olursa ‘āleme sultān aña ħizlān olur sensiz

(58)

7 + 7 = 14’lñ Hece Ölçñsñ

1. Velī olan himmete biliñ raġbet eylemez
Taşarrufa lāzımdır deyñben ol ġam yemez
2. Taşarrufī ‘ārifler virdiler erbābına
Ĥaķķı vekīl itdiler anlar murād eylemez
3. ‘Ārif-i ĥāş olanıñ ĥalkı durur faķr-ı tām
‘Arz-ı iħtiyāc idñb Ĥaķķa minnet eylemez
4. ‘Ālem aña ‘arz ider iħtiyācı yüzini
Melce’ iderler anı ol aña meyl eylemez

5. Teeddüben fakrını izhâr ider ol yine
Vaḥdete bel bağlamış keşreti yâr eylemez
6. Kuṭb etseler cihāna zerre kadar sevinmez
Ḥaḳka virir ḥaḳkını işiñ ‘ayān eylemez
7. Taşarrufa ḳabûli reddide mâni’ deĝil
Her işi Ḥaḳkıñ bilür kendüsi emr eylemez
8. Beyinlerinde lâzımdır ḥikmet içün taşarruf
Veliyy-i tām **Verdîyâ** bil taşarruf eylemez

(59)

Fâ ‘ilātün / Fâ ‘ilātün / Fâ ‘ilātün / Fâ ‘ilün

1. Kendini ağyara virme ḳādırsiñ her nefes
Âdemi gör âdemi gör her cihetde hernefes
2. Rabbine âdemden ayırır aşfiyâ vü etkîyâ
Kâf u nûnı iden izhâr-ı dil âdem her nefes
3. Âdeme dök âdeme dök beyt-i Raḥmân oldurur
Aña secde eyleriseñ şâf olursun her nefes
4. Ḳo sivâyı âdeme gel merci‘iñ oldur senin
Aña her kim ḳul olursa mi‘râc iderler her nefes
5. **Verdîyâ** âdeme irdiñ Rabbini bildiñ ‘ayān
Virdiler ümm’ül kitâbı dersiñ oldur her nefes

15. a

(60)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Dilbere ‘āşık olanlar ğayra bakmaz bir nefes
Bezî iderler çāh u ‘ārī tā bulunca bir nefes
2. Dirligi ol fikri ol maţlubı ol rûz şeb
Verseler salţanat ansız bakmaz aña bir nefes
3. Halk-ı ‘ālemden kesilmiş işi efgān gözi yaş
İhtiyār itmiş cünûni ‘aqla gelmez bir nefes
4. Ol kemend atmış o ħubuñ zülfünü gerdânına
Dār-ı gözler bu talebden fariğ olmaz bir nefes
5. **Verdîyâ** var ‘āklım ben deyü da‘vâ eyleme
Mecnûn olmadıkça Leylâ saña bakmaz bir nefes

(61)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Hakkâ kûl olmağa eyleriseñ heves
Emrini dut cānla ma‘şiyetden eli kes
2. ‘Aşka meyl it ‘āşık ol kıo ğayrısıñ
‘Aşq-ı muĥabbet Hüdâdan oldu añla muķtebes
3. Dü cihānı terk idüb yükünü eyle ĥafif
Menziliñ ‘ālî maķamdır gidemez ĥāzin-i fûrs

4. İki mülki zabt iderse bil Süleymān oldu bil
Kāf u nūn cemīyle ādemdeki olan nefes
5. Bāğ-ı cennet men' iderse seni Hāğdan **Verdīyā**
Anı tarḥ eyle dilinden neye yarar ḥār u ḥüsn

(62)

Fā 'ilātün / Fā 'ilātün / Fā 'ilātün / Fā 'ilün

1. Tūr-ı 'aşğda ḥūbı gördüm tūrı nīrān eylemiş
Her yanında niçe Mūsā āteşin kân eylemiş
2. Ziyet imiş kendüni ḥūblar yüzünden gösterir
Cān atar 'uşşākı nāçār nāra mihmān eylemiş
3. Bu cihetden kim ki nāra mübtelā oldu ise
Dilber vechini āña ayāt u Qur'ān eylemiş
4. 'Āşıkın selmī yüzidir dört kitābı şūfiyā
Görme misiñ kendi vechiñ anda mīrnāz eylemiş

15. b

5. **Verdīyā** gel kımsulanma añladıñsa sen seni
Cümleye ol pādīşāh bil vechiñ i'lān eylemiş

(63)

Fā 'ilātün / Fā 'ilātün / Fā 'ilātün / Fā 'ilün

1. 'Aşğ-ı yārı bulmadım ādemde sultān ol imiş
Bulmadım cānānımı meğerki cānān ol imiş

2. Gözleridim bir ʔabīb kim derdime ide ‘ilāc
Nerde bulam anı derdim bende mihmān ol imiş
3. Küstürüb benden yaña biñ nāzıyla vech-i celāl
Mürşide kıldı havāle ulū burhān ol imiş
4. Aldı o da beni benden atdı bir şahrāya kim
Dinilen cennet-i Firdevs aña ey cān ol imiş
5. Zühd taqvā vü şalāhı ol ağārt eyledi
Verdīyi eyledi Mecnūn luṭf u iḥsān ol imiş

(64)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Kibr ü‘ucbuñ zulmetinden olmaḡ istersiñ ḡalāş
Eyle ‘uzlet u riyāzāt erisinler kālūsās
2. Nice berbād eylediyse seni nefsi-i bed fa‘āl
Sende zikri Ḥaḡḡıla cürmine eyle iḡtişās
3. Ulu düşmān oldurur aldanma mekrü bendesine
Rūz şeb meclis-i zikri kendine eyle melās
4. Vāridātıñ gözle her bār ḡanḡı ‘āleminden gelür
Bāṭılıñ ṡarḡ eyle Ḥaḡdan tā bulasın iḡtişās
5. Kim buña mālīk olursa ādem oldur **Verdīyā**
Secdegāh oldı bilā-şek Ḥaḡ ḡatında oldı ḡaş

(65)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Gel gönül taşrada gezme çeri gir odur ğaraž
Haznetullah çerdedir tölüdür cevher-i ğaraž
2. Bu dükenmez haznedir kim anı kimyāger bilür
Yerine harcanırsıñ bir ehad itmez ğaraž
3. Her kaçan birini alsañ bir dañi gelür aña
Korkma zinhār ol dükenmez doğar olursa ğaraž
4. Bunı şanma şaķın cennetde olur bu şikār
Bunı sen sende bulmaķdır bu şüretten ğaraž
5. **Verdiyā** gel kendüne bu tılsımıñ vefķini

16. a

Sen seni bil ‘ayn-ı ‘ālem bunı bilmekdir ğaraž

(66)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Her şūfiniñ şūfine aldanub etme ihtilāt
Her laf urūcuya mā’il olma eyle ihtiyāt
2. Kim ki cāndan kul olursa sırrına maħrem idiñ
Öyle nerm ola yolunda yüzüni ide bisāt
3. Böyle ‘irfān kaderini şaķlaya cānından ‘azīz

Kendüni bula cihānda bulursa ihlāl-i haṭṭāt

4. Raḥat ola sağ u soldan geldikçe taş imtiḥān
Şabr idüb gögsün acarsa buldı şadırb inbisāt
5. **Verdiyā** gel gözünü āc tā göresiñ ādemi
Ādemi gören yanında bir olur hemm ü neşāt

(67)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Zāhida her gördigini şanma ehl-i inḥiṭāt
Şun‘-ı Hākdır eğri bakma bil ki yüzün kıl bisāt
2. ‘Ālem içre her ne kim var ḥālif oldı delīl
Her biri mürşiddir anıñ ḥüsnile it iḥtilāt
3. Nefsini cümleden ednā bil şaḡın kibr eyleme
Seni Fir‘avun itmesün ide gör gel iḥtiyāt
4. Kaḡı nefis fırsat bulursa Rabb-i a‘lāyım der ol
Virme fırsat zālime gösterme aṣlā inbisāt
5. Nefsini gör nefsinı gör seni berbād etmeden
Ulū düşmāndır o**Verdi** niçe olursun neşāt

(68)

Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün

1. Bir gün bir cāmi‘e girdim şeri‘at baḡı ıder vā‘iz

Hadīs u āyeti dilden güzel naql ider ol vā'iz

2. Bire zeyn ağladub halkıñ cahime durmayub atar
Bire zeyn şākir ü memnūn cennāta gönderir vā'iz
3. Cahımıñ nārını ol er nefsile yaķar durmaz
Hüdā şaklaya ihvānı deyü diller döker vā'iz
4. Celāli perdesiñ yırtmış şeyātin kaçmada fevc fevc
Evāmir u nevāhile'ucub hizmetde der vā'iz
5. Cihānda vā'iziñ nuşhı bize rahmet-i Rahmāndır
Bu **Verdīniñ** bugün bunda hemān adı durur vā'iz

16. b

(69)

Fā 'ilātün / Fā 'ilātün / Fā 'ilātün / Fā 'ilün

1. Zāhidā gel gözini āc kimseye etme ğayz
Kendüni gör kendüni gör kimseye etme ğayz
2. İşde geldi gün dolandı 'aqlını der başına
Vār tedārik eyle erken kimseye etme ğayz
3. Siñana aşşı cihānda halk izine düşmeden
İzler iseñ nefsini gör kimseye etme ğayz
4. Cümleñiñ hālıkı birdir yed-i kudretde kamu
Yok yere araya girüb kimseye etme ğayz
5. **Verdiyā** gel sen seni gör düşme maħlūk izine
Şeb u rüz nefsini izle kimseye etme ğayz

(70)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Mürşid gel yola gir kim olasıñ begin şicāa’
Tevhîd topuna anıñ gice gündüz kıl semā’
2. Ehl-i imān olmağa lāzım olan tevḥiddir
Anıñla yār ola gör māsivāyı kıl vedā’
3. Bir vücūd kalur sañada anı da vir mürşide
Çık aradan rāḥat olub görmeyesiñ hic şudā’
4. Bunı taḥsîl eyleriseñ sırrına dolar seniñ
‘İlm-i vaḥdet az zamanda sen idersiñ ıttılā’
5. Vaḥdet-i şarfiñ ḥuşûli **Verdiyā** diñle beni
Cümle vārıñ Ḥaḳḳın ola qalmaya aşlā nizā’

(71)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. ‘Āşık iseñ ḳahr-ı Ḥaḳdan eyleme zinhār fezā’
Başına taşlar yağsa eyleme zinhār fezā’
2. Ḥaḳ teāla bir ḳulına zerrece ḳulm eylemez
İmtihān eyler seni ol eyleme zinhār fezā’
3. Duymadın mı enbiyāya virdi yüküñ gücünü
Evliyālar da ne çekdi eyleme zinhār fezā’

4. Hāşılı her kim bu yolda ‘āşıkım ben der ise
Yükledir aña da yükler eyleme zinhār fezā‘
5. **Verdī** nolduñ bir qarınca yüki kadar yok yükün
Utan Allahdan gel utan eyleme zinhār fezā‘

(72)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

17.a

1. Ey gönül gel seniñ ile olalım şerrinden ferāğ
İrelim imān-ı Hakkā olalım şekden ferāğ
2. Niçe bir taklīd idersiñ ey muḳallid gel utān
Kendüne gel kendüne gel olalım çirkden ferāğ
3. İdelim içimiz ādem şürete bakmaz Hüdā
İster ol sīret-i ḫāliş olalım ḳalbden ferāğ
4. Şüretiñ düzdük bu āna gelince ey dünyāperest
Yevm-i ‘uḳbāyı görelim olalım zenbiden ferāğ
5. **Verdīyā** ‘uḳbā bu dünyā Hakkā ḫāil olmasun
Vir anı erbāblarına olalım ḫalḳdan ferāğ

(73)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Şūfiyā gel Hakkā ḳul ol her işini eyle sağ

Ahşām oldı gözünü ac kendine eyle durağ

2. Saña bir sekene gerekdir idine gör bunda sen
Aşlı yok olurı yapma cenneti eyle yırağ
3. Mürşidiñ gir zincirine cennete çeksün seni
Pek yapış habl'ül-metine kızılmaz aşlā öyle sağ
4. 'Āşık ol anı da terk it Rabbiñe bend olmasun
Hakķile Hak ola gör kim seni ide şeb-i çerāğ
5. Sağ u solda ne gezersiñ nefsinı bil **Verdiyā**
Anı bilen Hakķı bilür olıser tığ üsti bāğ

(74)

Fā 'ilātün / Fā 'ilātün / Fā 'ilātün / Fā 'ilün

1. Kıurı dā'vāile zāhid idemezsiñ kalbi şāf
Buldı şıdkile gidenler oldılar Hakķa muzāf
2. Sen giyesin cübbe destār şüretiñ düzmek içün
Sen anı düzmekle olmaz saña nedir ici şāf
3. Gel utān Hālık-ı halkdan niçe bir 'aceb riyā
İşlediğın işi cümle bilüriken zī-şacāf
4. Giy fenā cübbesini gel bul 'imānıñ ehlini
'Ālemiñ Hızırı olur der bulagör gezme hilāf
5. **Verdi** buldı kulu oldı lık kadriñ bilmedi
Şimdi anıñ nazarında cümle 'ālem bil maţāf

(75)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

17. b

1. Zāhidā gel ādeme baḡ yüzidir anıñ şahāf
Oḡı ihlāşı o yüzden şūretiñ eyle maṭāf
2. Ḳalbi Ḳur’ān haznesidir aḡzı furḳān ma‘deni
Her ne işdirseñ andan cümlesi Ḥaḳḳa muzāf
3. Yüzine şıdkile baḳan seb’ül mesāni gördiler
Ṭālibi yazub oḡurlar etmek içün içi şāf
4. Bül’acebdir ol kitāba baḳmasa bir iki gün
Kesilür ilhām-ı Raḥmān anı etmezse ṭavāf
5. **Verdiyā** sen şeş cihātıñ kıble idiñ ādemi
Ḥaḳḳa ādemden gider yol etme emrine ḥilāf

(76)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Sālikā afāḳda gezme enfese gel kāna baḳ
Ḳo hevāyı hūya meyl it cān ile cānāna baḳ
2. Gösterüb çeşminde olan nokṭa’-i evvel er saña
Leblerinden her nefes cān baḡş ider merdāna baḳ

3. Kākülün etmiş perişān ‘uşşāka aşılmış bī-ḥesāb
Şems ḥaṭṭında kevm olan encüm-i tābāna bak
4. Kesret-i ateşe urub vaḥdete çekmiş özün
Yanmak isterseñ o nāra tūra var ümrāna bak
5. Eylemiş vārını talān bu fettānıñ şehleri
Sāyesinde hep selāṭın kul olan sultāna [bak]
6. Cānıma zāhirde gezme bātına gir cāna bak
Sidrü tūbā anı bil cennet u rıdvāna bak
7. Ka‘beden Akşāya seyr it bin burāk-ı himmete
Ādemi Cibrīl iden var anda olan şāhına bak
8. Kākülün neşr eyledikde sende cān at cānla
Rūḥ refrefine bin var sidreden ḥübāna bak
9. Sidre ‘aklıñ haznesidir ādemi bul ‘aklı ko
Ādem ‘aşkıla bulunur gözün ac şāhāna bak
10. Şüreti furkân yüzidir ādemiñ bir hoş okı
Şıdkıla gir sīretine yazılan Qur’āna bak
11. Metn-i ‘ālem ādem oldı ‘ālim anı şerḥ ider
Metni okı koşar vaḥy-i metin olan insāna bak
12. Ekmel-i ādemdir añla muşḥaf-ı Hāk **Verdiyā**
‘Arş-ı Hākķıda ānı bil şüret-i Raḥmāna bak

(77)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Şehr-i şadrimda hezārān gör zeni urdı bu ‘aşk
Çaldı çevgan kapıdan topı aldı meydān bu ‘aşk
2. Cem-i farkıñ ‘ilmini keşf etdi rūhum tıflına
Rabbini buldı u bildi cehli tarh itdi bu ‘aşk

18. a

3. ‘Aşkdurur mürşid-i ‘ālem ‘arş-ı Hakkıñ melce’i
Raḥmetullahı cihāna āşikār itdi bu ‘aşk
4. Ben şanurdım bundan evvel ‘aşk benden ğayridir
Zāhir olunca sivāyı sildi süpürdi bu ‘aşk
5. Zümre-yi ‘uşşāk içinde gösterüb yüzüñ baña
Verdiyā sen çık aradan na‘rāsın çaldı bu ‘aşk

(78)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Tayy idüb kevn ü mekânı mebde-i feyyāza bak
Līma‘Allah vaktini bul menba‘-ı envāra bak
2. **Mā rameyte iz rameytük**³⁸ sırrına tālīb iseñ
Kıl fenā-yı a‘da-yı’ rūhı var yuri cānāna bak
3. Fethi muṭlak isteriseñ it kuyūdātdan gezer
‘Ālem-i ıtlāka var sen andağı edvāka bak

³⁸Enfâl/17

4. Kıl teferrüc saña senden seyr idesiñ sen seni
Kıalmasun mec'ul u mevhüm lâ-şerîk sübhâna bak
5. Fetḥ idersem ben mu'ammâ kaçd ideler cânıma
Gel teeddüb eyle **Verdî** ol Ebu'l ervaḥa bak

(79)

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

1. Yâ resûl nokṭa-yı zât merkezidir şüretiñ
Vahy-i Ḥaḳdır her kelâmıñ menba'idır şüretiñ
2. Dü cihân insân-ı kâmil taḥsîn eyler ḥalkını
'İlm-i tevḥîd baḥr-ı hikmet mazḥarıdır şüretiñ
3. Saña 'âşık olduğından devr ider bu kâ'inât
'Âliyâ vü ḳudsiyânıñ melce'idir şüretiñ
4. Zübde-i esrâr-ı feyzi baḥş ider cân u diliñ
Ol Ḥüdâ-yı lâ-yezâliñ manzarıdır şüretiñ
5. 'İlm-i esrâr-ı ilâhı maḥzeniniñ **Verdîdir**
Kâşif el-ayât-ı Ḳur'ân ma'denidir şüretiñ

(80)

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

1. Yâ Muḥammed nûr-ı Ḥaḳdan aldı feyzi şüretiñ

Mebde' oldu dü cihāna ol hümā-yı şūretiñ

2. Her dil-i 'āşıkda 'āşıkñ pertevdir seyr iden
Bārekallah hayy u vehhāb bize verdi şūretiñ
3. Lihamda medhinde seniñ 'āciz oldu ins ü cān
Sīretiñ 'āşıklarına hazne oldu şūretiñ

18.b

4. Sūre-i İsrā içinde saña 'abdī didi Hāk
Aña mi'rāc eyleyeniñ rehnümāsı şūretiñ
5. Sen 'urūc itdiñ semāya kürsi eyle 'arşa hem
Sidrede Cibril de 'āciz itdi şūretiñ
6. **Ḳābe ḳavseyn ev ednā**³⁹ saña şadr-ı şehim
Men 'arefle līma'allah ṭablın urdı şūretiñ

(81)

Fā 'ilātün / Fā 'ilātün / Fā 'ilātün / Fā 'ilün

1. Mübtelāyı yār olan 'āşık benim bī-cān gerek
Sīnesi cānān ucundan dembedem gülhān gerek
2. Cūşa gelse yedi deryā söyündürmeye ateşin
Ateşe girse semender gibi kān gerek
3. İtmege Yūsufleyin sulṭān vücūdı Mısrını
Çāh u zindān eyle cennet aña bil yeksān gerek
4. Gözleriñ terk etmege Ya'küb-veş Yūsuf için

³⁹ Necm/9

‘Ālem-i nāsutda begim biñde bir insān gerek

5. Hızra bende olmağa ‘ilm-i ledün ders içün
İbn ‘İmrān gibi **Verdī** t̄alib-i ‘irfān gerek

(82)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Ey gönül gezdiñ qarâyı anda kāmīl olmadıñ
Bāğ u bostān u sarāyma mā’il olmadıñ
2. Sāhile ‘azm eylediñ Mūsā gibi yār bulmağa
Balıgıñ atıldı bahre cenīninden duymadıñ
3. Sezmedigiñ yerde Hızrı saña lütf itdi ilah
‘Avn-ı Hāk yetişdi anda varlığa bend olmadıñ
4. Çün yetişdiñ Hızra girdiñ anıñla gemiye
Varlığından bir şıfâtı kopardı teslīm olmadıñ
5. Fırtınalar çekdiñ anda Hākka döndür yüzünü
Şoñra kibriñ katl olundu anı şer‘ī şanmadıñ
6. Yıkıldılar göñlün evini esrār-ı Hākķı fethi içün
Yapdılar ağıyar eli irmek içün bilmediñ
7. Mürşidiñ kārı budur dervīşi eyler h̄arāb
Şoñra ma‘mūr eyler anı nideyim sen gelmediñ
8. **Verdīyā** Hızra irişiñ Mısr-ı‘ālim ider ol
Bāşına bunları bir bir getürdi h̄ālī kalmadıñ

(83)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Gözlerim yaşı yolunda ol kader oldı seyl
Gül yañağından bir āyet hüsni Yūsufdan cemīl
2. Göñlüñ Cebbārda rādar eyler ‘uṣṣāka Celāl
Girse ateşe ‘aceb mi teşbih iden kâle ḥalīl
3. Kim ki ğamzenden şehīd yā muhtażır olsa şehim
Ecri Allah üzeredir bil didi Qur’ānda celīl
4. Ka‘be cebheñdir libāsı iki kaşıñdır anıñ
Lebleriñ zemzem-i pākdir aña teşne āb-ı nīl
5. Kirpiğiñ esham-ı ḥaḳdır ‘āşık olur şubḥ şām
Rıfķile at mecrūḥ olub şalmasun aña fitīl
6. Çarḥ-ı ma‘şūḳdan gedāya varmadır maḳbūl devā
Her ne kim gelse ḥabībden aña olur sebīl
7. Kıble’-i sitte cihānıñ **Verdīyā** ey pāk-i din
Kıble el aḥbāb fī el maḥbūb men hezā el Ḳabīl

(84)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Pek bāpeş gücüñ yeterken şer‘pākigel göñül
Ḥaḳka oldur rāh-ı vāsi’ğayra gitme gel göñül

2. Ol şırât-ı müstaķîmdir yokdur aşlâ i‘vicâc
Aşfiyâlar yolıdır ol sende çıkma gel gönül
3. Bağla muhkem şer‘â başıñ ‘urvetü’l vüşkâ odur
Eyle ‘izzet aña cāndan ğāfilolma gel gönül
4. Enbiyâ vü evliyâ’yı şer‘i pāk oldı muhîṭ
Sa‘y idüb zullende sende rahat eyle gel [gönül]
5. Şer’ pāki bâşlarına tâc idendi etkıyâ
Verdîyâ lütf-ı keremle sende eyle gel gönül

(85)

Mefâ ‘îlün / Mefâ ‘îlün / Mefâ ‘îlün / Mefâ ‘îlün

1. Gönül kâderiñ mehi geldi gel ‘izzetle kıl istikbâl
Sarâyıñ devirme pāk eyle olana ide ol iķbâl
2. Ne kârıñ vârise bezl it yolınsa az u çok anıñ
Bilürseñ haddini kâderiñ olursuñ sende ehl-i bâl
3. Şorarsıñ ‘âşıkâ kederini cihân faḥrınıñ ol sırrı
Seni nefy eylesün fevrî bulasıñ kâderini fi-l hâl
4. Gicesi kalb-i âdemdir şorarsıñ yevmini demdir
Anıñcün kalb-i âdeme kelāmullah olur inzâl
5. Gönül bol bulasıñ kâderi saña yüz göstere şehri
Anıñ âdemdurur şehri seni aña ide işâl

19. b

6. Bu qaderiñ sırrını Qur'ân beyân itdi haqikatçe
Ât imdi cânını aña olasıñ feyz-yâb her hâl
7. O nûr bir şadra kim doğa geñiş eyler dü 'âlemde
Görürsüñ başdan ayağa cihân qadermiş mālāmāl
8. Kılam gel diliñ uzatma haqikatden nikâb açma
Şerî'at 'arşını geçme yeter bezl eylediñ selsâl
9. Bu **Verdî** kader şehriniñ yüzünü açdı 'uşşâka
Eğer tafşiliñ isterseñ var âdeme қо қıl u қāl

(86)

Fa 'ilātün / Fa 'ilātün / Fa 'ilātün / Fa 'ilün

1. Gördi Meryem bekâr iken bir neş'e feyziñden kemâl
Ol ecelden Haq didi 'İsāya qavm fi-l hâl
2. Gör niçe'İsāyı rūḥ olub teferrüc eyledi
'Āqıbet hayretde mağrūk oldu qodı qıl ü qāl
3. Bak niçe Mūsā kelīm giydi kelīm olmak içün
Didi göster hażretüñi **len terānı**⁴⁰ geldi o hâl
4. Tūr-ı Sinā kuvutiñ yanında qaderi çün za'ıf
İbn-i vaşşāf kibriyānıñ vaşfı qatında kelāl

⁴⁰ A'raf/143

5. **Verdī** kemter-i baħr bī-pāyān şıfatdan dem ura
Zātına hiç ‘aķıl irişmez günahını bilmek muħāl

(87)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. ‘Andelībim dost bāğında bil sözüm siħr-i ħelāl
‘Āşıkā āb-ı ħayāt virem ola ġark-ı zülāl
2. Ben ħümā-yı lā-yezālīm ħāk değildir ma‘denim
Gerçi rā’iler şanubdır bu da bir gibi mişāl
3. Fātīħ-i kenzim bu ‘ālem miftāħını virdi Ĥüdā
Sırrım ‘anķāsı açubdır küntü kenze perr ü bāl
4. Ĥabbe kim ādem yedi bende yedim bil vārişim
Sırr-ı muğlaķdır bu mirās ekl idenler pür kemāl
5. ‘İlm-i ādem **Verdīyā** buğdāy yemekden āz idi
Ekl idince ‘ilm-i külle nā’il oldu yok zevāl

(88)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Bilmek istersiñ vüçdum Ĥaķ libāsımdır benim
Bütde ānıñ ķabasıym ol ‘imādımdır benim
2. Hem daħi mirāt-ı Ĥaķķım Ĥaķda mirātdır baña
Gösteriñ zātımdır anı ol ‘ayānımdır benim

20. a

3. Yed-i kudretiñe taḥmīr eyledi bu şūretim
Şanma ḥāşdır bināsı kenzi kânımdır benim
4. Ben bir ṭayyib kelimeyim ādeme oldum mażāk
Güc baķan emlākı mülzem-i asmānımdır benim
5. Bildiler kevn-i cāmi’ oldıǵım ol sālān
Faşş-ı ḥikmet ilāhı bā Sebānımdır benim
6. ‘Arş u kürsi levḥ-i maḥfūz ‘āşık oldı ḥüsime
‘Ārif insānı aña ‘alyānımdır benim
7. Heb ḥaķāyık ḥazinesiyim ‘ulvī suflī her ne var
Her birisi ḳablar nice feyz-yānımdır benim
8. Feyz-i aķdes rūḥ-ı cismime ğıdā
Sünnetullahdır bozulmaz ‘ayş ü nūşumdur benim
9. **Verdī** şanma bu sırrı keşf iden neş’e-yāb
Keşf iden Ḥaķdır ṭolu baķ nuṭķı nuṭķımdır benim

(89)

Mef ‘ülü / Mefā ‘ilü / Mefā ‘ilü / Fe ‘ülün

1. Selmāne görünür baña selmāneye baķsam
Merdāne görünür pes ü bālāneye baķsam
2. Sen ādemi bulsañ bir pula şatarsıñ
Bin küfrüne ḳurbān ol cānāneye baķsam

3. Erbāb-ı rüsūm göremedi kâfile-i ‘anķā
‘Anķā görünür baña ammā neye baksam
4. Her ne ki var sevdiğimi seve komışlar
Almaları vermeleri rızā neye baksam
5. Rind-i ħarābīler olur zūlfüne berdār
Vechi görünür **Verdiye** me’vāniye baķsam

(90)

Fā ‘ilātūn / Fā ‘ilātūn / Fā ‘ilātūn / Fā ‘ilūn

1. Zāhidā ٲa‘n eyleme şeytāna merdūddur deyū
O da bir melik-i ‘azīmiñ şahıdır bulmaz ‘adem
 2. Gecmedi tevhīd-i şarfdan reddi eyledi qabūl
Adını şeytāna taķdı yemege ٲaş sitem
 3. Ol tenezzūl etmez ašlā biz gibi şūfīlere
Tā maķām-ı tevḥīde uzatmadıķca bir qadem
 4. Secde etmek ādeme aňla melā’ik kārıdır
‘Ayn-ı ādem olına dil uzatma açma fem
 5. Ḥāşılı sācid ü mescūd qaydında olmaķ ‘āşıķa
Şirk durur ādem qatında şirki ‘afv itmen ḥūkm
20. b
6. Bende itdim secdeyi tā evvel qader oldum türāb
Ḥākim-i ādem yaradıldı bu kibr içūn dimem

7. **Verdīyā** gel diliñi dut açma esrār bābını
Kim açarsa zulm ider ‘ālemde olmaz muhterem

(91)

Fā ‘ilātūn / Fā ‘ilātūn / Fā ‘ilātūn / Fā ‘ilūn

1. Yeryüzünde hilkatiçūn ādemiñ rabb-ül enām
Dānışık eteddi melekke ānda iken hük-m-i tām
2. Didiler bunu iderseñ bu fesād ü kân ider
Biz seni takdīs ideriz bizden eyle gel imām
3. Ey melekler hikmetime ‘aqlı göz irmez siziñ
Ben bilürüm işim ancak ādemi etdim hümām
4. ‘İlm-i esmāya cemī‘ān oldurur olan emīn
Vār ise sizlerde kudret viriñ haberler yā kirām
5. Didiler bizdeki ‘ilmi bize sensin bildiren
İ‘tirāz semtinden i‘rāz eylediñ ey luṭfı ‘ām
6. Vir haber emlāka ādem ‘ilm-i esmādan tamām
Ādem esmādan haberler virdi buldılar merām
7. İtdi izhār‘ilmini Hāk vech-i ādemden beñim
Verdīyā gel ādeme gel andadur dārüssselām

(92)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Şūfiyā gel şer‘i tāt it eyle ‘izzet ol kerīm
Ḳābe ḳavseyn ev ednā⁴¹melik ola ḳalb-i selīm
2. Heb erenler bunıñ ile buldılar nefislerini
Vāşl oldılar Ḥüdāya gördiler anı ḳadīm
3. Külli şey‘i hālikinden añlatur şarf-ı fenā
Lakin illā vechde bir yüzi olmaz ‘addım
4. Bu ecelden ādem olan olmadılar **Verdīyā**
Ḳaşr-ı fāniden beḳāya da‘vet itdi ol ‘alīm

(93)

Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün

1. Niçe yıllar sülükumda cihānı serteser gezdim
Bulamadım şehinşāhı ḥayālīñ ḳalbime yazdım
2. O deñlü eyledim feryād gönül şehrini bulunca
Bu kez andan yaña dönüb içindeYūsufum sezdim
3. Anı almış gönülşāhı diler kendüya ḳül ide
Dimez ki ben anıñ ḳulı yolına vārımı ezdim
4. Gönül mülkünde şāh Ya‘küb anıñ sırrı dururYūsuf
Olur Yūsuf gönül mülkiñ Ḥüdādır ḥüccetiñ yazdım

21. a

⁴¹ Necm/9

5. Göñül Yūsufuñ olduḡda açılur dīde-i Ya‘kūb
Aña der gel beri rūḡum vişāl şerbetini ezdim
6. Göñüldür cümleden maḡşūd bulan bilür anıñ ḡadriñ
O melike mālīk olanlar didiler ḡayrıdan bezdim
7. Göñül melikini bulanıñ nişānı vardurur **Verdī**
Ḳamuya ‘ayn-ı ḡaḡdır ol vilāyet mührine ḡazıdım

(94)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Genc-i istiḡnāda her dem ‘aşḡ şikārımdır benim
Âhıla ḡān ağlayan göz kār-ı ‘aynımdır benim
2. Dembedem yāriñ nidāsi irse semī’ pākime
Cā-yı Naşrullah aña cilvegāhımdır benim
3. Ol hümā-yı lāyezālīñ fitnessinden her zaman
‘Arş ü kürsi sidre kim var aşiyānımdır benim
4. Perdeler kim ḡat ḡat olsa ger celāl ger cemāl
Ḥarf iden ve ḡarḡ iden bil şīr-i Ahmediniz benim
5. Sevḡ iden **Verdīyi** aña pīr-i muḡana lūṡufla
Tur-ı Sīnāda dönılan **len-teranīmdır**⁴² benim

⁴² A’raf/143

(95)

6 + 5 = 11’li Hece Ölçüsü

1. Ādemiñ nev‘īne mir’ātdır ‘ālim
‘Ālemiñ ıavrına āyine ādem
2. Ādem oldır kim nefsinı bile
Bilicek olur ‘İsāya hemdem
3. Her neye baksa şağır o göz ‘aynı
Görür her gördüğü dem
4. Gören görinen hem dağı mir’āt
Anlara bā‘ış-i ‘ārifdeki dem
5. Enfās-ı mağberdir anıñ ħurūfı
Mevc-i biğārdır bu söz müsellim
6. Olduğda sâkin kalur yeneyim
Ol mevc-i bağırıñ ‘ağla şığışmaz
7. Zāhirde insān bağırı mevālīd
Dir iseñ anıñ ol şād-ı Ĥürrem
8. Niçe biñ mevcī bir ānda yudar
Getürür ‘aynıñ teker demādem
9. Mişlidir demek ‘ağla yakındır
Aşlıñ diyemem zīrā dil ebkem
10. Rūhuñ evvelki şūret aña zıl
Bil anı yine nūnū muğalsam

21. b

11. Rākib ü merkūb sırrın şorarsıñ

Biri rūḥ biri cism-i mu‘allim

12. Zāt bir gerçi keşret-i şūret

Mevc-i biḥārdır yazamaz qalem

13. Niçün bilinmez bā-hāl evveli

Dersin zevkidir fetḥ-i mu‘azzam

14. Tecelliyāta yokdur nihāyet

Anın içün kümmel didiler bilemem

15. Neş’e-i ulı zevk çün geçdi

Rūḥ yeni zevki ister demādem

16. Zevk rūḥ ile taleb dükenmez

Bilinmemek devirdendir ol epsem

17. Pür nokta durur ‘ilm-i ḥaḳāyık

Şaḳın keşretten odur cehennem

18. Nokta olalı künde bu **Verdi**

Bāb-ı ‘ulūma oldu maḥrem

(96)

لنامن فیضه داء و عشق

لنامن أنسه حبّ و شوق

لنا من معدن الأشياء رسم

فهنا من جنون لعشق قسم

سكرنا من شراب العشق خمر

من السك وصالنا حبّ صحو

فواحبا للمحبوب حبا

لنا من معدن الأشياء رسم

فهنا من جنون لعشق قسم

صنر بنا مثل منصور بسلما

صلبنا حبّ سودا بمولا

فصلا ثم وصلا ثم وصلا

لنا من معدن الأشياء رسم

فهنا من جنون لعشق قسم

22.a

اعنا نفخ روح سرمديا

انت منّا حيات المخلق طرا

عزلنا كاييئا كونا وغير

لنا في معدن الأشياء رسم

فهنا من جنون لعشق قسم

فلم يوجد فوادی عن سواه

ولم یقنع قلوبی من هواه

فیا من هونشا طی من هدآه

لنافی معدن الاشیاء رسم

فهنا من جنون لعشق قسم

(97)

Fā'ilātūn / Fā'ilātūn / Fā'ilūn

1. 'Abd-ı Rabbim Rabb-i 'ibbād olmazım
Meşhedim Hâk māsivâyı bilmezim
2. Rûh-ı dâ'imdurur âdem nefsi
Anıñ iledir hayâtım ölmezim
3. Ben mi'âdı nefse vaz' etdim ğulām
Bikrime gelmez izâle bil müsebbib olmazım
4. Bundan itdi âtasız 'İsâ zuhūr
Dilde rûhumdur o yuh ayrılmazım
5. Mehdî 'İsâdır şaķın şanma beni
Adı Muhyîdir müşekkek olmazım
6. Kurb-ı farzile nevâfil halkdır
Bunı taḥkîkde tereddüd kılmazım

7. Rūḥ-ı ẓudsī baña söyler dil ile
Verdīyā ben bākīyim bil ölmezim

(98)

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

1. Zāt-ı Hakkā doğru giden kân gözler gözlerim
Kenz-i vahdet ḥānesinde ḥānı gözler gözlerim
2. Rūḥ-ı ẓudsim ‘ilm-i ğaybdan ben şikāra gelmişim
Çārsu-yı ‘aşk içinde cān gözler gözlerim
3. ‘Ālem-i lāhūt nesīmi sevķ eyle şūrete
Görmüşüm insān olub insān gözler gözlerim
4. Neş’e-i kibri olan ‘ālemde insāndır velī
Anıñçün her nefes ol ḥān gözler gözlerim

22. b

5. Gir teşahḥuş cümle kayd oldu şanma aşlıma
Muktezā-yı nevbetimdir şanı gözler gözlerim
6. Küntü kenziñ gevheridir **Verdīyā** cümle vücūd
Kalmadı aşlā izāfāt anı gözler gözlerim

(99)

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

1. ‘Ālem-i ğayb-ı ‘ummānıñ kufliniñ miftāḥıyım

Līma‘ Allah h azinesini  cevherini  k nıyım

2. **Men ‘arefle**⁴³ k nt  kenze   alibini  ma    d 
D -cih ndan f ri  olmu  l  mek ni    hiyım

3. M ye’-i sult n-ı kevn n  er -i  adri  a lını
Feth  iden seb’- l mes ni ba r-ı‘ilmi  m hiyım

4. Ba r-i ‘ilme ba r  oldum okudum ‘ilm-i led n
‘ rif oldu sırr-ı Ha  l  seni  ill siyım

5. Nefy   isb t ‘ leminde Mı r   eyhi  **Verdi  **
‘ lem-i  tl  da amm  ben anı  esr riyım

(100)

Mef  l  / Mef  l  / Mef  l  / Fe  l n

1. Selm  g rin r ba a o   ineye ba sam
Merd ne g rin r bes v  bal sına ba sam

2. Sen  demi bulsa  nola bir pula  atarsın
Ben k frine  urb n olam ol c n neye ba sam

3. Erb b-ı r s m g remedi  afile-yi ‘an a
‘An a g rin r b na ki amm  yine ba sam

4. Hergiz ne ki var sevdin mi seve komu lar
Almaları virmeleri r za yine ba sam

⁴³ A’raf/143

5. Ol rind-i ar b ler olur z lf ne berd r
Vechi g rin r **Verdiy ** me'v neye baqsam

(101)

M stef 'il n / M stef 'il n / M stef 'il n / M stef 'il n

1. Mifta -1 b b-1 rahmet Bismill hirrahmanirrahim
Mi b  -1 d r-1 zulmet Bismill hirrahmanirrahim
2. M r sidlere  and-1 neb t ' riflere  b-1 hay t
Ba   eyleyen tev  id-i zat Bismill hirrahmanirrahim
3. S liklere m r sid olan m zniblerin zenbin boyan
Z hirlere 'izzet viren Bismill hirrahmanirrahim
4. '       b m r iden derdlerine t m r iden
Z kirleri b d r iden Bismill hirrahm nirrahim

23.a

5. Sult n  g   derv   ir b ki derv  i sult n [iden]
C mle l tfun ' mm iden Bismill hirrahm nirrahim
6. H zr  led nne k n iden bir  atre'-i 'umm n iden
 ns n  kevne c n iden Bismill hirrahm nirrahim
7. M s y  H zra y r iden man  ur n  berd r iden
Sevdi in mu t r iden Bismill hirrahm nirrahim
8. **Verdiy ** nef -i c n iden M  r  y z nden k n iden
A medini sult n iden Bismill hirrahm nirrahim

(102)

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

1. Ey bu ‘aqlım gevherin yağmalayub talān iden
Rūḥ-ı kudsım tā ezelden sırrına mihmān iden
2. İns ü ciniñ her biriniñ derdlerine var devā
Bu benim derdime yine derdini dermān iden
3. Yedi deryā bu ki nisbet-i kaṭredir şek eyleme
Maṭlabıma yok nihāyet bildiler devrān iden
4. Zāhir ‘ābid görse derdim yār bilir heb özleri
Budur ‘uşşāk-ı Hüdāniñ ‘aqlını ḥayrān iden
5. **Verdiyā** ṭalib olursañ maṭlabın ādemdedir
Kurtılur heb māsivādan aña bezl-i cān iden

(103)

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

1. Ādemiñ şanın şorarsan diyeyim saña inān
Aña bağılıdır cihāniñ başı heb itme gümān
2. Hākka ol mirāt-ı a‘zam aña bak gör Rabbiñi
Kim görürse Hākķı gördi zāt-ı pāk oldı ‘ayān
3. Hālka oldı ḥalīfe yerde gökde itme şek
Anıñıçün secde eyler aña emlāk u cihān
4. İbtidā-i Hāk anıñ ile mülküni itdi tecrübe
Ādemi añlamayub bāş çekdiler taşra ey cān

5. Şoñra pişmān oldılar ādem kemālin göricek
Olıcaķ aña muķarīn döndiler Hāķķa hemān
6. Ādemi bilen bilür bil Rabbiñi bī-iştibāh
İstemen ādemdir ancaķ oldı Hāķ anda nihān
7. Ādemi gör ādemi gör **Verdīyā** ķo ğayrını
İrdiler andan murāda ne dilerse ins ü cān

23.b

(104)

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

1. Şanma rūḥum ebcedi ancaķ tā bāyā dimen
Hızır u Mūsa sırrıdır ol fetḥ derler ‘ārifān
2. Ebul-ervāḥ nışfını bil eb’ül ḥabāl nışfını
İstivā it ebcedi sen şer‘i Hāķda dut mekān
3. Bakma açık ebcede sa‘y it ara ehlini bul
Göre ḥidmetine lāyık göre ol ebcedyān
4. On iki burc yedi kevkeb yirmi sekiz münzelāt
Vaşıl-ı ebced olalım deyü gezerler inān
5. Ebcede ireni anıñ ‘ayn-ı ebced olısar
Enbiyānıñ mertebesi açılır aña hemān
6. Enbiyāya vāriş olur ḥalka rahmet her işi
Dirler aña dört daḥi ķat gir vilāyete civān

7. Ebcediyān böyle ta‘līm idicek ol arı gör
Derdi kıatar kıayya otuz iki olur bī-güman
8. Ebcedi añlamayanıñ aşılna mi‘rāc güc
Añlayanıñ refrefidir itdirir tayy-i mekân
9. Şer’-i pāke ‘arş olan yigirmi sekiz kıubbeyi
Otuz iki itdi ebced sırrı bilen şūfiyān
10. Kıul olalım ebced-i ma‘nāya bāş u cānla
Tā ki bizede o zevkı bahş ide ebcediyān
11. Bu mu‘ammālar ki var sende ara sende bul
Ebcede egri bākarsañ yolda kıalursuñ inān
12. Ĥamdullah **Verdī** dervīş aldı ebced dersini
Mışrī yüzünden demādem tālibe ider beyān

(105)

Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün

1. Ey mürşid-i kāmīl olan Rabbile ‘abdi kııl beyān
Ādem u Ĥavvā ins ü cān nār u cananı kııl beyān
2. Cennetde neden biriler maķbūl iken sürüldiler
Niçe zaman birbirine kıasretlerini kııl beyān
3. Cennāt iken ‘işmet yeri olmadı niçün ol arī
Emlāk-ı taşdıķ eyleyüb Ĥaķķa kıılāfımı kııl beyān

4. Ādem iken ‘ahdi boza Havvā uyara yol aza
Tā’ib olub rāhın düze vuşlatlarını kıl beyān
5. Cem’ olsalar erkek dişi toğurdı bir oğuldan kız
Şer’inde ‘aksi ‘aksine inkahlarını kıl beyān
6. Hābili Kābil katl idüb uymadı ādem şer’ine
Aña uyanlar dinnlerin mezheblerini kıl beyān

24.a

7. Hālık bir oldı halk keşir bu eblek baña ‘ayr
Verdī saña olsun esir zāt-ı şıfâtı kıl beyān

(106)

Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün

1. Ledünnī ‘ilminiñ hālā mu‘allim hānesiyim ben
Gelürse oğlı ‘Ümraniñ Hızırda māyesiyim ben
2. Eger cin u eger insān ta‘allüm her kim isterse
Kırub zünnār taqlidin yakın şahādesiyim ben
3. Bir oğlan enāniyyet tarīkinden sülük ide
Keserim başını anıñ şehādet cāmesiyim ben
4. Añlasa tālibiñ gönli yaparım vāridāt ile
Şeyātiñ eli irmez Hüdāniñ sāyesiyim ben
5. İderdim zātını anıñ Hüdāniñ zātına bī-şek
Necāt iqlimine **Verdī** şalan merdānesiyim ben

(107)

Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün

1. Göñül kenz-i vücūduñ cevher-i şahdānesiyim ben
Tükenmez şatub elması o cismiñ māyesiyim ben
2. Aña ‘illet-i muḥabbetdir muğayyā ma‘rifetdir bil
Bu ‘ālem heb aña müştāk görüñ dīvānesiyim ben
3. Bu ‘illet bāis olmuşdur ‘ilimden ‘ayne izhāra
Merātib üzere heb bir bir gelürler ḥānesiyim ben
4. Ḥaḳīkatde ‘ilel ma‘lül hemān mec‘ül u mevhūmdur
Ḥüdādan ğayrisin cümle utan merdānesiyim ben
5. Bunı bilmedi binde bir muşannifler mücāhidler
O bir meyḥānedir dā’im ebed mestānesiyim ben
6. Cihāt-ı sitt zemān imkān izāfatın irüb ıskāt
Değilim şöñradan gelme Ḥüdā āyinesiyim ben
7. Ne ḥādisim ne imkānım ne de ĩnim ne de ānım
Beḳa mülküñde ey **Verdī** dünün seyyālesiyim ben

(108)

Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün

1. Ey ‘ārif kevn ü mekān olsun mı ebced hiç beyān
Andan tekellüm idelim keşf ola şubḥ-ı tālībān

2. Tā ıavr-ı ādemden beri yüz dōrt kitābıñ maızeni
Anıñ içün ebcediyān dā'im okurlar bī-gümān

3. Şıbyān u bālig ibtidā ebced okurlar sırrı ne
Ġāyetlerinde bil yine ebcede gelür ins ü cān

24. b

4. Ebced sekiz eflāk durur kevkepleri burcun arar
Yegirmi sekiz münzelān seyrin iderler 'āşıkān

5. Gelince ıavr-ı Aımede ebced mürekkeb idi bil
Aña gelince inbisāt buldı vü oldı kāna kān

6. Ādemde pek muğlaı idi esrārı bilmek güc idi
Anıñ içün geçen ümem ekşeri idi münkirān

7. Cümle kemāliñ anası ebceddir şek eyleme
Ümm'ül kitāb dincesi bilesin bir alay çift bu zān

8. Ebced besātet bulıcaı faıır-ı cihān hürmetine
Aıhvāl-i Aımed gün be gün gösterdi yüzünü 'ayān

9. İrişdi başına eli faıır-ı Hüdānıñ ümmeti
Andan velāyet şehrine yol buldılar yok in ān

10. Ebcedi okuyalım dōrt daıı harfi kıatalım
Bulsun velāyet-i 'ātın rahmete ġarık ola cihān

11. Ebcediye irmek içün cümle 'avālim devr ider
Biline anıñ 'ıtām rūı 'āşıkıdır bil her zaman

12. Otuz iki harfı tamām **Verdī** okuduñsa eger
Ümm'ül kitābı bī-hafāsından okur eşrāfiyān

(109)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1. Mebde'iñ ne merci'iñ ne berzahıñ ne cāna cān
Çangı kâbdan kaba göçdüñ mülküñde ey civān
2. Şūr-ı mi'racıñı buldıñ aḥsen-i takvîmi gör
Aña rūḥ u diri nefsi qodılar etme gümān
3. Her biriniñ çenberi ne nerede oynar rûz u şeb
Kimdir üstâdı olarıñ virdi eline mîzān
4. Menzile gitmek dilerler lîk rāḥil-i ḥavfınıñ
Kimi düşmede zemîne kimi menzil-i āsmān
5. Kimine Cibrîl delîldir sidreye dek cān-ı men
Kimi bakmaz Cibrîle cān atar gider hemān
6. Cān u bâş u 'arza bakmaz kanda kaldı māsivā
Ḥaḥka virir ḥaḥkını ol ğayrı qalmaz ĩn ān
7. Eylilik qalkar aradan raḥm-ı şılā ider ol
Ḥay vücûdı qalur ancak bu ki bilir ins ü cān
8. İrci'î ye mazhar olur gelür o da ādeme
Kendi çıkar aralıqdan Ḥaḥkı ḥaḥ eyler 'ayān

25.a

9. Bu maḳām nef̄s-i insān devr-i kübrāda irer

Verdīyā terk-i tefāşil buña derler ārifān

(110)

Fā‘ilātūn / Fā‘ilātūn / Fā‘ilātūn / Fā‘ilūn

1. Rūḥ-ı küllīnin şıfātın mümkün ise kıl beyān
Seyr-i ‘aql hem tevehhüm hem ḳanda dutarlar mekān
2. Nefs-i muṭma’ine yekim baḥr-ı mescūrdur aḳar
Seyri nerden nereye derṭ ola sarāy cān cān
3. Hem vezāretiñ müsemması niye derler cān men
Anıñ esrāsı negüne yerde bulur cān cān
4. Ol semā kim rūḥ derler kārı ḳaşdı ne anıñ
Ol şehādet göki seyrine döner yahşi yamān
5. Gör emāret-i esmānın seyr idüb ne yoklar ol
Baḳ semā şartına seyrini diyivir ‘ayān
6. Ol ḳazānıñ asmānı seyri aḳreb rāhi pāk
Maṭlabı nedir bize de ilik ey kenz ü kān
7. Bil semā ilḡaya oldu **Verdī** cümleye merām
Bu mıdır ḳurb-ı ferāiz keşf idiñ ey ‘ārifān

(111)

Mefā ‘ılün / Mefā ‘ılün / Mefā ‘ılün / Mefā ‘ılün

1. İllā ey Ka‘bet-ül eşbāh haber vir seyr-i aqşādan
İllā ey kıblet-ül ervāh haber virgil **ev ednādan**⁴⁴
2. Nedendir cümle yārını döñüb hüccāc koyub gitmeñ
Nedendir Yeşribe miyāy haber vir ol mu‘allādan
3. Muḥītdir Ḥaqqınıñ ḥüsn-i basīte girmeniñ luṭfı
Nedendir vaqfeniñ sırrı haber vir farz-ı Mevlādan
4. Kabāda zuhr ile‘aşrī Müzdelifede aḥşam yatsı
Neden cem‘ oldı ‘aql-ı ümmi haber vir bu senāyādan
5. Neden kalkdı şalavat-ı ‘iyd iden kurbanla temcīd
Niçün ol gün tırāş-ı Maḥmūd haber vir bu mezāyādan
6. Şeyāṭine ḥacer atmak her atdıķca şütüm itmek
Göriceκ beyti zıkr itmek haber vir ol mu‘ṭādan
7. Nedendir hırķası kārā nedendir her yüzi yara
Dönerler bunca pervane haber vir bu dilārādan
8. Tavāf farz istilām sünnet ḥalīlullah maķāmında
Neden vācib iki rek‘at haber vir ol muşallādan
9. Nedendir kāpusı yüksek ve lakin ḥalkalar alçak
Nedendir zemzemi içmek haber vir bu kināyādan

⁴⁴ Necm/9

10. Nedir ‘umre vü aḥvālī Şafā vü Merveniñ ḥālī
Nedir beyte ṭavāf itmek ḥaber vir bu mu‘ammādan

25.b

11. Edā olduğda bu ef‘āl nedendir **Verdīyā** dutmak
İder aḥbābīñ istiḳbāl ḥaber vir bu tecellādan

(112)

Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün

1. Kulāḡiñ baña ṭut sālīk idelim maḡsadı tibyān
Şerī‘at pākluḡu ma‘lūm ṭarīḡatda nedir ey cān
2. Abdesti iḡlāşdır daḡi tevbe gerek her ān
Olmaḡ olmazsıñ ider ifsād
3. Şalavat-ı şer‘ muvaḡatdır ṭarīḡatda müeyyedir
Güzeli gözle bu ebdānı saña yol bulmaya ḡüsrān
4. Anıñ mescidi ḡalbiñdir cemā’āti ḡo ey rūḡ
İmāmı ‘aşḡdurur anıñ ḡaṭībi kümmel-i insān
5. Şerī‘atle ṭarīḡatiñ şalātın cem‘ iden ādem
Beter işi bulur ecrī enīs olur aña Raḡmān
6. Mu‘ārefede ṭahāret bu şıfāt u zātı pāk itmek
Neḡāiż u neḡāişdan iden oldu Ḥaḡa mihmān
7. Zekāt zāhiri ma‘lūm ṭarīḡatda zekevat ammā
Ḥüdāya lāyık i‘mālī‘uşata eyleye iḡsān

8. Şerī‘at şavmı ḥod ma‘lūm tarīkatda göñül mülkün
Sevādan bil taḥfızdır anı her ḥâlde it i‘mān
9. Bu şavmıñ fıtrı görmekdir Cemāl ḥaķı bī-teşbī
Anıñ imsākı aġyārdan vücūdun eylemek pinhān
10. Şerī‘at Ka‘besi meşhūr tarīkat-ı ciḥanıñ zādı
Zikirdir mürekkebi anıñ seniñ nefisdurur ey cān
11. Anıñ ka‘besi ḳalb oldı tavāfı anı devr itmek
Namāzı ādem secde idegör olasın insān
12. Anıñ iḥrāmını añla ‘avāikden ḥalāş olmak
Niyāz anıñ ‘arafatda teveccühüdür Ḥaķķa her ān
13. Mināda eylemek ḳurbān Ḥaķķa teslīmdurur nefsin
Şeyāṭine ḥacer atmaķ ‘adūnuñ ḳatline burhān
14. Gelüb gördükde Ka‘be ‘alenen eylemek tekbīr
Nidādır Ḥaķ yüzüne yüz duḡūli cennet yeksān
15. Tavāf etmek anı nev nev buluşmaķ ‘āşık u ma‘şūk
Biri birine cennātı iderler ‘āşıkān i‘lān
16. Serab-ı zemzemi içmek muḥabbet şuyun içmekdir
İki reka‘t namaz ḳılmaķ teḳarrübdür Ḥaķķa insān
17. Bulurdun sonra iḥrāmdan çıkub esvābını giymek
Şikār u şayd ḥelāl olmak her i‘mālı ola dermān

18. Varān huccāce necāt buldı cemī‘ havf u ahir andan
Rızāyārı ola her yār Hākı hākda ide seyrān

19. Şerīa‘t hālveti gözüm ‘ibād senden emīn olmak
Tarīkat hālveti ammā gülistān ola her vīrān

20. Bu hālvette kuluñ zikri Hākıñ şun‘ını fikr etmek
Ola kasdı anıñ tevfiķ göre vuşlatda ins ü cān

21. Bütünüñ hac u şavmından cevāb isterseñ **Verdī**
Kalem nice yazar anı kulūbun gizli ol şultān

(113)

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

1. Mübtelā-yı ‘aşk olan ‘āşıklara berş neylesün
Şāhīn acagsa havāya kurdıñı kuş neylesün
2. Ol ki yāreñ ağızı yārin nūş eyle ebdāl ola
Eylemek daħl u ta‘arruż cānı serhoş neylesün
3. ‘Āşıkıñ ebhāsı ‘aşkdan itdigin etmek ‘aceb
Ders alur rūh-ül kudüsden nuşh-ı naķķāş neylesün
4. Kāmil olan dersi furķāndan okıdır ehline
Zāhid ürkmesün deyü der merhamet neylesün
5. Secde kılmaz ādeme iblīs olan çekmek gider
Kibri kayd oldu hābīs dil-i müşevveş neylesün

6. **Verdīyā** sen eyle secde feyz-yāb ol her nefes
Bī-mezāk olan kişiye ‘arşla ferş neylesün

(114)

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

1. Gelür ‘azrā’ıl kuzıñı almak ister neden
Hic dimez ki bu kuzuyu buña virdi yaradan
2. Alur elbet anasınıñ gözi yaşın seyl ider
Babanıñ bükür belini hasretiyle nāleden
3. Herkesin evine girer ašlā destūr istemez
Alur andan sevdiğin giydirir ton karadan
4. Hic dimez büyük küçük içirir mevt şerbetin
Gözlerin yaşına bakmaz alur anı aradan
5. Tāc u tahta bakmaz ašlā korıdır heb evleri
Toprak içre kor civānı eksik ider hāneden
6. Enbiyā vü evliyāya şunar ol cām-ı ecel
İçirir anlara dāhi ol şarābı kāseden
7. Kimse kıomaz bu cihānda gözi yaşın dökmedik

26.b

Verdīniñ gönçalarını çekdi aldı andan

(115)

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

1. Kav̄s-ı ‘aşkıñ tīresinde sehm olurum kâhini ben
Ḳābe kav̄seyn ev ednā⁴⁵menziliniñ şâhı ben
2. Gâh olur cedd u taleble geçirim emlâka ben
Terk idüb emr-i Hüdâyı olurum rüsvây ben
3. Gâhi cennetden sürilen Âdem u Havvâ benim
Yüzine tevbe içün inirim hikmetle ben

Gâhi eflāk gâhi emlāk ne me‘âden ne nebât
Gâhi hayvân gâhi insân gâh devâbbiñ cânı ben
4. İsm-i ḳahrıñ mazharına deyrü zünnâr gâhı ben
Lüṭuf u raḥmân mazharına Ka‘beniñ bünyâdı ben
5. ‘Allame'l esmâya bu dil gâhi bil mazhar olur
Gâhi cehl-i ebter olub ḥaşm olurum ‘ilme ben
6. Ne caḥīmim gâhi cennet gâhi gülzâr-ı ḥalâl
Gâhi ḳurbân gâhi İshâḳ gâhı sulṭân Mıṣıra ben
7. Ki Süleymaniñ şabâsı gâhı deyrin şarşarı
Ne şeyâṭiniñ rücümü gâh Nûḥ tufânı ben
8. Hâşılı cümle vücūduñ ‘âşık u hem ‘aynıyım
Mü’miniñ imânı **Verdî** münkiriñ inkârı ben

⁴⁵ Necm/9

(116)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1. Aşl 'ālemin bilā-şek yā resūl ins ü cān
Nūr-ı pākından yer etdi dü-cihānı müste'ān
2. Yüz beldeñ kıldı o nūrı pīri qahırñ mazharı
Tıksan toközünü kıldı rahmet bī-gümān
3. Marzi'-yi taqdīr cenābıña şerī ümm'ül enām
Bir ehad aşlā hılāfın maşş idemez bir dehān
4. Lūtf u qahra mazhar olan feyzi senden aldılar
Verdīyā bil rūh geldi cümleye Ahmed 'ayān

(117)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1. Ādem olan t̄alibe tayy itdire kevn ü mekān
Şoñra kendi varlığını bildire aña hemān
2. Dünyā vü 'uqbā vü berzah aña heb ma'lūm ola
Hükmi ide ol mülküne hükmi ile ola revān
3. Zāhir ü bātında olan şübheni fetḥ eyleye
Qalbine ma'kūs ola āyīne-veş iki cihān

27.a

4. Enfes u afākıña derler aña şāhid bir ola
'Ālem-i vahdetde zirā Hakkā yokdur **len terānī**⁴⁶

⁴⁶ A'râf/143

5. Nüşa'-i kibri olan insāna ta'līm eyleye
Verdīyā vire terakkiyā olunca Hāk 'ayān

(118)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1. Uçmışım vuşlat elinden 'ahd ile zindāna ben
Çekmişim bezm-i elesten olmuşım sekrāne ben
2. Çünkü bu mīsākı yazdı dest-i kudret başıma
Ol sebebdan yok kararım gelmişim insāna ben
3. 'Aşk-ı Hāk eyle sevāyı tarh idüb dilden bu gün
Feth olub gönlüm gözi urdum kadem-i 'irfāna ben
4. Keşret zıkrile bu hāl çün virilür 'āşıkā
Feyz-yāb olmak dilerseñ gelberi meyhāne ben
5. **Verdī** ašlā demez ufağ tefek akan şular
Ğusl deryādan ider ol cum'ayı kılmagıçün

(119)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1. 'Ārif oldur her sözünde eyleye Hākķı beyān
Vech-i zātından tecellī eyleye ol bī-gümān
2. Feyz-i maķnātın ola 'āşık derdiniñ saydına
Maķv ola ger şıdkile kılsa nağar bir kez hemān

3. Sem‘ini ve nuṭḡını hem ḵalbini taṭhīr ide
Baḥş-ı ‘irfānı ile mi‘rāc ide rūḥ-ı revān
4. Tālibe ef‘āl u zāt u şıfātın bilmede
Ḥālīḵi bilmegen ğayri istemeye hiç beyān
5. Mā-ḥaşal yüzün görüb nuṭḡın işiden **Verdīyā**
Len terānī⁴⁷ denmeye bil ola rū‘yet-i bāḵiyān

(120)

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

1. Mevlidiñde‘arşı ü kürsi oldı Aḥmed şādmān
Secdeye vardı melāik şek oldı cündini āsmān
2. Esdi rüzgār muvāfıḵ dökdi sübhān rahmeti
Giydi eşcār heb libāsın kıldı esmārın ‘ayān
3. Cümle dile geldi ‘ālem Mevlidī ḥürmetine
Merḥabān biñ deyü iclāl eylemekde her zaman
4. Gelmesiyle oldı mesrūr dü cihānın ḥalkı heb
Şems-i Ḥaḵ toġdı bilā-şek nūr alur kerr ü yabān
5. Kim nazār iderse aña görür sa‘ādet güneşin
Zīrā ol faḥr-ı Ḥüdādır ḥidmetinde ḵudsiyān

27.b

⁴⁷ A’raf/143

6. Baḥş olur envār sırrı erbāb-ı ʔalbe dembedem
Ṭāq-i kisrā pārelendi şoldı kân
7. ʔalkdı zulumet yer ü g kden maşla‘nda Muştafa
Ṭoldı kevnin raḥmetiñle **Verdi** içinde nihân

(121)

Mefā ‘ıl n / Mefā ‘ıl n / Mefā ‘ıl n / Mefā ‘ıl n

1. S z  n m ciz kel mullah y z  n metnidir ey sult n
Lis n  ndan bey n oldu  amuya ma şad-ı s bh n
2. V c du n ‘ leme geldi cih n env rile  oldı
Kel mullah sa na indi    ref’ oldu  amu edy n
3. Ni  n ref’ etmeye anı ki sensin c mleni  k nı
Neb lerle vel ler heb seni le buldılar i ş n
4. Neb  idi n da i  dem v c da gelmi  ken sen
Seni dir t c-ı irsalin n seni dir  ubbe’-i Ra m n
5. Seni  ma  ş d n ey ma b b de ildir kendi z t    n
Bu ‘ si  mmeti  i   nd r idersi  anlara derm n
6. Bi amdillah hel lullah seni  s ye nde  alk  itmi  
Bu devleti bilenlere da i netk gerek Yezd n
7. Bu **Verdi ni ** sa na ‘a  ı de ildir so radan
Ezel bezminde s   isi sen idin eyled n sekr n

(122)

Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün

1. Müzekki eyleyüb nefsi hevā vü nefis u şeytāndan
Gelüb ilhām-ı Rabbānī sebağ vire **ev ednādan**⁴⁸
2. Dinilen ‘arş-ı Raḥmānı ḥaḳīkatde göñüldür bil
Buña nisbet ol ‘arşıñım var ḳatı ḥazūnidir eşyādan
3. Aña her sülük eyler bulur elbette ol yārın
Görür bu gözle dildārın geđer ārzu ferdādan
4. Dinildi **len tenalü’l-birra**⁴⁹ var infāk eyle heb vārın
Saña senden sefer eyle geđe gör āğ u ḳaradan
5. İdüb terk **Verdī** ḳıl u ḳāl var esrārın nihān eyle
Ġulüvmiñ ‘ilm-i ḥāl ile enīs ol Hızır u Mūsādan

(123)

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

1. Zāhidā şāmım şorarsan bende bilmem neydüğün
Benden āldı feyzi ādem bende bilmem neydüğün
2. Secde etmekden demādem ben türāb olmuş idim
Ḥākim-i ādem yaradıldı ben de bilmem neydüğün

28.a

⁴⁸ Necm/9

⁴⁹ Len tenelül birra hattâ tunfikû min şeyin feinnallâhe bihî alîm. “Sevdiğiniz şeylerden infak etmedikçe, siz iyiliğe eremezsiniz, Allah onu da bilir.” (Ali İmran/ 92)

3. Nūr-ı Aḥmedle benî mezc itmişidi Ḥālķım
Şimdi niye baña geldi ben de bilmem neydüğün
4. Bu seniñ ‘aķlıña şıǵmāz māverā’-ı ‘arşdadır
Nice añlar bunı emlāk ben de bilmem neydüğün
5. Rūḥumı heb cümle ‘ālem rūḥ idindiler benim
‘Ārife günden ‘ayāndır ben de bilmem neydüğün
6. **Verdiyā** Mecnūn sözini duymasunlar ġāfilān
Ḳatliñe fetvā virirler ben de bilmem neydüğün

(124)

Fā‘ilatūn / Fā‘ilātūn / Fā‘ilatūn / Fā‘ilūn

1. Mebde’imden kim şorarsa diñlesünler sâ’ilden
Kenz-i aķdesde yitirdim kâf-ı nūn oldum hemān
2. Kūn ḥitābıyla muḥātab benî kıldı zūlcemāl
Bende emre imtişālen nūr-ı maḥẓ oldum inān
3. Ḳaderiniñ ḳandiline ḳodı faẓl-ı Ḥaḳ benî
Anda yetmiş biñ sene temcīd iderdim bī-zebān
4. Her biñinde bir ḥicābı geķer idim zikirle
Kimi ḳulmāni anıñ kimi nūrānī acan
5. Şoñra ‘ulüvviyāta geldim etmege seyr-i basīṭ
Anları tekmīl idince ‘unşura oldum revān

6. Rük-n-i ‘âlem bunlar imiş olmağa mahbûs benim
Ma‘dene düşerdi yolum anda gezdim çok zaman
7. Geldim andan bil nebâta sür‘âtiyle seyr idüb
Anı da tekmîl idince geldi hayvâna bu cân
8. Bulmadım anda da rāhat geldim âdem şulbına
Raḥme indim rûḥa şālîḥ olmağ için bil civân
9. Rûḥum ol devrile seyrân etmede yedi bî-fekāk
İnerim insāna deyü tālîbîdî cāna cân
10. Buldı maḳşûdî raḥmde anda birlik nûrına
Geldi insân ‘âlemine devr-i kübrâda ‘ayân
11. Gelicek insāna Raḥmân şüretin giydi yine
Eyledi etvârı tekmîl buldı yerin kün-fe-kân
12. Emr olundı anıñçün ide emlāk heb sücûd
İtdiler nâz ile emlāk iblis etmedi hemân
13. Tavrı anıñ hiç tezellül etmemekdir kimseye
Kibriyâdan âldı feyzi anı gözler dîde-bân
- 28.b
14. **Verdîyâ** hıfz it diliñi mâverâ engindedir
Girmege kalyon o baḥre ister re’îsi ‘ârifân

(125)

Mefâ ‘îlün / Mefâ ‘îlün / Mefâ ‘îlün / Mefâ ‘îlün

1. Şorun mi‘râc-ı enfesden ḥaber alsun cevâbından

Ƙoyub cismiyle kevnini tecerrüddür hayālinden

2. Aşıl nūr haḳīḳatdır fer u ‘ıyddır izāfetler
Bulur cümle ‘avārızdır ‘urūc it sāki zātından
3. Ayak taht’el serā seyrin başın fevḳu’s-semai hem
Gecüb sen ben ol olmaḳdır ḥaberdār ol bu ‘irfāndan
4. Cesedi der gönüldür gök aña refref durur ‘aşkıñ
Virir cezbe gider ‘uşşāk bilā-in şafāsından
5. Mübşer-i münzir‘aḳlıñdır ki ya‘ni Cebra’il dirler
Aña feyz-i sidreden oldı naşīb yok verāsından
6. Seniñ de şidre-veş göñlüñ maḳām-ı **ḳābe ḳavseyndir**⁵⁰
Geçerse Cibrīl andan yanar nūr-ı celālinden
7. Bu vaḳit bir vaḳit ḥāşdır kim melik-i mürsel nebī şıgmaz
Hemān sırr-ı Muḥammedle irişe Ḥaḳḳa zātında
8. Ḥaberler lī-ma‘allahdan bilā-şek tolar ḳalbe
İdersen zāhida inkār saña ḥaz yok ‘aṭāsından
9. Zuhūr-ı sırr **ev ednā**⁵¹ bilā-hūt kelām itmek
İkilik birlik olmaḳdır ki maṭlab zāt-ı insāndan
10. Saña ol sen aña hem varmadan maḳşūd hidāyetdir
Nice mümkün varub kāmın münezzeh bā’d-ı ḥicrāndan
11. ‘Urūc itmez iseñ zāhidā ger sen sedleden aşlā
Ne bildiñ mezheb-yarı ana gecdiñ küfr ü imāndan

⁵⁰ Necm/9

⁵¹ Necm/9

12. Yeter **Verdī** yüzüzler çün tarīk erbābına elyāk
Rumūzı fehm ider anlar bilürler nuṭkı Raḥmāndan

(126)

Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün

1. İllā ey maṭla‘ül envār ḥaber vir Şems-i ‘ulayādan
İllā ey menba‘ül esrār ḥaber vir bīkr-i şahbādan
2. Nedir dehr ve nedir mihver niçün settār olur mı tūr
Nedendir raḥmet-i menşūr ḥaber vir baḥr-ı ‘amyādan
3. İki ‘ilmiñ uşülüyle fūrū‘andan qopar ğavğa
‘Aceb sırr u‘aceb sevdā ḥaber vir gel müsem mādan
4. Bilā beyin velā eyn tecellide Ḥüdā bāhir
Niçün görmez anı gözler ḥaber vir ümm-ü eşyādan
5. Cesed-i ma‘şūq u rūḥ-ı ‘āşīq teselliler bulur şādīq
Yürür mi gec yola Vāmīk ḥaber vir rāḥ-ı‘ Azrādan
6. Sen ‘arşı gökde ararsın yitik koynunda şorarsın
Ne yitürdüñ ne arasın ḥaber vir bu mu‘ammādan
7. Ölen ṭālib bulur Hızırı görür hem ol iki baḥrı
Saña sāḥil yeter **Verdī** ḥaber vir kenz-i ihfādan

29.a

(127)

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

1. Ağzına taş al kulağın dıka nice zaman
Māsivādan yum gözüni kalbiñi gözet hemān
2. Tut diliñ cağlama zinhār kırıcı hem duymasun
Bahre giderken yoluñı örmesünler ey civān
3. El uzatma saña derd-i Hākla gelmeyene
Ayağın şer‘i şerīfden taşra etme cāna cān
4. Yedi iklim kapuların bağla ağıyar görmesün
Şakla miftāhını anıñ pek şakın ‘ifritden
5. Ne kadar olsañ Süleymān nefse itmeye i‘timād
Şems görünce der yılanıñ dostluğı buña inān
6. Gerçi bu tebnī bize şimdi temāşā görünür
‘Ārif olana biriniñ şad hezār luṭfı ‘ayān
7. **Verdī** ıskāt-ı izāfāt terk-i tefāzuldür der set
Kağı kabda bulunur sen rengine anıñ boyan

(128)

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

1. Cümle eşyānıñ babası hem anası zāt-ı hū
Hem daḥi zerrīn kabası yerde gökde zāt-ı hū

2. Hem aşıa tuz olan oldur her işe hem mu‘temed
Haşır u neşir u nār cennet muḳteżāsı zāt hū
3. Ekl olan şürb olan ol giyinüb kuşanan ol
‘Āleme rahmet olan her hâlde yine zāt-ı hū
4. Ansız aşıā cünbüş olmaz esfel u a‘lāda bil
Hayy u kayyūm ma‘denidir aṅladıñsa zāt-ı hū
5. Yedi deryānıñ uşūli ḳatreler andan yağar
Cevherin nādāne virmez ehle virir zāt-ı hū
6. Gösterir mi‘rāc-ı Haḳḳı her işinde dembedem
Enbiyā vü evliyāya refref olan zāt-ı hū
7. Hū bilinse iş biterdi līk keşfe yok rızā
Mā‘örfine şāhidimdir Rabb-i ‘ālem zāt hū

29.b

8. Āsumān u arz içinde her ne ki var cümle sen
Nevbetiyle her birin insāna sā’ik zāt-ı hū
9. **Verdī** dervīş çok çalışdı hūyı fehm itmek için
‘Āḳıbet yok eyledi heb vārını bil zāt-ı hū

(129)

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

1. On sekiz biñ ‘ālemi icād iden bil zāt-ı hū
Yerü vü göki gice gündüz devr iden bil zāt-ı hū

2. Dü cihānıñ ni‘metine oldurur lezzet viren
İns ü cini hıfz iden her hālde biliñ zāt-ı hū
3. Eylemiş halk māsivā nāmında hikmet gösterir
‘Ayn-ı vahdet eyle nefsiñ cümlesi de zāt-ı hū
4. Ol muhiṭdir cümle eşyā sāyesinde zevk ider
Her şey’e eyler tecellī rütbesince zāt-ı hū
5. Mā-ḥazıdır saña eşyā didigim mi‘rāc ider
Verdiyā egri gidemez kārları mirşāt-ı hū

(130)

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

1. Mısır ve İstanbul ararken ‘ālim baña didi kamu
Geldiğñ şehri bula gör anda der ḥubān kamu
2. Şehr-i a‘zamdır müebbed anda yokdur bil ölüm
Aña ‘uşşāk şehri derler zevkdedir ihvān kamu
3. Yolu ādemden gider ādem ile ol āşinā
Ġayrı yerden yolu yokdur andadır kervān kamu
4. İci tışı tobtoludur ins ü cinile anıñ
Cümle maṭlab u maḳāşıd andadır her ān kamu
5. Ol ḥaḳīkat şehriniñ evi gönüldür **Verdiyā**
Giregör ölmezden evvel olsun āsān kamu

(131)

Müstef 'ilün / Müstef 'ilün / Müstef 'ilün / Müstef 'ilün

1. Kenz-i Hüdā gösterdi yüzgörüm kamuya kân kamu
Anı gören görmez 'ādem erbābları merdān kamu
2. Dīvār misk u za'ferān kapuları cevher hemān
Cennet olārın 'āşıkı dizdārları rıdvan kamu
3. Âb u hevāsı pek güzel derler aña bezm-i ezel
Her cānibidir lemyezel görenleri hayrān kamu
4. Tūtīleri yerler şeker durmaz dili dā'im öter
İşideni mestān ider aşvātı furkān kamu
5. Eşcārına iremez zevāl meyveleri bulmak kemāl
Her ne kadar yerseñ anı girü biter her an kamu
6. Şanma anı cennet ola 'āşıklara minnet ola
Anıñ liķāsı zevķine ehl-i canan 'atşān kamu
7. Ol bil hāķīkat şehridir 'ilm-i ledünüñ ğavıdır
Hızır bulanıñ yeridir erbābları ihvān kamu
8. İçinde dört ırmaķ akar biri leben biri şeker
İkisi de daħi beter içenleri sekrān kamu
9. Anlarda 'işyān olmadı maħlūk yüzini görmedi
Hāķdan Hāķķı ırmedi dā'im aña miħmān kamu

30.a

10. Göñülleri bir anlarıñ aqṭābıdır erenleriñ
Maḳbūlleri serverleriñ aḥlāqları Qur'an ḳamu
11. Ol şehre mürsel uğramaz anları da'vet eylemez
Anlar ezelden mürseliñ nūrı ile yeksān ḳamu
12. Rah-ı Hüdādır rehleri zātdan alurlar feyzleri
Hāzır cemī'ān ḳaşırları zevḳin sürer ḥuban ḳamu
13. Anlarda olmaz ğayr-ı Haḳ burhān vaḥdetde hem firāk
Sözleri heb intāk-ı Haḳ enfāsları iḥsān ḳamu
14. Geçmişler aḡ u ḳaradan istekleri heb yaradan
Evṣāf-ı Haḳḳa cümleten bil mazḥar sübhān ḳamu
15. Şoḥbetleri heb Haḳla işleri yok hic ḥaḳla
Birlik ideli Haḳla oldu cihān-ı cān ḳamu
16. Dünyayı 'uḳba kıldılar 'uḳbayı ḥaḳla virdiler
Aḡyārı cümle sürdiler ḥaḳdan olur nihān ḳamu
17. Bu rütbeye iren kişi ḳomaz göñülde teşvīşi
Gör başına devlet ḳuşı ḳonan olur sultān ḳamu
18. Ol şehre her kiminle girer ḥavf u ḥeder tālān olur
Ġāyetde andan devr olur münkir ile şeyṭān ḳamu
19. Beytü'l ḥarāmdır ol şehir ancak on biñde bir
Aṣḥāb-ı cennet reṣḳ ider girem deyü her an ḳamu
20. Ol şehre gireniñ yolu bulmaḳ gereken bir velī
Vir ana cāndan sen dili ide seni insān ḳamu

21. Korkma o şehriñ yolu çok kandan gidersin cümle Hâk
Giryâni kûsler çalmada ‘Arab ‘Acem Süryân kamu

22. ‘Âr eyleme bul ehlini göstere saña semtini
Gitme yalıñız can-ı men görmeye sen ‘udvân kamu

23. ‘Uşşâkıñ anlar ṯalibi arar demâdem rağıbı
Feyz-i hüdâdan baħş ider her maṭlaba burhân kamu

30.b

24. Bul aşfiyânıñ vaşfını bildire saña kaşdını
Kalka ikilik aradan irşâd ide pîrân kamu

25. Gel **şemme vechullahı**⁵² gör olsun şikâr sana o tûr
Sensin o tûr seni gözet eyle seni seyrân kamu

26. Semti riyâzâtıdır anıñ ‘uzletile nice zaman
İrer bularsın gâyeti îmânları a‘yân kamu

27. Şerh eyle şadriñ ola sağ gel mâsivâdan kıl ferağ
Tevhîd-i zât ola turağ ağıâr ola yârân kamu

(132)

Mefâ ‘îlün / Mefâ ‘îlün / Mefâ ‘îlün / Mefâ ‘îlün

1. Göñül âyînesi şundı tecellâyı celâliñle
Yine her pâreden vechi görünür ol cümânıñla

⁵² Bakara/115

2. Demādem turreğın zıllın nikab itdiñ bu aḥbāba
Tükenmez ğamzeniñ remzin bulalar hem vişāliñle
3. Nazar itmezler aġyāra ne aġyār biline ebrāra
İderler vaşl-ı selmāya yine selmā ḥayāliñle
4. Mekānıñ lā-mekān ider zamanın bī-zaman ider
Sevāyı nefy ider dilden ider hū ya kemāliñle
5. Görüñdi göze gülzārım çü kındı dile dildārım
Bu **Verdide** olan neş'e seniñ feyz-i zülāliñle

(133)

Mefā 'ilün / Mefā 'ilün / Mefā 'ilün / Mefā 'ilün

1. Yüzüm yok kapuña dönem şefā'at yā resūlallah
Gözüm yok kūyuña baķam şefā'at yā resūlallah
2. Saña lāyık bir işim yok disem vār olurum aḥmak
Günāhım çok şevābım yok şefā'at yā resūlallah
3. Elim yok etegiñ tutam ayak yok eṣeriñe gidem
Bilemem neşleyim neydem şefā'at yā resūlallah
4. Kōsam başımı secdeye gelür gönlime biñ sevdā
İşim gücüm beşeriyyet şefā'at yā resūlallah
5. Lisān yok medḥiñi ide 'aķıl yok şer'ini göre
Kerem kıl düşmişe kumda şefā'at yā resūlallah

6. Göñül yok saña pür keyde hayât yok nuṭḫıñ işide
Bu **Verdî** derdmendi de şefâ‘at yâ resûlallah

(134)

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Rabbiñi bil ‘abd maḥz ol ğayri Rabden çek eliñ
İrci‘i nefsiñ saña da **râdıyeten marđıyyeh**⁵³

31.a

2. Gire gör seyret Hakkâ vaşlı cennetdir anıñ
Fâ daḥlîye mazhar ol tâ ki libasın bâkıyâ
3. Seni kendi şüretinde yapdı setr eyle anı
Hakda setr eyleye seni nefsiñ ola hem râzıyâ
4. Sâtır u mastûri nefsiñ öldüğün bildiñ ise
Rabbiñi bildiñ bilâ-şek gördün ‘âlem merzıyâ
5. Bu vücûduñ günahını bilmekde ‘âcizdir kirâm
Nice bilsün ol vücûddan cümle ‘âlem sâriyâ
6. İkilik aldı cihânı dime zinhâr cân-ı men
Bir mugın rabbi var herkesiñ bil bâkıyâ
7. ‘Abd-i rabb u rabb-i ‘abdsin tâ ezel ‘ahdiñ eyle
Bil vücûduñ ḥazretinde cümle şey’ yek bâdıyâ

⁵³ İrci(î) ilâ rabbiki râdıyetem merdıyyeh. “Sen, hoşnut edici, hoşnut edilmiş olarak Rabbine dön.”
(Fecr/28)

8. **Verdiya** bildiñse nefsiñ rabbiñ oldı âşikâr
Anı setr eyle seniñle saña bu kâr bâkiyâ

(135)

Müfte ‘ilün / Fâ ‘ilün / Müfte ‘ilün / Fâ ‘ilün

1. Bed idelim ebcede bezv-i bismillah ile
Añlayalım sırrını ‘avn-i fetħullah ile
2. Ebcediñ elifi cāna ħalka rahmetdir müdām
Ĥayt sende cümle eşyâ zevk ider ol şāhla
3. Bir burak yokdur elifde istevāsı ebcediñ
Anıñ içün ibtidāda şirk dutmaz māh ile
4. Mektebidir şadr-ı ‘ārif ders alır tullāb-ı ħak
Dersdurur ‘uşşaka ‘aşkı manşūr gibi biñ ahile
5. İlk tecellisinde anıñ zāhir oldı bā’-i birr
‘Aql evvel oldı ħalka sevķ-i feyzullah ile
6. Māye’-i Aħmedi aldı bil elifden yā beñim
Sırrını setr eyleye tahtında fażlullah ile
7. Bā vü elif beynine maħlūk giremez hem rüz u şeb
Aħmediler girer ancak ‘ārif-i billah ile
8. Yā tecellī idecek cīm gösterdi bize el-cemāl
Bir yüzi Ĥakıñ celāli remz eyle Allah ile

9. Mü'miniñ kalbin iki esmâdır aña zabt iden
Yolunı **ev ednāya**⁵⁴ iletir bil habībullah ile

10. Cīm tecellī idicek dāl oldı deyü reh delīl
Gösterüb her şeyde Hakkı toğrı vāsi' rāh ile

11. Kim Hakkı keşf iderse bī-şek o da dāl olur
Ya'ni ādem olur ol şāh bir olur Allah ile

31.b

12. Devr ider arz u semavāt ebcediñ sırrı içün
Kalb-i ādem hāznesidir hāzret-i Allah ile

13. Sekiz eflākı muķābil hāşılı ebceddurur
Añlariseñ eyle ta'dād ğāfil olma cāhile

14. Ebcediñ sırrına ğāyet hic bulunmaz kes diliñ
Verdiyā ğavğayı terk it 'ārif-i billah ile

(136)

Mefā 'ilün / Mefā 'ilün / Mefā 'ilün / Mefā 'ilün

1. Hüdā 'ārifleri benim gönül virmez bu dünyāya
Ne dünyā bileñe 'uķbāda müzeyyen hūr-ı me'vāya

2. Bular esmāyı tarh itmiş saña mir'āt müzāhirler
Okurlar **men 'aleyhā fān**⁵⁵ bulurlar yol **ev ednāya**⁵⁶

⁵⁴ Necm/9

⁵⁵ Küllü men aleyhā fān. "Üzerindeki herkes, fani, yok olucudur." (Rahman/26)

⁵⁶ Necm/9

3. Göñül mülkiñe girmişler Hüdâyı anda bulmuşlar
Hüdânîñ ‘aynı olmuşlar dönüb bakmazlar ‘anķāya
4. Taleb düşer durur kıomaz gelir yine bu ‘āleme
Olur cāmi’ heb ızrārı kıamusun idinür sāye
5. Görürler cümle eşyāyı bu kez bunlar cilā-yı Hāķ
İdinirler merāya heb bakarlar **Verdī** mevlāya

(137)

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

1. Bize benlik nisbet idüb fakre kıandırmış hoca
Hāşılı taķşīle düşmüş bakmayub selmāsına
2. Dervīşiz bizlerde olmaz alķaķ vü yüksek benim
Anıñķün bizden irer cümlesi mevlāsına
3. Bizlerin şeytān u nefsin dökdiler meydāna heb
Anları yutdururdu Mıķrī Mūsā gibi ‘aķāsına
4. Merhāba zühd u kerāmāt yollarınıñ sāliki
Zāhidiñ ‘aķķı şıķar mı el kıadarca kāsene
5. Nefsiñ bil rabbiñi bil **Verdī** içün çekme ğam
Şeyh anı çokdān atdı vahdetiñ tuzlāsına

(138)

Mef ‘ülü / Fā ‘ilätü / Mefā ‘ilü / Fā ‘ilün

1. Tāleb olan Ādem uyar Havvā sözine
Bir şecer-i haṭdan iner yerin yüzine
2. Nefis ile ruḥ-ı pāki ayru düşüb ağlaşır
Tevbe şuyuyla anı ırgürür biri birine
3. Aḥmede olan şalāvat taḥşıl ider anları
Bir zıkr ile bir enīşi aşlñ gider izine

32.a

4. Her kaçan Qābil olsa ider ol Hābilī
Zāhir olur bir gurāb toprak atar gözine
5. Kesr idicek kanādın mürşid olur anlara
Keşf ider ol zāt-ı Haḫ ‘ālim olur özine
6. **Verdī** faḳīre maṭlab-ı vaşl ādem olmak
İksir-i a‘zamdır bu gāfil-i mübāşir sözine

(139)

Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün

1. Ğayretullah cūşa geldi seniñçün yā resūlallah
Muḥabbet māyesin çaldı seniñçün yā resūlallah
2. Yaratdı rūḥ-ı pākiñi cemālī nūrı nūrundan
Qodı qandīl-i kudretde mükrim yā resūlallah
3. İḳāmet eylediñ anda nice biñ yıl rızā içün
Ḥicāblar ref’ olunca heb irāzın yā resūlallah

4. Nazar kıldı muhabbetle hayāñdan dürleri dökdiñ
Bir oldu o dürlerden kamu halk yā resūlallah
5. Mürāteb üzre halk itdi derinden cümle eşyayı
Anıñçün zātıñı özler dü ‘ālem yā resūlallah
6. Sekiz cennet yedi nīrān dañi erbābları cümle
Cemāliyle celāliñiñ ‘akusi yā resūlallah
7. Seniñ zātıñı kıldı kenz-i ‘ilmi sırr u vañdetde
Anıñçün melce’-i ‘ālem olub sen yā resūlallah
8. Bu sırdandır ki sen hātem kılındıñ rañmet-i ‘ālem
Qabūl iden dü ‘ālemde emīndir yā resūlallah
9. Emānetkārı idi kemmel seniñ iñlāfiña bir bir
Anıñçün bī-şek cümleye senedsin yā resūlallah
10. Dikilür ol livā-ül hamd maqām hamdiñe mañmūd
Şufūf bağlar zūlālinde gedāya yā resūlallah
11. Seninle gāyeti anlar girerler cennet-i ‘adne
O gün zayfiñda dīdārı görürler yā resūlallah
12. Bu **Verdi** derdmend bī-kār yüzi kara elin açar
Umar ‘işyānına ‘gāyet şefā‘at yā resūlallah

(140)

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

1. Maḥzen-i esrārı seyr it maḥzar-ı tevhīd ile
Tıfl-i mu‘īniñ eyle mesrūr maṭla‘-yı tevhīd ile

2. Tūr-ı Sīnā t̄alibine **len terānī**⁵⁷ remzini
Keşf ider erbāb-i hicret ateşin tevhīd ile

32.b

3. Nefs u şeytān mekri ile olsa ḳalbiñ bir siyāh
Ol olur nūra mübeddel envār-ı tevhīd ile

4. Tayy idüb afāk u enfes ‘arş-ı a‘lādan geṣer
Kimiñe sābit oldı ise merkez-i tevhīd ile

5. Ref’ ider cümle sivāyı bil ḳalır Mevlā yüzi
Yok olur **Verdī** aradan rehber-i tevhīd ile

(141)

Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün

1. Ḳazā-yı eşyāda ḥükmullah‘ulūmı iktizāsınca
‘Ulūm-ı Ḥaḳda eşyāda bilen ma‘lūm şafāsınca

2. Ḳader vaktin gözetmekde taḥallüf eylemez aşlā
Ḥükümet eyler a‘yāna bilā-cevr ‘aṭāsınca

3. Ḥükm-ü taḥḳīḳa tā budur benlik maḥkūmuñ ‘aynine
Taşarruf eyler ol zāta yine zātıñ rızāsınca

4. O nürdur ol ḳadr-i ‘ilmin zuhūrıñ kemālinde
Döner anı t̄aleb eyler gice gündüz hevāsınca

⁵⁷ A’raf/143

5. Bunuñ fevķinde keşf olmaz ķadr-i ‘ilmini ey **Verdī**
Meger kim ğayret-i Raķmān beyān ide sehāsınca

(142)

Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün

1. Göñül ğasretiñle şabrı nice itsün yā resūlallah
Yaķar kendin helāk eyler bilürsün yā resūlallah
2. ‘İlāc itmez iseñ aña vaşlıñ şerbeti ile
Ulu dertdir aña bu derd ne etsün yā resūlallah
3. Anıñ itdigine ķalma kerem ķıl yārine şalma
Elin al miskini ķoma sevinsin yā resūlallah
4. Öñünden anı devr oldı yine yandı küle döndi
Cihānı dutdı iñledi görürsün yā resūlallah
5. Bu **Verdī** cenābıñdan cerāyım çok ba‘īd itdi
Kerem it cürmine göre ğoş olsun yā resūlallah

(143)

Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün

1. Seyrān odur kim seyrini cümle felek itmez ola
İnsān odur kim sırrını ehl-i dīliñ dimez ola

2. Ergindi şular görüben baħr ‘umķĩdır bu deme
Baħr-ı ‘amĩķĩñ dibine zinhār semek girmez ola

3. Ādem odur kim kān ola cansızlara cān ola
Ĥayvān olursa etme şek hic dimez ola

33.a

4. ‘Ārif odur kim mummyā olmuş ola niķe niķe
Cāhil ķulıdır nefsinin cehd u emek ķekmez ola

5. Heb aşfiyā vü etkıyā rahmetle buldı Rabbini
Verdiye söķsün ķişı Allah demek bilmez ola

(144)

Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün

1. Maħbūbı buldı dīl u cān her dil anıñ āyinesini
Ne dil ķamu ĥalk-ı cihān her biri pervanesi

2. Her cānibi meyĥāneler ‘uşāķı girüb çıķmada
Feyż-i muķaddes anların leyl ü nehār peymānesi

3. Gitdi bulardan ĩn u ān tarĥ itdiler iki cihān
Divāna meczūb geldiler mestlerdurur mestānesi

4. Sekirleri hergiz müdam sāķileri faħr-ı kirām
Yürür bular her şubĥ u şām rāh-ı sedād ĥumĥānesi

5. Mā- zağdır meslekleri tevĥĩd-i zāt meşrepleri
Gizli ‘ayān her ne ki var **Verdi** Ĥaķķın merdānesi

(145)

Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün

1. Bu cān gözini açmağa o candan sermedān geldi
Lekel hamd⁵⁸ kuḥlini çekdi ḥicāb ḳalkdı ‘ayān geldi
2. İderdim çok teveccühler işitmezdim kelām-ı Ḥak
Ene’l Ḥak ṭablını urdı oldı hū Allahdan nişān geldi
3. Bu dil dönmez idi her bār Ḥüdānıñ zikri ḥaḳḳında
İrüb Mūsā gibi Ḥızra aña ḡayb-ül lisān geldi
4. Te’essüf eylemezdim hiç kemāl ehlini gördükçe
Fa’āl-i büt ḥişālime kelāmullah beyān geldi
5. Şehinşāhı tezekkürde ḳuşūrum mūhri aldırdım
Bu ḥālet baña Rabbimden bilürüm ermeḡan geldi
6. Baña dineñleriñ mūhri dilenci gibi şataşdı
Anı benlikden aldıḳda oḳudum ḥatm-i fān geldi
7. Ḥarāb olmuşdı beytullah sivā ḥubbı eyle **Verdī**
Mışırılı ḳovdı anları yerine bī-mekān geldi

(146)

⁵⁸ Namazda rükûdan “semi’allahü limenhamideh” diye kalkıldıktan sonra “rabbenâ lekel hamd” yani “Hamd Rabbimiz içindir. Ey Rabbimiz sana hamd olsun.” tespihinin söylenmesidir. Prof. Dr. Fahrettin Atar-Prof. Dr. İlyas Çelebi-Prof. Dr. Mehmet Erdoğan-Dr. Rahmi Yaran, M.Ü. İlähiyat Fakültesi Vakfı *İslâm İlmihali*, MİFAV, İstanbul 2007, s.347,s.380

Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün

1. ‘Arz-ı vaqârdan geçdiler haq yolunuñ ‘aşıkları
Cām-ı muhabbet içdiler haq yolunuñ ‘aşıkları

2. Biât-ı Rıdvan buldılar cümle murâda irdiler
İnsân-ı kâmil oldılar haq yolunuñ ‘aşıkları

33. b

3. İki cihânı kovdılar tevhîde bel bağladılar
Esrâra ‘ârif oldılar Haq yolunuñ ‘aşıkları

4. İmân u küfri kovdılar ancak Hüdâyı sevdiler
Qahrında luṭfı buldılar Haq yolunuñ ‘aşıkları

5. Nur-ı siyâhda gözleri ğayb-ı ‘imâda gözleri
Meydâna koydı râzları Haq yolunuñ ‘aşıkları

6. Haqqıñ habîbi Muştafâ cümle işi heb müctebâ
Anıñ kapısı kulları Haq yolunuñ ‘aşıkları

7. Terk-i tefâzül eyledi irşâd içün bel bağladı
Verdî bî-reng eyledi Haq yolunuñ ‘aşıkları

(147)

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

1. ‘Aşk-ı Haqqıñ yârı oldum havf-ı şeyṭân kalmadı
Nefhâ-yı sâniye irdim mevte imkân kalmadı

2. Haşr u neşriñ heb hesâbın virmişidim dünyâda
Anıñiçün şimdi bunda cîsr-i mîzân kalmadı

3. Kovdılar cennāt-ı va’de didiler lâ takarrübā
Lîk buldum remz-i Hakkı şabra dermān kalmadı
4. Ādem olan kalmadı cennetde bilen bî-murād
Zāt-ı bahta geldü ān ile hem ĩn kalmadı
5. Hāmdullah-ı sırr-ı vaḥdet şirki sürdi aradan
Verdiyā geçdiñ nesebden küfr ü ĩmān kalmadı

(148)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. ‘Aşkla hemrāh olanlar aldılar meydānını
Derdile Allah diyenler buldılar dermanını
2. Pîr elinden bāde-yi nūş eyliyan ayıldı
Anıñiçün her nefes anlar irer devrānını
3. Muḳtezāsıdır bu kevn devr ider cān ilini
Zāhid añlasa bu sırrı terk ider inkārını
4. Daḡl idenler bizden oldı itdiren bizden deḡil
Zīrā anlar bilmediler ‘āşıkıñ aḫvālını
5. Cins-i ‘ālīye irenler kimsede görmez kuşūr
Hālını görür **Verdiyā** sen añla ādem şānını

(149)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

34.a

1. Şūfīnin da’vāsı Haḡdır sanmañız nā-cāresi
Faḡr-ı tāma irişeniñ hışnımızdır sāyesi
2. Zāhid olanda bulunmaz Haḡ budur sulṡān-ı ‘aşḡ
Māverā-yı ‘arşdurur şūfī olanıñ pāyesi
3. Bu vücūdum mülki ol ḡl u ḡāl eyle
Şıdḡile bil ḡl ḡaldır mürşidiñ sermāyesi
4. Mürşidim nefsimi merkeb eyledi bindim aña
Şimdi rıḡḡile tutarım anıñ oldum anası
5. Cümle ḡaḡ ṡehzādelerdir **Verḡi** ḡuldur anlara
Şarḡ u ḡarbda aña yeter mürşidiniñ āyası

(150)

Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün / Müstef ‘ilün

1. Ey zāhid-i cennetperest biz saña virdik cenneti
Olma yaḡın ağacına tā görmeyesin firḡatı
2. Aldanma ṡeyṡān pendine nuṡhi dūrüst olursada
Bilür o zirā aşlını ḡayzān ider bil raḡbeti
3. Derse saña durmaya ten cennetde ḡal ḡıḡma ṡaḡīn
ḡıḡsun deyü ḡaşden ider ārar demādem firṡatı
4. Yedirdi ḡavvāya anı zevḡ itdi görmedi ḡamı
Ādemde yeycek anı dökdi libāsın ṡerbeti

5. Raḥmet taḡına itdiler ‘aşkla rüsvāy oldılar
Biri birini buldılar heb ‘izzet oldu zilleti
6. Şecere-i ‘irfān idi anıñ içün ādem yedi
Buldı Hakkı ġayrı kovdı giydi kabayı vaḥdeti
7. Şeytān bu sırrı keşf içün ādeme hizmet eyledi
Ādem daḡı itdi fedā ‘irfāna sekiz cenneti
8. Şeytāna ta‘n eyler iseñ bu mertebe giremez ele
Terk-i tefāzül idegör budur Hüdānıñ sünneti
9. **Verdi** bu kuş dillerine Mısrīden irdi çok şükür
Şeytān azdırdıkça anı örterdi Hakkā kurbiyeti

(151)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Bir nefesde Kuṭb ‘ālem-i ‘azm-i Raḥmān eyledi
Firḡatile yandı aḡbāb gözlerin kân eyledi
2. Kāfda ‘anḡā idi uçdı anı bilmediler
‘Ālimi odlara yakdı bizi püryān eyledi
3. Şūr tā dervīşlerini kovdı öksüz heb ġarīb
Anlar içün rūḡ-ı pāki ‘ālī-yi dīvān eyledi
4. Hāzret-i dergāh-ı Hakkā istedi aḡbābını
Ulū Allah istedigin cümle iḡsān eyledi

34.b

5. Yā ilahī vir şabırlar kalmadı tākātımız
Hasreti ol rūḥ-ı qudsiñ qalbi vīrān eyledi
6. Cām-ı vuşlatla melāik ānı teşrīf idicek
Ḥükm-i Allah ğurbetile tayy-i imkān eyledi
7. Didi ol iḥvāna zinhār ğam yemek ben oldum
Cānsıza cān kıldı Allah mash-ı sulṭān eyledi
8. **Verdīyā** ol feyz-i qudsiñ menba‘ına tut yüzün
Kim tutarsa aña yüzün özün insān eyledi

Tārīḥ

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

‘İzzetile rıḥletiniñ didi **Verdī** tārīhin

Mısr-ı ‘ālim Kutb-ı sulṭān ‘adnā pervāz eyledi (1105)

Diğer

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

Kutb-ı dā‘ī ḥaḳḳa pervāz eyledi el fātiḥa (1105)

(152)

Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün

1. Qamū ‘ālim müsemmadır bilürseñ remz-i Qur’ānı
Hep esmā-yı şıfāt ‘aynı bilür ādem bu ma’nāyı

2. Hākīkatde vücūd birdir gerekse bil gerek bilme
Hākka māni' deġildir ol biline 'ilm-i asmānı
3. Ledün mektebi ādemdir tıfılı bākī 'ālemdir
Aña irdikde mi'rācın ider tekmīl bil insānı
4. Muḥabbet cāmı virirler iḥer ḳālmaz sevā aṣlā
Girer kenze görür Hākḳı dir ol mā 'aṣam ṣānı
5. Dir andan küntü kenzen ben bilinmesün sever dā'im
O ṣāhıñ ḥubbı miftāḥı āḥar cümle mu'ammāyı
6. Büyük küçük ḳamu edyān bir olur 'ayn-ı ādemde
Ledün 'ilmi buña dirler vār ādeme oḳı anı
7. Dime **Verdī** ne içdim ben Hüdānıñ vaḥdeti cāmın
O bir feyz-i muḳaddesdir yürür anıñla Hāk ṣānı

(153)

Müstef 'ilün / Müstef 'ilün / Müstef 'ilün / Müstef 'ilün

1. 'İlm-i ledünniñ dersine ṭālib bulur üstāzını
Mūsā gibi Hızıra irüb baḥre atar ol zātını
2. Biz vücūdı felegine kal' ider andan ṣirketi
Zulm eylemez bir pādiṣāh gümrüğe virmez malını
3. Andan fenāya yol bulur ḳatl idüben pet nefsinı
Fıṣḳ u fesāddan ḳurtarır 'aḳlıyla nefsin cānını

35.a

4. Andan irer ıtlāka ol tevḥīd zāt yüz gösterir
Yapar yoğurur ḥaznesin nā-ehle virmez kânını
5. Ḥālîş olur anıñ özi irşād içün söyler sözi
Gice qadr ‘ıyd gündüzi **Verdî** belürtmez şânını

(154)

Mefâ ‘ılün / Mefâ ‘ılün / Mefâ ‘ılün / Mefâ ‘ılün

1. Göñül bir tûra vardı kim kelimiñ nârı yâr oldı
Tutuşdurdı kamu vârin tecelli bî-şümâr oldı
2. Bırakdı yâr-ı ğārını göricek aña ol nâr
Ene Allah narâsı geldi ḥiṭâb Ḥaḳ şikâr oldı
3. Göñül ol nâra atıldı Yâkub kimyâ irişdirdi
Nuḥâsım etmede altun kamu kârı ḥıyâr oldı
4. Bu kez atıldı bir baḥre ne ka‘rı var ne ḥôd berri
Büyük küçük kimileri göründi târumâr oldı
5. Göñül kaynadı vü taşdı kamu deryâları aşdı
Bu gözümdeñ âkan şular şusızlara bıñâr oldı
6. Göñül bilinmeden qaldı ḥaḳ ile yek-cihet oldı
Anıñçün aña ol Ḥâlîḳ beñim şimdi şığâr oldı
7. Gel ey **Verdî** diliñi tut saña düşmez göñül baḥşı
O bir beyt-i Ḥüdâdır bil kamu ḥalka ḥişâr oldı

(155)

7 + 7 = 14'lü Hece Ölçüsü

1. Ey ṯalib-i M̱usa gel yokla Ṯur-ı S̱ināyı
Göster yüziñi deyüb eyle durma bu ef'ānı
2. Derse saña göremezsın aldanma şaķ̱ān aña
Dut yüzini nārına tā göresin o sübhānı
3. Şanem it yed-i aķvāyı ol Yūsufile sen
Bir bir taşarruf eyle nūruñ ola zūlmānı
4. Ḥayretde ķalursañ sen Mūsā gibi rāhıñda
Yine görünür bir nār ķo anda hep evhāmı
5. Ḥarb it hıcre çıķsun eşni 'aşr-ı 'aynā
'Atşān olana iħrāk geldikçe içir anı
6. M̱üjde saña bulduk yol irdiñ yed-i beyzāya
Ḥavf itme çıkar anı 'ālem ola nūrānı
7. M̱usa gibi rahm idüb **Verdī** dime nādāna
Ķārūn gibi geçiser arza dīn u īmānı

35.

(156)

Fā 'ilātün / Fā 'ilātün / Fā 'ilātün / Fā 'ilün

1. Ğarba toĝrı gitmişidim bulmaĝa gündüzimi
Maşrıķılar şandılar ki ben yanıldım izimi
2. Çıķma yoldan deyü bana taş atdılar sū be sū

Ķāşidleri bula dōke ħurmalardan Ķuzımı

3. Yūce ṯāğdan ok iderler baña ammā güc gider
Yoğ yere feryād iderler ũrkŭtmek iĶün Ķuzımı
4. Arkaları arĶa gör sa'y iderler tŭtmağā
Aradan aradan gec gidenler nice görŭr tuzımı
5. 'Arabāya binmiş anlar atluları gecmege
Toğuz aylığ yolda iken göreym dir yŭzımı
6. Her biriniñ birilik var başlarında toğlanur
Ķuş dimez şāhine hic bende yumdum ağzımı
7. Ķarada yaparlar gemiler baħre girelim deyŭ
Yoğ iken yelken ve kŭrek bulmağ ister Ķulzŭmi
8. Baħrımı Ħıẓrıñ şorarlar daħi tŭra varmadın
Nāgehān Ħıẓıra buluşsa yumar iki gözini
9. Ķŭ mŭlke Ķavm Ķodı **Verdī** Ķaynadır aĶlar iĶŭn
Ķim ki aşlım şorar ise bende bilmem rāzı mı

(157)

Mefā 'ilŭn / Mefā 'ilŭn / Mefā 'ilŭn / Mefā 'ilŭn

1. Göñŭl bir dŭrr-i yektādır bilinmez Ķaderi vŭ şānı
Ķim 'āşıĶım aña dirse yolına bedel ider cānı

2. Muṭallam-ı kenz bī pāyān içinde der ḳamu Ḳur’ān
Buña īmān getür ey cān açıla saña meydānı
3. Yer ü gök ‘arş u māfihā içinde devr ider dā’im
Ḥaḳīḳatde odur aña denilen ‘arş-ı raḥmānı
4. Yer ü göke ḥüdā şıgmāz didi ḳalbe şıḡarım ben
Gel imdi özüñ aña dön bulasın sende ol kānı
5. Aña ḡayb-ı ‘imādırlar toḡar andın ḳamu ‘ālem
Bu **Verdī** ‘āşḳı bulmuş Ḥüdā feth eyleye ānı

(158)

Mefā ‘īlün / Mefā ‘īlün / Mefā ‘īlün / Mefā ‘īlün

1. Göñül bir cevher-i pākdir şaḳīn şanma olur fānī
Dü ‘ālem aña denk olmaz var imdi aña gör anı
2. Göñül beş ḥazretiñ aşlı içinde ‘ālemiñ resmi
Ne cinsi var ne ḥod faşlı basıḫdır ‘ilim ü ‘irfānı
3. Göñül bir ḡayb-ı muṭlaḳdır hüviyyetde muḥaḳḳakdır
Anı nirān-ı heft görse dönerdi cennete şānı
4. Göñüldür me’men furḳān ne furḳān bil ki Ḳur’āndır
Ḳamuya ümm-ü sultāndır süren oldur bu devrānı
5. Göñüldür māye’-i Aḥmed diyenler aña Muḥammed
Ḳamu isme müsemmādır dürüst fehm it bu ‘irfānı

36.a

6. Yoğiken dīnī vü ‘uqbā gönül muṭlakda kenz ider
Taḳāzā idicek eşyā çıkardı dürr ü mercān
7. Hüdā tılsımınıñ bendi gönül altında der **Verdī**
Āçılur saña da ol kân olursun kulī kurbānı

(159)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Çün münever kıldı kevnini cismiñ güneşi
Ġarḳ-ı rahmet oldı bī-şek biliñiz cümle kişi
2. Evvel u āḫire Aḥmed sen meded itmez isen
Kim ola ḥasbī kıya Allah için cān u başı
3. Sen ‘aṭūfa kul olan her ne kadar mücrim ise
Bī-şevāyı ümmet olur çün Bilāl-ı Ḥabeşī
4. Şusuz ümmete demādem aḳıdub ab-ı ḥayāt
Ḳaṭresin nūş iden anıñ daḫi görmez ‘aṭaşı
5. Yüce tağlar ‘arz idüben ḥālini ḥazretine
Sīm ü zer oldı u gezdi kir u tağ oldı taşı
6. Uşbe‘iniñ görüben kurs-ı kamer oldı dü-nīm
İmtihān ehliniñ ol demde firāk oldı işi
7. Dü kenz aşlı u fer‘ī sāña geçer veyā ḳanıñ
Eyleyemez rahat aşlā nār olur içi tışı

8. Gökdeki seyrini maṭlab imdi indi yere
Rū-yi siyah ümmetiniñ revnaḵ ola heb ḵamusı
9. Sensin ol maḥzen-i Mevlā sala nisbet dü cihān
Mektebiñ ıflı olub senden olur ilm-i hūṣı
10. Ḳurb-ı ḥazretde yaratdı çü seniñ nūruñı Ḥaḵ
Ḳudsiyān olsa siz ümmetinin ḥayme kiṣi
11. Dünyevı vü uhrevı sulṭān maḥzar ‘ilm-i ledün
Şıdḵıla ḥātem-i resūlūñ oldılar ḵardeşi

(160)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Ḥaḵ te‘āla faḫlı ile ḥaḵ idicek ādemi
Ḳodı zuhrunda emānet Aḥmedile ümemi
2. Şoñra Ḥavvāyı yaratdı buldı yol sulṭān-ı ‘aşḵ
Virdi mehrin itdi tezvıc daḥi ḵurbān hemdemi
3. ‘Aşra varınca çıkardı anları şūrı ḥaṭā
Sırr-ı ḥikmet bu idi kim bula yerin ādemi
4. Geldi nevbet Muştafāya gün gibi itdi ṭulū’
Ṭoldı ‘ālem raḥmetile ḥātim oldı muḵaddemi
5. Oldı imzā ḥacla ḥüccet itdi izḥār sırr-ı Ḥaḵ
Oluna zāt-ı Aḥmed şer’ı aḥkām-ı ḥātemi

36.b

6. **Verdī** kaçķūn kulıdır leykin değıdir nā ümīd
Kaçanı arar ağısı simā-yı halk-ı me'meni

(161)

Mefā 'ılün / Mefā 'ılün / Mefā 'ılün / Mefā 'ılün

1. Taḥaffuz ile ağıyardan gönül gel beyt-i sübhānı
Dürüst 'uşşākına ammā açıvir aña meydānı
2. Şeri'at Ka'besin her kim tavāf ide şadākatle
Bırak himmete bender ideler Kudüse seyrānı
3. Eğer andan daḥi i'lā taleb düşerse anlāra
Erişdir sidre-yi gönül göreler 'aql-ı insānı
4. Yer u gökden geçerlerse şarāb-ı yār içerlerse
Getür refrefi binenler gözüne 'arş u rahmānı
5. İzāfātı kamudur gider 'adu nefsinde de nefy etdir
Görine anlara andan o muṭlaḳ vech-i yezdānı
6. Bu kuş dillerini **Verdī** Süleyman zaman añlar
O bilür bu diliñ kaderin okudur ehline anı

(162)

Mefā 'ılün / Mefā 'ılün / Mefā 'ılün / Mefā 'ılün

1. İllā ey ṭalib-i maṭlūb gönülden sevgil Allahı
Gönül gözi eyle gözle gönülden sevgil Allahı

2. Niçün dökmez gözüñ yaşlar cigerde var mı âteşler
Öregör başıña taşlar gönülden sevgil Allahı
3. Aña kör ‘âlem aşlı nedersin cin ü insi
Bırak var fazlıla cinsi gönülden sevgil Allahı
4. Var ara kendiñi bulğıl özüñden Hakk’a yol yolğıl
Fenâdan on fenâ olğıl gönülden sevgil Allahı
5. Hicâb üzere hicâb kurma dilince tığı tek durma
Ara Leylâyı bul durma gönülden sevgil Allahı
6. Dilerseñ derdine dermân Muhammeddur aña lokmân
Anıñla bulunur Raḥmân yolundan sevgil Allahı

37.a

(163)

Mefâ ‘ılün / Mefâ ‘ılün / Mefâ ‘ılün / Mefâ ‘ılün

1. Size kuldur sū’al iden edeb birle ledüni kânı
Gönül ise Hüdâ beyti yapagör lütufla anı
2. Hudûs-ı imkân bu ‘âlemde şeri’atıñ libâsıdır
Anı soymak edeb değil muvaḥḥidler bilür şanı
3. Güzeldir keşret erbâbın geçirmege bu ma’nâlar
O kim aşḥâb-ı vaḥdetdir nedir ism u müsemâyı
4. Bu sözler hep güzel sözler buna seyr bırak derler

Binenler refref ‘aşka bıraktı in ile anı

5. Gel ey şūfī şondur geçme ol ‘abdullah haber açma
Ġalabalık yere göçme kıvarlar seni ‘ümrānı
6. Kamu ‘ālem bir ādemdir gözüñ aç **Verdī** gör Hāk
Hākķıñ ġayri ‘ademdurur evkāt fehmi it bu ma‘nāyı

(164)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Kenz-i Hākķa uğradı ‘aşķ-ı hubbı i‘lān eyledi
Kāf u nūnı kıldı izhār şun‘a sultān eyledi
2. Kıldı andan rūh peydā rūh-ı Aħmeddir ādı
Kıldı taķsīm anı bir bir cümleye kān eyledi
3. ‘Arşı gör uğradı ‘arşa ‘āleme itdi muħīt
Uğradı kürsī vü levhe şun‘-ı Kur‘ān eyledi
4. Baķdı ‘arşıñ şāġına yapıdı cennnāt-ı maķşūr
Şoluna ķahr ile baķdı anda nīrān eyledi
5. ‘Ālem-i ervāħda ol ‘aşķ kime yār oldısa
Buraya geldikde aña daħi furķān eyledi
6. Göñüllere uğradı oldı rahmet u emlāk yeri
Virdi cümle kevkebe nūr ġalka burhān eyledi

7. Zerrece ‘aşk uğramakla bir kuyuya Ka‘bede
Ka‘be halka oldu kıble remzini cān eyledi
8. Bālçığa uğradı bu ‘aşk andan ādem eyledi
Neslini çoğaltdı anıñ nice merdān eyledi
9. Uğradı dervīş olana fesādı taşıdı içi
Uğradığı evliyāyı Hakkā mihmān eyledi
10. **Verdīye** de uğradı ‘aşk tārümār itdi anı
Mısrīniñ eline girdi yaptı ‘ümran eyledi

(165)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Faqr ile fahr eyleyeniñ yire düşmez sāyesi
Varlığın Hakkā vireniñ Hakk olur sermāyesi
2. Şıdkıla ‘āşık olagör zühre itme i‘timād
Giçe görünür hicābı kāmiliñ ol dāyesi
3. Gel utan dünyāya tapma olma zinhār putperest
Ādeme dön secde eyle Hakkın oldur māyesi
4. ‘Arş u kürsī yer u kevkeb hep sendedir sen saña bak
Saña nisbet bil ki anlar bir nebātın sāyesi
5. Yere göğe sığmayan Hakkıñ sarāyı **Verdīyā**
Kalb-i ādemdir giderseñ irmez ebrār āyesi

37.b

(166)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Ādem iken cennete ol t̄aatden i‘rāz eyledi
Ceddile geldi şecer-i haṭasını ekl eyledi
2. Şonra taḥrīr eyleyüb tevbede iḥlās idicek
Yazuḳların bıraḳdı heb kelāmı Ḥaḳḳı söyledi
3. Dergāh-ı Ḥaḳḳa say’ idüb makbül ḥazret oldı ol
Kesb-i fazā’il idüben nefsinı tekmīl eyledi
4. Allah u Raḥmān faẓlıla ğarḳ itdi ‘irfān baḥrine
Ḳalmadı anda ğıll u ğış ta‘līm esmā eyledi
5. **Verdī** yidiñ şecerden ‘işyānda geṭtiñ ādemi
Ādeme her ḥâlde uyan kişi hemdem eyledi

(167)

Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün / Mefā ‘ilün

1. Nice yıllar gören beni ‘acebleyüb deli derdi
Benim gibi deli görse elim öpüb velī derdi
2. Ḥüdā derdi velī itdi ḥayātımda olub ‘aḳlım
Ḳodı ḳabdan ḳaba fikrim eşim dostum bu kim derdi
3. Yere insem ḳovarlardı göḡe çıḳsam sürerlerdi
Gören ‘aḳıl uşaḳlara vuruñ ḳovmañ şunı derdi

38.a

4. Ararım maṭlabı her bār ḳoma benlik yoluna yār
Erenler benliḡim olub yitigiñ sendedir derdi
5. Yākūb sen ben temessükin gözüm öñünde üstāzım
Beni irşād içün baña baḳ sende tīz derdi
6. O sen ben defterin Yākūb cehennemden ḡalāş oldum
Açıldı cennet-i Ḥüdā kendüsi gir derdi
7. Sebaḳ virdi baña ādem didi sende ḡalap her dem
Ḥaḳḳın ḡayrı vücūd yokdur emānet budur al **Verdī**

(168)

Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilātün / Fā ‘ilün

1. Anadan sen toḡmadın vücūd ārzular seni
Recūliyet bulmadan cimā‘ arzular seni
2. Cehāletden geçmeden henüz kanat açmadan
Ādem aḡzın açmadan ‘irfān arzular seni
3. Kibr u kinden geçmeden ḡaflet gözün açmadan
Ḳur’ān-ı ma‘ani açmadan īḳān arzular seni
4. Āb-ı ḡayāt içmeden sırātları geçmeden
Rıdvān u ḡūr ḳoçmadan cinān arzular seni
5. Bilmedim bu ḡāl nedir söylenür hem nereden
Verdīyā pūr ‘ayb iken iḡlāş arzular seni

Temet **dīvān Verdī ḳaddesah**

İKİNCİ BÖLÜM

3. SÖZLÜK BÖLÜMÜNÜN HAZIRLANMASINDA İZLENEN YOLLAR

Sözlük, bir çalışmanın anlaşılabilir olması için hazırlanan en kıymetli bölümlerden biridir. Sözlükte Arapça, Farsça ve Türkçe kelimeler yer almıştır.

*Sayfanın sağı “a” solu “b” olarak harflendirilmiştir. Sözlükte aynı sayfa örneğin “7a, 7b, 30a, 30b” vs. diye numaralandırılmıştır. Kelimelerin geçtiği yerler sayfa ve gazel numaralarıyla “()” içlerinde gösterilmiştir.

hikmet: (Ar.) is. Sebep (3b/3)

cürm: (Ar.) is. Suç (4a/5)

hilâf: (Ar.) is. Karşı, zıd, yalan (8b/28)

*Sözlükte de yer alan madde başları tam bir alfabetik sıralamaya göre “A’dan Z’ye” olacak şekilde verilmiştir.

-B-

Bā: (Ar.) is. Arapçaya göre harfin okunuşu, ebced hesabında iki sayısını ifade eder (4b/9)

ba‘īd: Uzak, ırak (9a/30)

-Ş-

şād: (Far.) sf. Sevinçli, memnun, şen (21a/95)

şāhan: (Far.) is. Şahlar (17b/76)

*Sözlükte yer alan madde başları çevriyazıya uygun şekilde küçük harf ve bold olarak verilmiştir.

cehd: (Ar.) is. Çabalama, çalışma (8a/23)

künūz: (Ar.) is. Hazineler (3a/1)

teşne: (Far.) sf. Susamış, çok istekli (8a/5)

*Sözlük bölümünde yer alan kelimelerin hangi dile ait oldukları yanına kısaltma (Far., Ar., gibi) şeklinde verilmiştir.

sedād: (Ar.) is. Doğruluk, hatasızlık (8b/28)

pervane:(Far.) is. Geceleri ışığın altında dönen küçük kelebek, Fırıldak, çark (9a/29)

irem: (Ar.) Ad kavmi zamanında, Şeddād tarafından, cennete benzetilerek yapılan bir bahçe olup Şam’da veya Yemen’de bulunmuş olduğu söylenir (14a/55)

*Sözlükte yer alan kelimelerin isim, sıfat, zamir, bağlaç türünden özellikleri yanına kısaltma şeklinde yazılmıştır.

taḳdīs: (Ar.) is. Mukaddesleştirme, Allah’a şükretme, ululama (20b/91)

bīmār: (Far.) sf. Hasta (22b/101)

münkirān: (Ar. Far.) zf. Münkircesine, inkar edercesine (24b/108)

*Sözlük bölümünde Türkçe olan kelimeler eğer diğer dillerden herhangi biriyle birleşerek oluşmamışsa yanlarına Türkçe olduğunu belirten ayrıca bir kısaltma yazılmamıştır.

gice: is. Gece (3a/3)

güneş: Gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi (3a/3)

*Sözlükte kelimelere gelen çekim ekleri gösterilmemiştir. Sadece kelime kök ve gövdeleri verilmiştir.

Beyitte “cürmünü” olarak yer alan kelime sözlükte “cürm” şeklinde gösterilmiştir.

*Sözlükte iki farklı dile ait kelimenin birleşmesi sonucu oluşan birleşik kelimelerde, bu yeni kelimeyi oluşturan kelimelerin hangi dile ait oldukları da aralarına “+” işareti konularak urulmuştur. Ayrıca bu kelimelerin yanına birleşik isim olduklarını belirtmek için “b. is.” şeklinde bir kısaltma yazılmıştır.

rikāb-dār: (Ar. +Far.) b.sf. Üzengi tutan(hükümdarın ata binerken üzengisini tutan) (4b/8)

cilvegāh: (Ar.+ Far.) b.is. Cilve yeri (9a/29)

secdegāh: (Ar. +Far.) b.is. İbadet edilecek, namaz kılınacak yer (15b/64)

*Sözlük bölümünde yer alan kelimelerin sadece metinde geçerli olan anlamları verilmeye çalışılmış diğer anlamlarıyla ilgili bir kullanım varsa onlar da yazılmıştır fakat yoksa diğer anlamları verilmemiştir.

*Sözlük bölümünde yer alan ve metnin birçok yerinde geçen kelimelerden sadece bir tanesi ve genel olarak ilk geçtiği yer gösterilmiştir.

3.1. SÖZLÜK

-A-

‘**abd**: (Ar.) is. Kul, köle (5b/11)

‘**aceb**: (Ar.) is. Acaba, hayret,
gariplik, şaşılacak şey (3a/1)

‘**add**: (Ar.) is. Sayma, sayılma, itibar
etme (9b/32)

‘**ākıbet**: (Ar.) is. Nihayet, son
(10b/36)

‘**akl**: (Ar.) is. Akıl, us (3b/3)

‘**ālem**: (Ar.) is. Dünya, cihan (3a/1)

‘**āliye**: (Ar.) is. Bir şeyin en yukarısı
(9b/32)

‘**alyā**: (Ar.) is. Yüksek yer, gök
(20a/88)

‘**āmm**: (Ar.) sf. umūm’dan Umūmi,
genel, herkese ait (23a/101)

‘**amyā**: (Ar.) is. Tam kör, a’ma
(28b/126)

‘**anāşır**: (Ar.) is. Elemanlar, ilkeler
(5b/11)

‘**andelib**: (Ar.) is. Bülbül (14a/54)

‘**anka**: (Ar.) öz.is. Zümrüd-ü anka,
hayali bir kuş (3b/4)

‘**arif**: (Ar.) is. Bilen, bilgili, irfan
sahibi (4a/4)

‘**arifan**: (Ar. Far.) b.is. Arifler,
bilgililer (5a/9)

‘**arif-i billah**: (Ar.) Marifeti Allah’a
vasıl olan, ulilik mertebesine ulaşmış
kimse, uli (11a/39)

‘**arş u kürs**: (Ar.) Allah’ın
egemenliğinin tecelli ettiği iki yer
(5a/10)

‘**arş-ı rahmān**: (Ar.) b.is. Allah’ın
makamı (3b/2)

‘**aşr**: (Ar.) is. İkinci vakti (36b/160)

‘**aşık**: (Ar.) s. Birine, bir şeye tutkun,
imre, emre (4a/4)

‘**aṭā**: (Ar.) is. Bağışlama, ihsan (4a/6)

‘**atşān**: (Ar.) sf. Susuz, susamış,
susayan (3b/4)

‘**aṭuf**: (Ar.) sf. Birine sevgisi olan,
çok şefkatli Allah (12a/46)

‘**aṭūf**: (Ar.) sf. Çok şefkatli Allah,
karşılıksız seun u acıyıp esirgeyen

Allah, çok acıyan, pek merhametli
(36a/159)

‘**avāik**: (Ar.) is. Engeller, müşküller,
zor işler (6b/16)

‘**avālim**: (Ar.) is. Dünyālar (8a/23)

‘**avām**: (Ar.) is. Kaba u cahil halk,
ayak takımı (8b/28)

‘**avārız**: (Ar.) is. Kāzalar, engeller,
belalar (28b/125)

‘**avn**: (Ar.) is. Yardım (31a/135)

‘**ayn**: (Ar.) is. Kendisi, göz, Osmanlı
alfabesinin yirmi birinci harfi (4a/5)

‘**ayş ü nūş**: (Ar.) Yiyip içme (20a/88)

‘**ayş**: (Ar.) is. Yaşama, zevk ü sefa,
yiyip içme (5a/10)

‘**idād**: (Ar.) is. Zor, kuvut; zafer,
üstünlük (8b/28)

‘**ilel**: (Ar.) is. İlletler, asıl sebepler
(24a/107)

‘**imād**: (Ar.) is. Direk, dikme
(19b/88)

‘**imād**: (Ar.) is. Direk, dikme
(35b/157)

‘**işmet**: (Ar.) is. Günahsızlık,
masumluk (23b/105)

‘**iyāl**: (Ar.) is. Bir kimsenin
geçindirmek zorunda olduğu kimseler;
kadın, eş, çoluk çocuk (10a/34)

‘**iyāz**: (Ar.) is. Sığınma (9a/30)

‘**uch**: (Ar.) is. Kendini beğenmişlik
(15b/64)

‘**udvān**: (Ar.) is. Düşmanlık
(30a/131)

‘**ulvī**: (Ar.) sf. Yüksek, yüce (20a/88)

‘**ummān**: (Ar.) is. Ulu, büyük, engin
deniz, okyanus (5a/9)

‘**umrān**: (Ar.) is. Mutluluk, refah,
saadet (14a/54)

‘**unşur**: (Ar.) is. Mürekkep cisimleri
meydana getiren basit cisimlerin her
biri, eleman , madde(28a/124)

‘**urs**: (Ar.) is. Dügün yemeği (11a/40)

‘**urut’ül vuskā**: (Ar.) İslamiyet,
müslümanlık, Kur’an-I Kerim
(19a/84)

‘**uşşāk**: (Ar.) is. Āşıklar (4a/4)

a‘da: (Ar.) is. Düşmanlar (18a/78)

a‘zam: (Ar.) sf. en büyük, çok büyük,
daha büyük (3b/2)

āb: (Far.) is. su (3b/4)

āb-ı ḥayāt: (Far. + Ar.) b. is. Hayat suyu, ölümsüzlük uzen su (11b/42/6)

ād: (Ar.) öz.is. Hud aleyhisselamın kavmi, hz. Hud peygambere isyan ettiklerinden gazabı ilahiyeye uğrayan u helak olan, yemen tarafında yaşamış bir kavmin adı; isim, nam, şöhet (3b /4)

ādem: (Ar.) is. 1) Dünyadan ilk yaratılan adam 2) ilk peygamber 3) adam (3a/1)

adū: (Ar.) is. Düşman (36b/161)

afitāb: (Far.) is. güneş, pek güzel, çok güzel yüz (3b/4)

āgāh: (Far.) sf. Uyanık, haberdar, basiretli (11b/42)

ağyar: (Ar.) is. Gayrılar, başkalar, yabancılar (6a/13)

aḥrām: (Ar.) is. Mukaddes yerler (30a/131)

aḥsen-i taḳvīm: En iyi, en güzel kıvamda, insanın en güzel şekilde yaratılmış olması (10b/37)

aḳdes: (Ar.) sf. En kutlu, en kutsi, en kutsal (5b/11)

aḳvā: (Ar.) sf. En kavi, çok kuvutli (35a/155)

ālūde: (Far.) sf. Bulaşma, bulaşık (8a/25)

āsān: (Far.) sf. Kolay (29b/130)

aşfiyā: (Ar.) sf. 1) saf, içi temiz, tuttuğu yol doğru olan kimseler 2) is. samimi dostlar, azizler (3b/2)

aşl: (Ar.) is. 1) asıl, kök, temel 2) sf. Hakiki, esaslı hālis (3b/2)

aşla: (Ar.) zf. Hiçbir zaman, hiçbir şekilde, katiyyen (3b/2)

asmān: (Far.) is. Gök, semā (20a/88)

aşvāt: Sesler, savtlar (29b/131)

aşina : (Far.) sf. Bildiki tanıdık, bilen, tanıyan (4a/6)

aşiyān: (Far) is. Yuva (21a/94)

āzab: (Ar.) is. İşkence, keder (6a/15)

-B-

Bā: (Ar.) is. Arapçaya göre harfin okunuşu, ebced hesabında iki sayısını ifade eder (4b/9)

ba‘īd: Uzak, ırak (9a/30)

bā‘is: (ar.) sf. Sebep olan, sebep, yol açan (3b/3)

bāb: (Far.) sf. Layık, kapı (6a/13)

baba: is. Çocuğu olanerkek (3b/3)

bāde: (Far.) is. İçki (6a/13)

bād-ı şabā: (Far.) e. Doğudan esen hafif, ılık rüzgar (3b/3)

bādī: (Ar.) sf. u is. Sebep, mucip; sebep olan, ilk başlangıç (31a/134)

bağlı: sf. Bir bağ ile tutturulmuş olan (3b/3)

baḥis: (Ar.) is. Söz, iddialaşma (7b/21)

bahr: (Ar.) is. Deniz, alim (5b/11)

baḥr-ı‘amīk: (Ar.) sf. Derin deniz (32b/143)

baḥt: (Far.) is. Talih, kader (4a/6)

baḳī: (Ar.) sf. Sürekli, kalıcı, ölümsüz (3b/2)

bāl: (Ar.) is. Kalp, yürek, gönül (14a/56)

bālā: (Far.) sf. Yüksek, yukarı, yüce (20a/89)

balçığ: is. Yapışkan çamur, güçlük çılkarı (4a/5)

baña: zm. Ben zamirinin yönelme durum almış hali (3b/4)

bārekallah: (Ar.) Mübarek ola, Allah mübarek etsin (18a/80)

bāṭın: (Ar.) is. Gizli, görünmeyen nesne, Allah (4a/5)

bay u gedā: (Far.) sf. Zengin u fakir (3b/3)

bed: (Ar.) is. Başlama, başlayış (31a/135)

behişt: (Far.) is. Cennet, uçmak (10b/37)

bekim: (Ar.) sf. Dilsiz (11a/41)

berdār: (Far.) b.sf. Asılmış, yukarı kaldırılmış (20a/89)

berş: (Ar.) Afyon şurubu, arzu, gönül isteği (26a/113)

beşer: (Ar.) is. İnsan (9b/33)

beter: (Far.) sf. Daha fena (8b/27)

beyt-ıllah: (Ar.) b.is. Allah’ın evi, Kabe (7a/19)

bezl: (Ar.) is. Bol bol urme, esirgemedi urme (19a/85)

bezm-i elest: (Ar.) Allah’ın ruhları yarattıktan sonra: “elestü bi-rabbiküm Ben sizin Rabbiniz değil mim?” dediği zaman, insanların yaratılış başlangıcı, (elestü=değil miyim) 27a/118)

bezv: Beraberlik, denk (31a/135)

bi: (Far.) bağ"siz, siz" manasında ön ek, kelimenin başına getirilerek o kelime menfi yapılır (3b/3)

bī'at: (Ar.) is. Kabul u tasdik muamelesi (4b/9)

bīdār: (Far.) b.is. Uyanık, uyumayan (22b/101)

biḥamdillāh: (Ar.) zf. Allah'a şükürler olsun (27b/121)

biḥār: (Ar.) is. Denizler, ilmi çok olan alimler (6b/15)

bīkār: (Far.) b.is. İşsiz, bekar (32a/139)

bikr: (Ar.) is. Dokunulmamış, kızıoğlan kız, bekāret (22a/97)

bilā: (Ar.) e. Sız, -siz , -siz anlamında ön ek, "sız, siz" manasında ön ek, olmayarak, sahib olmayan"siz" manaları yerine kullanılan edattır, kelimenin başına getirilerek menfi mana hasıl olur. (3b/2)

bīmār: (Far.) sf. Hasta (22b/101)

birbiri: zm. Karşılıklı olarak bir diğeri (3b/3)

birr: (Ar.) is. İyilik, güzellik, hayır (31a/135)

bisāṭ: (Ar.) is. Kilim, minder, döşeme, keçe yaygı. (3a/1)

bişümār: (Far.) is. Hesapsız, sayısız (35a/154)

bu: sf. Yerde, zamanda uya söz zincirinden yakın olanı göstren bir söz (3b/2)

bu'd: Uzaklık (8b/27)

burada: zf. Bu yerde (3b/2)

bühtān: (Ar.) is. Yalan, iftira (12a/44)

būlaceb: Şaşılacak şey (17b/75)

büt: (Far.) is. Put, heykel, sanem (19b/88)

-C-

cahīm: (Ar.) is. Cehennem (16a/68)

cāme: (Far.) is. Elbise, çamaşır (24a/106)

cebbār: (Ar.) sf. Cebredici, zorlayıcı, kuvut u kudret sahibi Allah (19a/83)

cefā: (Ar.) is. Zulüm (4b/7)

cehd: (Ar.) is. Çabalama, çalışma (8a/23)

cehd: (Ar.) is. Çalışma, çabalama
(8a/23)

celāl: (Ar.) is. 1)Büyüklik, ululuk. 2)
hışım, kızgınlık (3a/1)

celāl: (Ar.) is. Büyüklik, ululuk,
hışım, kızgınlık (19a/83)

cemāl: (Ar.) is. Yüz güzelliği. Arz-ı
cemāl: Yüz gösterme, görünme (3a/1)

cemī‘ān: (Ar.) zf. Hep. Tümüyle,
bütün (20b/91)

cenīn: (Ar.) is. Karındaki çocuk, döl
(18b/82)

cennāt: (Ar.) is. Cennetler, uçmaklar,
bahçeler (8a/24)

cennet: (Ar.) is. 1) uçmak. 2) bahçe.
3) çok ferah u havadar yer (3a/1)

cennet-i ‘adn: (Ar.) b.is. Adn
cennetleri, cennet bahçeleri, hulud
üzere ikamet u temekkün edilen
cennetler (8a/24)

cevāb: (Ar.) is. Sorulan şeye urilen
karşılık (3b/3)

cevād: (Ar.) sf. Cömert, eli açık
(4b/9)

ceyş: (Ar.) is. Ses,seda, ordu, öncü
(5a/10)

cezā: (Ar.) is. Ceza, azap (4a/5)

cibrīl-i emīn: Güünilir Cebrail
(10a/34)

cihāt: (Ar.) is. Taraflar, yönler
(17b/75)

cilā: (Ar.) is. Parlatma, patlaklık
(31a/135)

cilugāh: (Ar.+ Far.) b.is. Cilu yeri
(9a/29)

cīm: (Ar.) is. Ebced hesabında üç
sayısının karşılığıdır, gulamperest olan
(4b/9)

cinān: (Ar.) is. Cennetler, uçmaklar
(38)

civān: (Far.) sf. Genç, yakışıklı genç,
cevan (8a/23)

cūş: (Far.) sf. Coşku, kaynama, coşup
taşmak, coşma (12b/46)

cūdā: (Far.) sf. Yurt, babaocağı gibi
çok sevilen şeylerden ayrılmış olan,
uzak kalmış olan (3a/2)

cümān: (Ar.) is. İri inci (30b/132)

cümle: (Ar.) is. 1) bütün, hep, birikiş
2) fiil, fail (özne) mef’ul (nesne) den
meydana gelen manalı söz (3b/2)

cünbüş: (Far.) is. Eğlenti, hareket
(4a/4)

cünd: (Ar.) is. Asker, asker topluluğu
(11a/39)

cünün: (Ar.) is. Tasavvufta aşkın
galip gelmesi, delirme, delilik (15a/60)

cürm: (Ar.) is. Suç (4a/5)

cürm: (Ar.) is.c: cürum Suç, günah
(12a/46)

-Ç-

çāh: (Far.) is. Kuyu, çukur (10a/34)

çāk çāk: (Far.) b.is. Çok yırtık, parça
parça (9b/33)

çevgān: (Far.) is. Allah'ın ezeldeki
takdiri (17b/77)

çirk: (Far.) is. Kir, pas, pis (17a/72)

çun ü çirā: (Far.) zf. Nasıl u niçin
(3b/2)

çün: (Far.) e.Gibi, mademki, nasıl,
için, çünkü, zira, çünkü, madem ki,
nice (3a/1)

-D-

da'va: (Ar.) is. Takip edilen fikir,
iddia, bir kimsenin hakkını aramak
üzere mahkemeye müracaat etmesi
(6a/13)

dā'i: (Ar.) sf. Dua eden duacı, daut
eden (21b)

Ḍād: Osmanlı alfabesinin 17. Harfidir,
ebced hesabında sayısına karşılık gelir,
adalet, ihsan (5a/9)

dal: (Ar.) is. Arap alfabesinin
sekizinci harfi 4b 9

dānık: is. Tanık(14a/56)

dārüsselām: (Ar.) b.is. Cennet,
Bağdat'ın eski adı (20b/91)

dāye: (Far.) is. Hizmetçi (37b/165)

dembedem: (Far.) b.zf. Vakit vakit,
dāima (7a/18)

derd: (Far.) is. Dert, gam, keder
(3b/3)

derdmend: (Far.) b.sf. Dert sahibi,
tasalı, kaygılı (7a/20)

derün: (Far.) is. İç, gönül (9b/33)

deryā: (Far.) is. Deniz (3a/1)

destār: (Far.) is. Sarık (17a/74)

devā: (Ar.) is. İlaç, çare (5a/9)

devābb: (Ar.) is. Yük u binek hayvanları (26b/115)

devr: (Ar.) is. 1) Dönme, bir şeyin etrafını dolaşma. 2) dönüp dolaşma. 3) nakil, aktarma. (3a/1)

dil: is. Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yaryan etli, uzun, hareketli organ, tatalma organı 2) (Far.) is. gönül, yürek (3b/2)

dilrübā: (Far.) sf. Gönül kapan, gönülçelen(3b/3)

dīv: (Far.) is. Dev, şeytan, cin (13b/53)

dīvār: (Far.) is. Duvar (3b/3)

dizdār: (Far.) b.is. Kale muhafızı (29b/131)

duḥān: (Ar.) is. Duman (3a/1)

duḥūl: (Ar.) is. İçeri girme, içine girme (5a/9)

dü: (Far.) is. iki (3a/1)

düu: is. (hayvan bilimi) Boğaya gelmemiş 1 yaşında dişi sığır (11b/43)

-E-

ebced: (Ar.) is. Eski Sāmi alfabe sırasına göre tertiplenmiş, Arapça'ya mahsus sesleri gösterir harfler ilau edilmiş u bu sıraya göre harflere, birden ona sıra ile, ondan yüze, onar onar, yüzden bine, yüzer yüzer olmak üzere birer sayı değeri urilmiş olan Arap harflerinin diziliş sırası u bütünü. (5b/11)

ebdāl: (Ar.) is. Dünya ile ilgisini kesip alla'a bağlanmış olan, derviş (26a/113)

ebdān: (Ar.) is. Vücutlar, cisimler, tenler (25b/112)

ebhās: (Ar.) is. Bahis, bahs (26a/113)

ebkem: (Ar.) sf. Söz söylemeye muktedir olmayan, dilsiz (21b/95)

ebrār: (Ar.) sf. Hayır sahipleri, dindarlar (4b/7)

ebter: (Ar.) sf. Faydasız şey, kuyruğu kesilmiş (hayvan) (11b/42)

ecel: (Ar.) is. Ömrün sonu (4a/5)

echel: (Ar.) sf. Cāhil (5b/12)

ecsām: (Ar.) is. Gövdeler, bedenler (5b/11)

edyān: (Ar.) is. Din (27b/121)

efzūn: (Far.) sf. Fazla, çok, yukarı, aşkın (4b/9)

eḥad: (Ar.) sf. Tek, bir, ilk sayı (3b/2)

ehvā: (Ar.) is. Arzular, istekler (5a/10)

ekl: (Ar.) is. Bir şey yemek (29a/128)

elif: (Ar.) is. Arap alfabesinin ilk harfi (3a/2)

elyāk: (Ar.) sf Daha, layık, liyakatli (28b/125)

emāret: (Ar.) is. Alametler, nişanlar (25a/110)

emlāk: (Ar.) is. Melekler, mülkler (5a/10)

emvāc: (Ar.) is. Dalgalar (6b/17)

enām: (Ar.) is. Halk, insanlar, bütün mahluklar (10a/35)

enāniyyet: (Ar.) is. Kendini beğenme, bencillik (24a/106)

enbiyā: (Ar.) is. Müstakil şeriat sahibi olmayab peygamberler, yalvaçlar (4a/5)

encüm: (Ar.) is. Yıldızlar (3a/1)

enf: (Ar.) is. Burun, bir şeyin ucu uya evuli (5a/10)

enfās: (Ar.) is. Nebi uuli gibi uluların irşād edici duaları, nefesler (10b/37)

engin: sf. Çok geniş. Halk ağzında ise yüksekte olmayan, alçak manalarına gelmektedir. (4a/4)

enīs: (Ar.) is. Dost, arkadaş (11a/41)

enseb: (Ar.) sf. Münasip, daha uygun, en uygun, en layık (13/a)

erbāb: (Ar.) sf. Sahibler, mālîkler, ehil, muktedir (4a/4)

erḥam: (Ar.) sf. Rahim, merhametli (13a/50)

ervāḥ: (Ar.) is. Ruhlar, canlar (5a/10)

esfel: (Ar.) sf. En sefil, aşağı (taraf) (29a/128)

eslem: (Ar.) sf. En selāmetli, en emin, en doğru, en sağlam (13a/50)

esmā: (Ar.) is. Adlar (3a/1)

eşām: (Far.) is. Ölmeyecek kadar az yiyecek u içecek şey (27b)

eşbāh: (Ar.) is. Şahıslar, cisimler (25a/111)

eşcār: (Ar.) is. Ağaçlar (14b/57)

eşerr: (Ar.) sf. Daha (en, pek, çok) şerir, şerli (12b/46)

etkīyā: (Ar.) sf. Allah korkusuyla günah işlemekten çekinenler, çok takvalılar (4b/8)

evāmīr u nevāhī: (Ar) Emirler u yasaklar (16a/68)

evşaf: (Ar.) is. Vasıflar (4a/5)

evul: (Ar.) sf. Önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç (3a/1)

-F-

fā: Osmanlıca alfabenin 23. Harfi olup ebcedi değeri 'dir (5a/9)

faḥr-i 'ālem: (Ar.) Hz. Muhammed (Aleyhisselām) (5a/10)

fālik: (Ar.) sf. İkiyebölen, ayıran (7b/21)

faşş: (Ar.) is. Yüzük taşı (9a/29)

faẓla: (Ar.) sf. Artık, ziyade, çok (3b/3)

feh̄m: (Ar.) is. Anlama, anlayış ("etmek, olunmak"masdarlarıyla kullanılır) (3b/3)

felāḥ: (Ar.) is. Kurtuluş, selamet, mutluluk (8a/25)

felek: (Ar.).is. Gökyüzü, alem. (3a/1)

fem: (Ar.) is. Ağız (20a/90)

fenā: (Ar.) is. Yok olma, geçicilik, ölümlülük, yokluk. "beka'nın zıddı. (Tasavvufta maddi varlıktan sıyrılıp hakka ulaşma), iyi olmayan, (beka'nın zıddı) yokluk, geçici dünya (4a/6)

ferāḡ: (Ar.) is. Vazgeçme, bırakıp gitme (16b/72)

ferāiz: (Ar.) is. farīza'nın c. Farz, Allah'ın emri (4a/4)

ferdā: (Ar.) is. Bir olarak, tek olarak, yarın (27b/122)

ferdā: (Far.) is. Ahiret, öbür dünya, gelecek zaman (8a/24)

feth: (Ar.) is. Açma, açılma (3b/3)

fettah:(Ar.) sf. Fetheden, açan (3b/3)

fettān: (Ar.) sf. 1) fitne u fesada teşvik eden, fenalık yapan, ayartan 2) oynak (kadın) 3) cazibeli, gönül alıcı (5b/11)

fettān: (Ar.) sf. Fitne u fesada teşvik eden, fenalık yapan, ayartan (17/b)

fevc fevc: Bölük bölük (16a/68)

fevḡ: (Ar.) is. Üst, üst taraf, yukarı (28b/125)

feyyāz: (Ar.) sf. Feyiz, bereket u bolluk u ren; Allah (18a/78)

feyz: (Ar.) is. Bolluk, urimlilik, fazlalık (5b/11)

feyz-yāb: (Ar.+ Far.) b.sf Feyiz bulan (19b/85)

feza': Ümitsizlik, bağırp çağırma, korkma (16b/71)

fi'il: (Ar.) is. Amel, eylem (4a/4)

figān: (Far.) is. İztırap ile bağırp çağırma, inleme (10b/36)

firār: (Ar.) is. Kaçma (12b/46)

fitne: (Ar.) is. Belā, fesat, ara bozma, karışıklık (5b/11)

furqan: (Ar.) is. İyi ile kötü u doğru ile yanlış arasındaki farkı gösteren her şey, Kur'an-ı Kerim (4b/7)

fürs: (Ar.) Farşlı, eski İran (15a/61)

fürū': (Ar.) is. Dallar, kollar (28b/125)

füyüzāt: (Ar.) is. feyz'in c. Olan füyüz'un c. (5b/11)

-G-

gal: Uzak, baid, ırak (23a/101)

ğaraž: (Ar.) is. Kötü niyet, maksat, ızdırab, acı, zellilik (15b/65)

ğavğa: (Far.) is. Düşmanca davranış u sözleri ortaya çıkan çekişme u dövüş, savaş (3b/2)

ğavr: (Ar.) is. Dip, esas, hakikat (30a/131)

ğavvaş: (Ar.) is. Dalgıç, denizin dibine inen kimse (5b/11)

Ğayb: (Ar.) sf. c: guyüb Gizli olan, göze görünmeyen şey (5b/12)

ğayet: (Ar.) zf. Pek, çok, pek çok, aşırı biçimde (3b/2)

ğayn: (Ar.) is. Arapçada "ayn" harfinden sonra gelen harfin adı (5a/9)

Ğayr: (Ar.) sf. Ayrı, başka (3a/2)

ğayyūr: (Ar.) sf Gayretli, çalışkan (5a/9)

ğayz: (Ar.) is. Hiddet (16b/69)

ğayzā: (Ar.) is. Hiddet, öfke (34a/150)

gedā: (Far.) sf Dilenci, yoksul (5b/10)

gerdān: (Far.) is. boyun (15a/60)

gice: is. Gece (3a/1)

ğulam: (Ar.) sf. 1) tüyü, bıyığı
çıkmamış delikanlı, genç 2) köle, esir,
kölemen (3b/3)

ğurāb: (Ar.) is. Karga (5b/11)

gül-ḥan: (Far.) b.is. Ateşhane
(14b/57)

Gülizār: (Far.) Pembe yanaklı
(12b/48)

güm: (Far.) sf. Yitik, kayıp(3a/1)

gümān: (Far.) is. Zan, sanma, sezme
(23a/103)

güneş: Gezegenlere u yer yuvarlağına
ışık u ısı üren büyük gök cismi (3a/1)

-H-

Ḥa: (Ar.) is. Osmanlı alfabesinde
sekizinci harftir u ebced sayısı
ilesekizi ifade eder. (4b/9)

ḥabīb-ıllah: Allah'ın sevgilisi, Hz.
Muhammed(Aleyhisselām) (31a/135)

ḥabl-i metīn: (Ar.) b.is. İslam dini
(7a/19)

ḥacer: (Ar.) is. Taş (25a/111)

Ḥadd: (Ar.) is. Sınır, derece, gerçek
değer (4b/9)

ḥafā: (Ar.) is Gizlilik (3b/3)

ḥaḳ: (Ar.) is. Tanrı, doğru olup batıl
olmayan, toprak (3b/2)

ḥaḳāyık: (Ar.) is. Doğru olan asıllar
(9a/29)

ḥākister: (Far.) is. Kül, ateş külü
(9/33)

ḥalāş: (Ar.) is. Kurtulma (12b/46)

ḥālat: (Ar.) sf. Ortılığı karıştıran,
münasebetsiz, yersiz sözler söyleyen
(6b/17)

Ḥālḳ: (Ar.) is. Yaratıcı, yaratan, tanrı
(4b/9)

ḥālīf: (Ar.) sf. Yemin eden, ant içen
(16a/67)

ḥalīl-ıllah: İbrahim aleyhisselām
(25a/111)

halk: (Ar.) is. Yaratma, yaratılma,
insan topluluğu, halk, halk etmek
(3a/2)

ḥāmil: (Ar.) sf. Hāiz, sahip, taşıyan,
götüren (11a/41)

hamr: (Ar.) is. Şarap (4a/6)

ḥar: (Far.) sf. Hor hakir, aşağı, bayağı
(3a/1)

ḥār: (Far.) sf. Hor, hakir, aşağı
(12b/48)

ḥarābī: (Ar.) is. Haraplık, viranlık
(20a/89)

ḥarf: (Ar.) is. Alfabeyi meydana
getiren işaretlerden her biri (3a/2)

ḥark: (Ar.) is. Yakma, yırtma
(21a/94)

ḥarman: (Far.) is. Herhangi bir şeyin
toplu halde bulunduğu, işlendiği uya
satıldığı yer (11b/43)

hās: (Ar.) sf. Özel, hususi, has (3b/2)

ḥāṣak: (Far.) is. Çerçöp,
süprüntü(12b/48)

Ḥaṣir u neṣir: (Ar.) Ölülerini diriltilerek
toplama u amel defterlerine göre hak
ettikleri yerlere dağıtma, öldükten
sonra dağıtma, öldükten sonra Allah'ın
huzurunda toplanma u tekrar dağıtma
(29a/128)

ḥātem: (Ar.) Mühür (4a/5)

ḥaṭṭāṭ: (Ar.) is. El yazısı çok güzel
olan sanatkar (16a/66)

ḥavāle: (Ar.) is. İşin görülmesini
başka birine bırakma (15b/63)

ḥavāṣ: (Ar.) sf. Hassalar, keyfiyetler,
muhterem (14a/56)

ḥay: (Ar.) is. Diri, canlı, Allah'ın
adlarındandır (4a/6)

ḥayme: (Ar.) is. Çadır (36a/159)

ḥayrān: (Ar.)sf. Çok tutkun (4a/4)

ḥaẓerat: (Ar.) is. Hazret'in c. (5b/11)

ḥazīn: (Ar.) sf. Hüzünlü, mahzun
olarak, kederli (12b/46)

ḥazne: (Ar.) is. Sağlam yer, kabile
ismi, Arap beldeleri (11a/39)

hebā: (Ar.) is. Yok yere, boş, nafile
(3b/3)

hecr: (Ar.) is. Ayrılma, terk etme,
ayrılık (7a/20)

heft: (Ar.) sf. Yedi sayısı(35b/158)

hemdem: (Far.) b.is. Sıkı fıkı,
cancığer arkadaş (8a/23)

hevr: Birisini itham etmek, töhmet,
takdir u tahmin etmek (24b)

heyhāt: (Ar.) Yazık, ne yazık; ne
kadar uzak (6b/17)

hezārān: (Far.) is. Bülbüller, sf.
binler (17b/77)

ḥiṣāl: (Ar.) is. Huylar, tabiatler,
ahlaklar (14a/56)

ḥiss: (Ar.) sf. Eksik, noksan (15a/12)

hıyār: (Ar.) is. Hayırlılar (35a/154)

Hızır: (Ar.) öz.is. Kur'anda adı geçen mübarek bir zatın ismi, ikinci tabaka-i hayat mertebesinde mazhar olan u Kur'an-ı Kerim tefsirlerinde ismi zikredilen bir zat-ı kerim (3b/3)

hicāb: (Ar.) is. Utanma, sıkılma, perde (5b/11)

hidāyet: (Ar.) is. Hak yoluna, doğru yola kılavuzlama (4a/6)

hikmet: (Ar.) is. Sebep (3b/3)

hikmet: (Ar.) is. Sebep (5b/11)

hil'at: Kaftan, elbise, yüksek makamdaki zatların beğendiği kimseye u takdir edilen zevata giydirdiği kıymetli, süslü elbise (7a/20)

hilāf: (Ar.) is. Karşı, zıd, yalan (8b/28)

hilye: (Ar.) is. Güzel sıfatlar, Peygamberimiz'in mübarek vasıflarını u güzelliklerini anlatan manzumuya mensur eser (11a/39)

hiṭāb: (Ar.) is. Konuşma, hitap etme (6a/15)

hizlān: (Ar.) is. Rezalet, rezil, rüsva olma (14b/57)

hod: (Ar.) Kendi, miğfer

hor: (Far.) sf. Ehemmiyetsiz, değersiz; bayağı, ādi (7a/18)

hū: (Ar.) is. O, Allah (3b/2)

hūb: (Far.) sf. Güzel, hoş, iyi (5a/10)

Hubāb: (Ar.) is. Muhabbet, mahbub (6b/16)

hubb: (Ar.) is. Sevgi (5a/9)

hūbb: (Ar.) sf. Hilekār, kurnaz (10b/36)

hūccet: (Ar.) is. Delil, kanıt (6a/13)

hurrem: (Far.) sf. güleryüzlü, gönül açan; taze (21a/95)

hurūf: (Ar.) is. Harfler (7a/19)

Hūt: (Ar.) is. Büyük balık (3b/3)

huviyyet: (Ar.) sf. 1) Asıl, mahiyet 2) Allah'ın varlık sıfatı (3b/2)

hūccāc: (Ar.) is. Hacılar (25a/111)

hūccet: (Ar.) is. Delil, (eskiden, şariat mahkemesinden urilen bir hak uya bir sahiplik gösteren resmi usika, seçkin alimlere urilen unvan (21a/93)

hūdā: (Far.) is. Tanrı (3a/2)

hūkm: (Ar.) is. c: ahkām Hüküm, emir (4a/5)

hümā: (Far.) is. Devlet kuşu, saadet, zümrütüanka (19b/87)

hüner: (Far.) is. Beceri isteyen ustalık, beceriklilik (3a/1)

hüsn: (Ar.) sf Güzel, güzellik (4b/9)

hütr: (Ar.) is. Ahmaklık, budalalık (6a/13)

-İ-

ıraq: sf. uzak (4a/4)

ışkāt: (Ar.) is. Düşürme, düşürülme (24a/107)

ıss: Şenlik, malik, efendi (3a/1)

ıttılā': Bilgi sahibi olma, haberdar olma (16b/70)

ıttırād: Ritm, düzen içinde olma, düzenli gidiş, sıra ile birbirini takip eden (8b/28)

ızrār: (Ar.) ia. Zarar urme, zarara sokma (31b/136)

-İ-

i'lā: (Ar.) is. Yüceltme, yükseltme (36b/161)

i'māl: (Ar.) is. Yapma, işleme, iş yapma (25b/112)

i'rāz: (Ar.) Yüz çevirme, uzak durma, başka tarafa dönme (20b/91)

i'timād: (Ar.) is. Güvenme, güvenç, emniyet (5b/11)

i'tirāz: (Ar.) is. Kabul etmediğini belirtme, karşı çıkma (20b/91)

i'vicāc: (Ar.) is. Eğrilme, doğru davranmamak, hakkı batıl, batılı hak göstermek (19a/84)

İbn-i 'İmrān: (Ar.) öz.is. Hz. Meryem'in babası (3b/3)

ibtidā: (Ar.) is. Başlangıç, baş taraf, ilkin, önce (3b/2)

ifrād: (Ar.) is. Müfred, tek (14a/56)

ifsād: (Ar.) is. Fesedağratma, uğratılma, bozma (25b/112)

ihdā: (Ar.) sf. Bir "ehad"ın müennesi (5b/11)

ihfā: (Ar.) is. Gizleme, saklama (29a/126)

ihlāf: (Ar.) is. Sözden dönme, yalan söyleme, yemin ettirme (32a/139)

ihlāl: (Ar.) is. Halef getirme, bozma, sakatlama (16a/66)

ihlāş: (Ar.) is. Hāqlis, gönülden Gelendostluk, doğruluk (5b/11)

ihrāk: (Ar.) is. Yakma, yakılma (35a/155)

ihticāb: (Ar.) is. Hicab, gizlenme (6a/13)

ihtilāf: (Ar.) Karışma, katışma, karşılaşp görüşme (16a/66)

ihtisāb: (Ar.) is. Hesap sorma, mes'uliyet (6a/14)

ihtişāş: (Ar.) is. Uzmanlık, bir sahada geniş bilgi sahibi olma (15b/64)

ihtiyāt: (Ar.) is. Yedek, tedbirli olma, tedbirli davranış (16a/66)

ihyā: (Ar.) is. hayāt'dan 1) Lütfetme 2) diriltme (3b/3)

iki: is. Birden sonra gelen sayının adı (3b/3)

ilhām: (Ar.) is. Esen (7b/21)

illet: (Ar.) is. Hastalık, sebep, gaye (24a/107)

ilm-i ledün: (Ar.) b. is. İlhamla öğrenilen ilim (18b/81)

iltizāz: (Ar.) is. Lezzet bulma (9a/30)

intisāl: (Ar.) is. İcab edeni, gerekeni yapma, bir örneğe göre hareket etme (9a/29)

intisālen: (Ar.) zf. Uyarak, bağlı olarak (28a/124)

inbisāt: (Ar.) is. Yayılma, açılma, genişleme, iç açılma, ferahlık (16a/66)

infisāh: (Ar.) is. Bozulma, hükümsüz kalma (8b/26)

inhiṭāt: (Ar.) is. Düşme, aşağı inme, aşağıılama (16a/67)

inkār: (Ar.) is. 1) yaptığını saklama, gizleme 2) reddetme (3b/3)

inkıṭā': (ar.) is. Kesilme; arası kesilme, tükenme, arkası gelmeme (3a/2)

insilāh: (Ar.) is. Soyulma, sıyrılıp çıkma (8b/26)

inşirāh: (Ar.) is. Ferahlık (8a/25)

intihā: (Ar.) is. nihāyet'den son, sona erme (3b/2)

intihā: (Ar.) is. Son, sona erme, nihayet, eğilme, dayanma (7b/20)

intizām: (Ar.) is. Nizamlı, tertipli, düzgün olma (5b/11)

irādet: (Ar.) is. irāde'nin c.
Dilemeler, istemeler, fermanlar (4a/5)

irca': (Ar.) is. Eski haline çevirme,
geri döndürme (9a/29)

irem: (Ar.) Ad kavmi zamanında,
Şeddād tarafından, cennete
benzetilerek yapılan bir bahçe olup
Şam'da uya Yemen'de bulunmuş
olduğu söylenir (14a/55)

irşād: (Ar.) is. Doğru yolu gösterme,
hidayete erdirmeye (5a/9)

irtiyab: (Ar.) is. Şüphelenme bi-
irtiyāb: şüphesiz, şüphelenmeden
(6a/14)

işāl: (Ar.) is. Vusul buldurma,
ulaştırma, ulaştırılma (19a/85)

istiğnā: (Ar.) is. Aza kanaat etme,
gönül tokluğu, nazlanma (21a/94)

istilām: (Ar.) is. Öpme uya el sürme
(25a/111)

istivā:(Ar.) is. Müsavi olma, düz
olma (31a/135)

iştibāh: (Ar.) is. Şüphelenme, şüphe
etme (23a/103)

ittibā: (Ar.) is. Tābī olma, uyma
(14a/55)

izāfāt: (Ar.) is. Dünya ile olan bağlar
(22b/98)

izāle: (Ar.) is. Giderme, giderilme,
yok etme (22a/97)

izhār: (Ar.) is. Gösterme, meydana
çıkarma (3a/1)

-K-

ka'r: Dip, derinlik, derinliğin en alt
noktası (12b/47)

kabā: (Ar.) is. Cübbe, kaftan, üste
giyilen elbise (29a/128)

kābil: (Ar.) Gibi, benzeri, kabul
eden, olabilir, mümkün (5b/11)

kad: (Ar.) is. Boy (4b/9)

kaf: (Ar.) is. 1) masallarda, zümrüd-i
anka kuşunun yaşadığı rivayet olunan
dağ; Şark kavimleri kozmolojisinde
Arzın etrafını çepeçevre kuşatan dağın
adı 2) Osmanlı alfabesinin yirmi
dördüncü hrfi olup; "ebced" hesabında
yüz sayısının karşılığıdır, k sesini urir
(3b/3)

kaf-ı nun: Kaf u nun harfleriyle
yazılan, "kün" (ol) emrini anlatmak
için, genellikle eski (daha çok tasavvuf

u/uya batını) metinlerd/şiiirlerde geçer.
(4a/5)

ķahr: (Ar.) is. (kahır) 1) Üstün
gelerek mahutme, helak etme, btırma,
ezme 2) çok kederlenme, çok üzüntü
duyma (3a/1)

kak: (Far.) sf. Uzun (30b)

kal’: (Ar.) is. Koparma, koparılma
(34b/153)

kān: (Far.) is. Bir şeyin menbaı,
maden ocağı, yurt (4a/4)

kār: (Far.) is. 1)İş güç, iş. 2) kazanç,
temettü (3a/1)

kārbān: (Far.) is. Kervan (3a/1)

ķasd: (Ar.) is. Bile bile yapma (3a/1)

ķāşır: (Ar.) sf. Köşk, saray, zorla
işleten (4b/7)

kāşid: (Ar.) sf. Kasdeden (35b/156)

ķaşr: (Ar.) is. Köşk, saray (20b/91)

ķatl: (Ar.) is. Öldürme, katil, kesmek,
öldürmek (3b/3)

ķatıre: (Ar.) is. Damla, damlayan şey
(3b/4)

ķayd: (Ar.) is. Bağlama, bağ,
ehemmiyet urme (6a/13)

kelāl: (Ar.) is. Yorgunluk, bıkkınlık
(19b/86)

kelim: (Ar.) is. Sözler, kendisine söz
söylenen (35a/154)

kemāl: (Ar.) is. Olgunluk, yetkinlik,
tamlık, eksiksizlik (3a/1)

kemend: (Far.) is. Uzakta bulunan
herhangi bir şeyi tutup çekmek üzere
atılan ucu ilmekli uzun ip (15a/60)

kemter: (Far.) sf. Değersiz, itibarsız,
aciz, fakir (7a/19)

kenz: (Ar.) is. Hazine, define, yer
altında saklı değerli eşya (4a/4)

kerāmet: (Ar.) is. Olağanüstü durum
(6b/16)

kerrāt: (Ar.) is. Kerreler, defalar
(12a/44)

kesb: (Ar.) is. Çalışıp kazanma
(37b/166)

kesr: (Ar.) is. Kıрма, kırılma (14a/56)

kesr: (Ar.) is. Kıрма, kırılma
(32a/138)

kesret: (Ar.) is. Çokluk, bolluk (3a/1)

ķeşf: (Ar.) is. 1) açma, meydana
çıkarma 2) Allah tarafından ilham
olunma (3b/2)

ketif: (Ar.) is. Omuz, kürek kemiği (13b/52)

kevn ü mekân: (Ar.) b. is. Kainat, alem (18a/78)

kevn: (Ar.) is. Varlık, vücut 23a/101)

keyd: (Ar.) is. Hile, oyun (30b/133)

kıbāb: (Ar.) is. Kubbeler (6a/14)

kıl u kâl: (Ar.) b.is. Dedikodu (19b/86)

ki: bağ. Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan söz (3b/2)

kimî: Birtakımı, bazısı, kimisi (3a/1)

kimyāger: (Ar.+ Far.) b.is. Kimyā alimi, tahlil işleriyle uğraşan (15b/65)

kināyā: (Ar.) is. Üstü örtülü dokunaklı söz, maksadı, kapalı bir şekilde u dolayısıyla anlatan söz (25a/111)

kitāb: (Ar.) is. Herhangi bir konuda yazılmış eser, kutsal kitap (3b/4)

kubh: (Ar.) is. Çirkinlik, çirkin iş, günah u çirkin hareket; İslām fıkında hanefî mezhebine ait bir prensip (11b)

kudretullah: (Ar.) b.is. Allah'ın gücü (3b/2)

kufl: (Ar.) is. Kilit, sürgü (22b/99)

kulle:Kule, doruk, ziru (9b/11)

kulzüm: (Ar.) is. Deniz (35b/156)

kurb: (Ar.) is. Yakın olma, yakın olmak (4a/4)

kurs-i kamer: (Ar.) Ay'ın uzaktan düz görülen yüzü (36a/159)

küşe: (Far.) is. Kuytu, تنها uya üçra yer (9a/29)

kuṭb: (Ar.) is. Dönen bir çarkın aksi, Bir tarikatın ulusu (Gavs'ten sonra gelir) (14b/58)

kuyūdāt: (Ar.) is. Resmi muameleler u haberleşme defteri (18a/78)

küfr: (Ar.) is. Sövüp sayma, Allah'a u dine ait şeylere inanmama (20a/89)

küll: (Ar.) sf. Bütün, mevcut (3b/2)

külliyāt: (Ar.) is. Bir yazarınbasılmış eserlerinin tamamı (6b/17)

kümmel: (Ar.) sf. Kâmiller, olgunlar (10a/35)

künd: (Far.) sf. Cesur, yiğit (21b/95)

küntu kenz: (Ar.) Kudsi hadistir. "Küntü kenzen mahfiyyen fehalaktü'l

halka liya'rifünî.” “Ben bir gizli hazine idim, görülmek, bilinmek istedim, bu yüzden alemini yarattım” anlamındadır. (3b/2)

künûz: (Ar.) is. Hazine (3a/1)

-L-

lâ yezâli: (Ar. s.)Yok olmayan (3a/1)

lafzatullah: (Ar.) b.is. Allah lafzı (3a/2)

lam: (Ar.) is. Arap alfabesinde bir harf, Kur'an alfabesinde 26. harf olup, ebcedi değeri 30'dur (5a/9)

lām: (Ar.) is. Arap alfabesinde bir harf, Kur'an alfabesinde yirmialtıncı harf olup, ebced değeri otuzdur. (3b/2)

laţif: (Ar.) sf. Yumuşak, çok lütuf edici (Allah) güzel (5a/9)

lāyezāl: (Ar.) b.sf. Zevalsiz, bitimsiz (18a/79)

lemyezel: (Ar.) b.sf. Zeval bulmaz, zail olmaz, baki, kalıcı (Allah'ın sıfatlarından) (29b/131)

levh-i mahfûz: Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu manevi levha; ilm-i ilahi (20a/88)

leykin: (Ar.) e. Lâkin (36b/160)

Leylâ: (Ar.) Leylâ ile Mecnun hikâyesinin kadın kahramanı (7a/18)

ibâs: (Ar.) is. Elbise, esvap (12a/45)

likâ: (Ar.) is. Görme, rast gelip kavuşma; yüz (5a/9)

livâ-ul ħamd: Muhammed (Aleyhisselâm) ümmetinin mahşer günü toplanacakları bayrak; Makam-ı Ahmedî (32a/139)

lûbâb: (Ar.) Her nesnenin iyisi, güzidesi, seçkini (5b/11)

lûbb: (Ar.) is. İç, öz (5b/11)

lûtf: (Ar.) is.(lütuf)Önem verilen, sayılan birinden gelen iyilik, yardım, ihsan, inayet, atıfet (3a/1)

-M-

ma 'dîn: Hak teala'nın yerde halk ettiği, ikamet ettikleri mevzi (29a/128)

ma'âz: (Ar.) is. Sığınacak yer (9a/30)

ma'lul: (Ar.) sf. İletli, sakat, bir sebepten dolayı meydana gelen şey (24a/107)

ma'mur: (Ar.)Şenlendirilmiş, imar edilmiş (18b/82)

ma'siyet: (Ar.) is. Günah, isyan (15a/61)

mā'il: (Ar.) sf. Heusli, ,istekli (16a/66)

mācera: (Ar.) is. Baştan geçen ilginç olay uya olaylar zinciri, serüen, sergüzeşt, avantür (3b/6)

māfihā: İçindekiler (35b/157)

mağz-ı Qur'an: Mesnevi (7b/22)

māh: (Far.) is. Ay (7b/21)

māhazar: (Ar.) Hazırda olan, daha evulden hazır olan (29b/129)

maḥber: (Ar.) is. Hokka, divit (21a/95)

maḥbūb: (Ar.) sf. Muhabbet olunmuş, sevgili (4b/9)

maḥlaş: (Ar.) is. Bir kimsenin ikinci adı, eskiden şairlerin şiirlerinde kullandıkları ad (14a/56)

maḥmūr: (Ar.) sf. Sarhoşluğun urdiği sersemlik(4a/6)

maḥz: (Ar.) is. Hālis, katkısız, tam (5b/11)

maḥzen: (Ar.) is. Hazine odası, yapılarda yer altı deposu(3b/3)

maḥam: (Ar.) is. Mevki, kat, yer (3b/2)

maḥsūd: (Ar.) sf. Kasd'den: kasdolunan, istenilen şey, istek (3a/1)

mālāmāl: (Ar.) zf. Dopdolu, ağzına kadar dolu (19b/85)

maṣūr: (Ar.) sf. Nasrolunmuş, allah'ın yardımıyla galib, üstün gelmiş (23a/101)

marzi: (Ar.) is. Rıza gösterilmiş, beğenilmiş; hoşnutluk (26b/116)

māsiivā: (Ar.) is. Allah'ın dışındaki varlıklar, yaratıklar, dünya ile ilgili olan şeyler (4a/6)

mastūr: Çizilmiş, yazılmış (31a/134)

maşrık: (Ar.) is. Güneş'in doğduğu taraf, doğu (9b/32)

maṭāf: (Ar.) is. Tavaf edilecek, etrafı dolaşıp ziyaret edilecek yer (17a/74)

maṭla: (Ar.) is. Doğma yeri, çıkış yeri, güneş usair yıldızların doğması, kaside uya gazelin ilk beyti (3b/2)

māūrā: (Ar.) is. Ard, geri, bir şeyin ötesinde, arkasında (28a/123)

māye: (Far.) is. Maya, esas, temel, iktidar (4b/9)

mazāk: (Ar.) is. Darlık (20a/88)

mazhār: (Ar.) is. Bir şeyin ortaya çıktığı, görüldüğü yer uya kimse (3a/10)

me‘ād: (Ar.) is. Ahiret, tas (9b/33)

me’men: Sağlam, güvenilir, emin yer (36a/158)

me’vā: Sığınma yeri, mekan, varılacak yer (31b/136)

me’vāni: (Ar.) is. Māniler, engeller (20a/89)

mebde’: (Ar.) is. Evul, başlangıç, prensip (5a/9)

mebzūl: (Ar.) sf. İbzal olunmuş, bol, çok (4b/9)

mec‘ūl: (Ar.) sf. Meydana çıkarılmış, yapılmış olan (6b/17)

mecāl: (Ar.) is. Güç, kuvut (14a/55)

mecrūh: (Ar.) sf. Yaralanmış (19a/83)

medār: (Ar.) is. Usile, sebep, yörünge (5a/9)

medh: (Ar.) is. Övme (7b/21)

mefhar-i ‘ālem: (Ar.) is. Hz. Muhammed (10a/34)

mehrişāh: (Far.) is. Güneş gibi ışıık saçan padişah (4a/5)

mekr: (Ar.) is. Hile, hile ile aldatma (15b/64)

mekteb: (Ar.) is. Yazı yazacak yer, okul (5b/12)

melāş: Saracak u dürececek yer, kaypakça olmak (15b/64)

melāz: (Ar.) is. Sığınacak yer (9a/30)

melek: (Ar.) is. Allah’ın, halleri diğer canlılara benzemeyecek. şekilde nurdan yarattığı varlıklar (3a/1)

meleke: (Ar.) is. Maharet, yordam, ruh (10a/34)

melekut: (Ar.) is. Ruhların u meleklerin ālemi (3b/2)

memāt: (Ar.) is. Ölüm (7b/21)

memhūr: (Ar.) is. Mühürlü, mühürlenmiş (9a/29)

menba: (Ar.) is. Kaynak (7b/21)

merātīb: (Ar.) is. mertebe'nin c. Rütbeler, dereceler (3a/1)

merāyā: (Ar.) is. Aynalar (31b/136)

merci‘: (Ar.) is. Rücu edilecek, dönülecek yer, başvurulacak kimse (12b/46)

merdūd: (Ar.) sf. Reddolanmış, kovulmuş (20a/90)

merfū’: (Ar.) sf. Ref’ olunmuş, yükseltilmiş (8b/28)

merḥaba: (Ar.) Genişlenin, rahat oturun manasında bir selamlaşma sözü (6b/17)

merḥaba: (Ar.) is. Selam (3b/3)

Meru: (Ar.) Mekke’de bir dağın adı olup, hacılar, bununla Safa Ovası’nda sa’y ederler, yani defa gidip gelirler ki hac farızasının rükünlerindendir (25a/111)

mesāni: (Ar.) is. Bir şeyin tekrarı
Seb’ül-mesāni: Yedi ayetten meydana gelen u Kur’an’ın ilk sūresini teşkil eden “Fatiha” sūresi, (iki rekāta iki defa okunduğu için bu ad verilmiştir) (5b/11)

mescūd: (Ar.) sf. Secde edilmiş (20a/90)

mestān: (Far.) sf. Sarhoşlar (29b/131)

meşhed: (Ar.) is. Bir adamın şehit olduğu uya bir şehidin gömüldüğü yer (9a/29)

meşhūd: (Ar.) sf. Gözle görülmüş, görülen (9a/30)

meşru: Şer’an caiz olan, şeriatın izin urdiği, şeriata, kanuna uygun (7b/21)

mevālīd: (Ar.) sf. Yeni doğmuş çocuklar, mevcutlar, mevlitler (21a/95)

mevc: (Ar.) is. Dalga (3a/1)

mevcūd: (Ar.) sf. Var olan, bulunan (3b/2)

mevcūdāt: (Ar.) is. Var olan şeyler, mahluklar (6b/17)

mevhūmat: (ar.)sf. Kuruntuya dayanan, zihinde kurulmuş, uhim u hayal kabilinden olanşeyler (6b/17)

mevḳūf: (Ar.) is. Vakfedilmiş (4a/5)

mevrid: (Ar.) is. Varacak yer, varacak yol(7b/21)

mey: (Far.) is. Şarap (9b/31)

meydān: (Ar.) is. Geniş, açık, düz yer(4a/4)

mezāḳ: (Ar.) is. Zevk alma, zevk, lezzet (26a/113)

mezāyā: (Ar.) is. Meziyetler, üstünlük vasıfları (25a/111)

mezç: (Ar.) is. Karıştırma, katma
(28a/123)

mī'raç: (Ar.) is. Peygamberin
Allah.'a yükselişi u alemleri gezmesi,
göğ'e ağma, yükselme vasıtası (5a/9)

mihmān: (Far.) is. Misafir, konuk
(14b/57)

miḥnet: (Ar.) is. Zahmet, gam, bela
(8b/26)

mim: Arap alfabesini bir harfi,
Kur'an-ı Kerim alfabesindeki 24. Harf
olup ebced hesabında sayısının
karşılığıdır. Tarih yazarken
bazanmuharrem ayınabir işaret olabilir
(5a/9)

minnet: (Ar.) is. Bir iyiliğe, bir iyilik
yapana karşı kendini borçlu görme
(4b/8)

mirāt: (Ar.) is. Ayna (4b/9)

mirṣāt: (Ar.) is. Gemi demiri, rasat
yeri, gözetleme yeri (29b/129)

mīsāk: Sözleşme, andlaşma (27a/118)

mu'arefe: (Ar.) is. Bilişme, tanışma,
birbirini bilip tanıma (25b/112)

mu'aẓẓam: (Ar.) sf. 1) Kocaman,
koca 2) ulu, koskoca (3a/1)

mu'īd: (Ar.) is. Yardımcı, kuvutli,
arslan (4a/5)

mu'temed: (Ar.) sf. Kendine
güünilen, itimad edilen kimse,
kendisinden emin olunan (29a/128)

mug: Mecusi, ateşperest (31a/134)

muğlak: (Ar.) sf. Kapalı, kilitli
(19b/87)

muhabbet: (Ar.) is. Sevgi, sohbet,
sevme, ruhun, kendisinden
lezzetduyduğu şeye meyletmesi,
(zıddı: buğzetme u adauttir.) (3a/1)

muḥāl: (Ar.) Mümkün olmayan
(19b/86)

muḥālif: (Ar.) sf. Muhalefet eden,
aykırı, zıt, karşıt (3b/3)

Muhammed: (Ar.) is. Bir çok defalar
hamd ü sena olunmuş, tekrar tekrar
övülmüş manasına gelen bu kelime
Peygamberimizin adıdır. (3a/1)

muḥiṭ: (Ar.) is. Çevre, kuşatan
(6b/16)

muḥtaẓır: (Ar.) sf. İhtizar halinde
bulunan, can çekişen (19a/83)

muḥtefi: (Ar.) is. Gizlenen, saklı,
gizli (3b/2)

muhterem: (Ar.) sf. İhtiram olunmuş, saygıdeğer (20b/90)

muhyî: (Ar.) sf. İhyâ beden, diriltlen, hayat uzen (22a/97)

muḳaddem: (Ar.) sf. Takdim edilen, sunulan (36b/3)

muḳallid: (Ar.) sf. Taklitçi (17a/72)

muḳarîn: (Ar.) sf. karn'dan Bitişik, ulaşmış, erişmiş, yaklaşmış (23a/103)

muḳbil: (Ar.) sf. İkballi, kutlu, mutlu (6b/16)

muḳîm: (Ar.) sf. İkamet eden, oturan (6b/16)

muḳtebes: (Ar.) sf. İktibas edilmiş, aktarılmış, faydalanmak üzere aynen alınmış (15a/61)

muḳtedâ: (Ar.) sf. İktida edilen, örnek tutulan, önde bulunan, kendisine uyulan (4b/15)

muktezâ: (Ar.) sf. İktiza etmiş, kanun kâbına göre yazılan yazı (22b/98)

mûnis: (Ar.) sf. Cana yakın, sevimli, insandan kaçmayan (12b/46)

Musa: (Ar.) öz.is. Beni İsrail peygamberlerinden hz. Musa'nın ismi, dört büyük kitaptan birisi olantevrat, vahiy yoluyla kendisine gelmiştir.

Yahudilerin en büyük peygamberidir, şeriatı, İsa'ya kadar devam etti, Yusuf'un soyundan Yuşa namındaki peygamberi yerine tayin ederek ufat etmiştir, Mısır Firavununa karşı mücadele etti, Harun kardeşi u kendi uziri hükmünde idi (3b/3)

muşaffâ: (Ar.) sf. Tasfiye edilmiş, arındırılmış, safileşmiş (13a/50)

muşannif: (Ar.) sf. Sınıflandıran, kitap yazan, müellif (24a/107)

muşhaf: (Ar.) sf. Kur'an, sahife haline getirilmiş şey, kitap (17b/76)

muṭaleb: (Ar.) is. Talepte bulunma, hakkını isteme (7b/21)

muṭallam: (Ar.) sf. Tılâlanmış, yaldızlanmış, yaldızlı (35b/157)

muṭalsım: (Ar.) sf. Tılısımlayan, tılısım u büyü yapan (21b/95)

muvaḳḳaf: (Ar.) sf. Allah'ın yardımına ulaşmış, işi rast gitmiş, başaran (7b/20)

muvaḳḳid: (Ar.) sf. Allah'ın birliğine inanan (37a/4)

muṣāf: (Ar.) sf. Bağlanmış, bağlı (17a/74)

mübāşir: (Ar.) sf. Müjdeleyen,
ulaştıran (32a/138)

mübşer: (Ar.) sf. İbşar olunmuş,
kendisine müjde urulmuş (28b/125)

mübtelā: (Ar.) sf. Tutkun, tutulmuş
(15a/62)

mücerred: (Ar.) sf. Soyut, yalnız.
(3a/1)

müdām: (Ar.) sf. Devam eden, süren,
sürekli (4a/6)

müdde‘ī: (Ar.) sf. Davacı, iddia eden
(6a/14)

müdebbir: (Ar.) sf. Tedbir alan,
tedbirli, düşünceli (6b/16)

mü’ebbet: (Ar.) sf. Sonu olmayan
(3a/1)

müeyyed: (Far.) sf. Teyid edilmiş,
sağlam, doğrulanmış (25b/112)

mühr: (Far.) is. Mühür, imza (4a/5)

müjde: (Far.) is. Muştı, sevinç haberi
(12b/46)

mükrim: (Ar.) sf. İkrām eden,
misafirleur (32a/139)

münkirān: (Ar.+ Far.) zf.
Münkircesine, inkār edercesine
(24b/108)

münzir: (Ar.) sf. Akıbetinin
kötülüğünü söyleyerek korkutan,
sakındıran (28b/125)

müsem mā: (Ar.) sf. Tesmiye olunan,
bir ismi olan, adlanmış olan, muayyen,
belirli (zaman) (5b/11)

müstağraḳ: (Ar.) sf. Dalmış, batmış,
manevi halle kendinden geçen, gark
olmuş (6b/17)

müşekkek: (Ar.) is. Şüpheli olan,
kuşkulu, şekke düşürülmüş (22a/97)

müşerref : (Ar.) sf. Şereflendirilmiş
(4a/6)

müşevuş: Teşvir edilmiş, belirsiz,
karışık (26a/113)

müşkilāt: (Ar.) is. Güçlükler,
zorluklar (8b/28)

müzdelife: (Ar.) Kabe’de, “Arafat”
ile “Mina” arasında bulunan kutsal bir
yer (25a/111)

müzeyyen: (Ar.) sf. Zinetlendirilmiş,
süslenmiş, süslü (4b/9)

müznib: (Ar.) sf. Günah, suç işleyen
(22b/101)

-N-

nāçār: (Far.) sf. Çaresiz (15/a)

nādān: (Far.) b.is. Cahil (35a/155)

nakd: (Ar.) is. Akçe, peşin para (13b/53)

naķķāş: (Ar.) is. Yağlı boya ile duvar nakışları yapan usta, süsleme sanatı (26a/113)

naķl: (Ar.) is. Taşıma, aktarma (4a/5)

naķş: (Ar.) is. Resim (3a/1)

nār: (Ar.) is. 1) ateş, od. 2) cehennem (3a/1)

nāşib: (Ar.) is. Birinin payına düşen şey (4b/8)

nāsūt: (Ar.) is. İnsanlık, insanlığa ait şeyler (4b/8)

nażār: (Ar.) is. Bakma, göz atma (3a/1)

necāh: (Ar.) is. İsteğine ulaşma, kurtulma (8a/25)

necat: (Ar.) is. Kurtulma, kurtuluş (3a/1)

nefh: (Ar.) is. Üfürme (23a/101)

nefs-i muţma'in: İyilikle kötülüğü ayırd eden, temizlenerek kişiyi Allah'a yaklaştıran kuvut (25a/110)

nefy: (Ar.) is. Sürme, sürgün etme (5a/9)

neķāis: (Ar.) sf. Noksanlar, eksiklikler (25b/112)

neķāiz: (Ar.) sf. Birbirine zıt olan, birbirini çelen şeyler (25b/112)

nerm: (Far.) sf. Yumuşak (16a/66)

netāic: (Ar.) is. Neticeler, sonuçlar (8a/24)

netk: Bir şeyi şiddetle çekmek u cezp etmek, kendine çekmek (27b/121)

nev': (Ar.) is. 1) Çeşit, tür 2) cins 3) sınıf (3a/1)

nevāfile: (Ar.) is. nāfile'nin c.Farz uvācib'den māda yapılan ibādetler (4a/4)

nevbet: (Ar.) is. Sıra, sıra ile görülen iş (3a/1)

nışf: (Ar.) sf. Yarım, yarı (23b/104)

niçe: sf. Ne kadar, birçok zf. nasıl, uzun süreden beri (3b/2)

nidā: (Ar.) is. Çağırma, seslenme, bağırma (3b/2)

nihāyet: (Ar.) is. Son, uc (3a/1)

nīk: (Far.) sf. İyi, güzel (10b/37)

niḳāb: (Ar.) is. Peçe, perde, yüz örtüsü (5a/9)

nīl: (Ar.) Mısır'da geçen, Akdenize dökülen meşhur nehir (19a/83)

nīm: (Far.) sf. Yarı, yarım (36a/159)

niye: zf. Niçin, neden (3b/3)

nizā': (Ar.) is. Çekişme, kavga, anlaşmazlık (5b/12)

nūn: (Ar.) is. Arap alfabesinin 25. harfi, Kur'an alfabesinde 25. harf, ebced hesabına göre değeri 'dir (5a/9)

nūr: (Ar.) is. Aydınlık, parıltı, parlaklık (3a/1)

nuṭṭ: (Ar.) is. Söz, nutuk, söylev (7b/21)

-P-

pāk: (Far.) sf. Temiz, saf, mübarek, kudsi (4b/9)

pāre: (Far.) is. Parça (10b/36)

pend: (Far.) is. Nasihat (34a/150)

pervāne: (Far.) is. Geceleri ışığın altında dönen küçük kelebek, Fırıldak, çark (9a/29)

pes: (Far.) sf. Arka, geri (20a/89)

peydā: (Far.) is. Meydanda, acıkta, mevcut, var olan, âşikār (3a/1)

pinhān: (far.) sf. Gizli (25b/112)

pīrān: (Far.) sf. İhtiyarlar, yaşlılar (30b/131)

pīr-i muḡan: (Far.) b.is. Meyhanecilerin miçoşu, en eskisi, yaşlısı (21a/94)

pūr: (Far.) sf. Dolu (4a/5)

-R-

ra: (Ar.) is. Ku'an alfabesinde on ikinci harftir. Ebced hesabında 20 sayısına işaret eder, bu harfe "rı" denildiği gibi "ra-i mūhmele" de denir (5a-9)

rabb-ül enām: (Ar.) Bütün mahlukların rabbi (20b/91)

rāḡīb: (Ar.) sf. İstekli, isteyen rağbet eden (30a/131)

rāh: (Far.) is. Yol, zan, sanma (6a/13)

raḥil: (Ar.) sf. Göç eden, hicret etme (24b/109)

rahman:(Ar.) is. Dünyada her canlıya, mümin, kafir ayırdetmeksizin herkese merhamet eden Allah (Allah adlarındandır.) (3b/3)

rahmet:(Ar.) is. Acıma, esirgeme, koruma, merhamet (3a/2)

rākib: (Ar.) sf. Binici, binen (21b/94)

rām: (Far.) İtaat eden, boyun eğen, ram etmek, itaat ettirmek (4b/8)

raṭb ü yābis: Kurudan yaştan, münasebetli münasebetsiz söz (6a/13)

re'is: (Ar.) is. Başkan, lider, baş (28b/124)

refaḥ: (Ar.) is. Bolluk, rahatlık (8a/24)

refref: (Ar.) is. Manevi bir binek, Peygamberin miraç sırasında bindiği dört binekten biri (5a/9)

rehnümā : (Far.) sf. Yol gösterici, klavuz (5a/9)

remz: (Ar.) is. İşaret, gizli u kapalı bir surette söyleme (3a/2)

reng: (Far.) is. Renk, suret, şekil (4a/4)

reşk: (Far.) is. Kıskanma, hased günü (7b/21)

revāc: (Ar.) is. Kıymet, değer (8a/23)

revnaḥ: (Ar.) is. Parlaklık, güzellik (36a/159)

riḍvān: (Ar.) Cennetin kapıcısı olan büyük melek, razı olma (7b/21)

rıfḳ: (Ar.) is. Yumuşaklık (34a/149)

riḥlet: (Ar.) is. Yolculuk, göçüş (34b)

rikāb-dār: (Ar.+ Far.) b.sf. Üzengi tutan(hükümdarın ata binerken üzengisini tutan) (4b/8)

rind: (Far.) sf. Dünyayı umursamayan, dış görünüşü laubali olduğu halde, aslında kamil olan kimse (20a/89)

riyā: (Ar.) sf. Gösteriş, ikiyüzlü, özü sözü bir olmama (12a/45)

riyāzāt: (Ar.) is. Nefsi kırma, dünya lezzetlerinden u rahatından sakınma, kanaatle yaşama (15b/64)

rū: (Far.) is. Yüz (4a/5)

rūh-ı revān: (Far.) b.is. Ruhun zuhuru, ruhun ferahlığı, ruhun akışı (8a/23)

ruvāt: (Ar.) sf. rāwī'nin c. Rivāyet edenler, hikāye edenler (7b/21)

rūz şeb: (Far.) Gündüz gece (8a/23)

rü'yet: (Ar.) is. Görme, bakma, göz ile uya kalp gözü ile görmek, tefekkür etmek (5a/9)

rücüm: (Ar.) is. Taşlamalar, taş tutmalar (26b/115)

rükn: (Ar.) is. Bir şeyin en sağlam tarafı, temel direği, şart (5b/11)

rüsüm: (Ar.) Merasim, tören, usül (20a/89)

-S-

sā: (Ar.) Kur'an- Kerim alfabesindeki dördüncü harfin adı, vakitler (4b/9)

sa'id:(Ar.) sf. Saadete ermiş, mutlu, yukarı çıkan, yükselen (5a/9)

sā'ik: (Ar.) sf. Sevkeden, götüren (29b/128)

sa'y: (Ar.) is. Çalışma, çaba gösterme, Hac u umrede safa ile Meru arasında usulüne uygun olarak yedi defa gelip gitmek (6b/15)

sabit: (Ar.) sf. Hareketsiz, yerinde duran (3b/3)

sācid: (Ar.) sf. Secde eden (20a/90)

sācid: (Ar.) sf. Secde eden, alnını yere koyan (6b/16)

şād: (Ar.) is. Arap alfabesinde 14. Harf Kur'an alfabesinin 17. Harfi olup, ebced değeri 'dır. Noktası olmadığından sad-ı mühmele adı da urilir (5a/9)

sadā: (Ar.) is. (seda) Ses (3b/2)

Şafā: (Ar.) Mekke civarında bir yer olup hacılar, burası ile Meru denilen yer arasında Hz. Hacer'in gidiş geliş hareketini remz ederek dört defa gidip, üç defa gelirler (25a/111)

şahbā : (Ar.) is. Şarap (asıl manası: "ashab" ismi tafdilinin müennesi olup "al, kızıl" manasına gelir) (28b/126)

sāḥir: (Ar.) sf. Büyücü (10a/34)

şahrā: (Ar.) is. Çöl (15b/63)

şahu: (Ar.) is. Ayıklık, uyanıklık (9b/31)

sāil: (Ar.) sf. Sual eden, saldıran (8b/28)

sāil: (Ar.) sf. Sual eden, soran; is. dilenci (20a/88)

şalāt: (Ar.) is. Namaz (8a/23)

sālik: (Ar.) sf. Bir yola giren, bir tarikata girmiş bulunan (6a/13)

sānī: (Ar.) sf. İkinci (3b/2)

şarf: (Ar.) is. Sarfiyat, harcama, masraf etme (7a/18)

sārī: (Ar.) sf. Bulaşan, bulaşıcı (31a/134)

şavb: (Ar.) is. Yön, sevap (31b)

şavm: (Ar.) is. Oruç (8a/23)

şayd: (Ar.) is. Av, avlama (9b/11)

seb: (Ar.) sf. Yedi (sayı) (5b/11)

sebağ: (ar.) is. Ders, öndül (7a/18)

sebā: Yemen'in meşhur bir şehir-i kadimi olup Belkıs'ın payitahtı bulunmuş olmakla āsār-ı şu'arada ismi çok geçer. (20a)

secdegāh: (Ar. + Far.) b.is. İbadet edilecek, namaz kılınacak yer (15b/64)

sedād: (Ar.) is. Doğruluk, hatasızlık (8b/28)

sedīd: (Ar.) sf. Doğru, ihak (9a/29)

sehā: Cömertlik, eliaçıklık (32b/141)

sehāb: (Ar.) is. Bulut (6b/16)

sekene: (Ar.) sf. Sakin olanlar (17a/72)

selsāl: (Ar.) is. Tatlı, lezzetli su (19b/85)

semāvat: (Ar.) is. Gökler (5a/10)

semek: (Ar.) is. Balık (32b/143)

semender: (Far.) is. Ateşte yaşar bir masal hayvanı (18b/81)

semmūr: (Ar.) is. Samur, zool (14b/57)

serāh: (Ar.) is. Halas etmek, boşama (8b/26)

serār: (Ar.) is. Ayın son gecesi (28b)

serendib: Seylan adası (hintçe) Hindistan'ın güneyindeki Seylan adasının ismi (9b/34)

serteser: (Far.) zf. Baştan başa, hep, bütün (20b/93)

sevād: (Ar.) is. Karalık, siyahlık, karartı (30b)

seyrān: (Ar.) is. Bakıp seyretme (4a/4)

sezā: (Far.) sf. Layık, yaraşır, bir şeye değer (4b/8)

şıdğ: (Ar.) is. Doğruluk, yürek temizliği (5a/9)

şıfat: (Ar.) is. Hal, suret, şekil varlık (6b/15)

sıla-ı rahm: Ana, baba u akrabasını ziyaret vaziusini yapma (bunu terke: “kat’ı rahm” denir) (24b/109)

şımāḥ: (Ar.) is. Kulak (8b/26)

şırāt-ı müstaḳīm: (Ar.) sf. Hak yol (19a/84)

sırr: (Ar.) is. Gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey (3a/1)

sidre: (Ar.) is. Varlık aleminin sonundaki manevi ağaç, yedinci kat gökte olduğu rivayet edilen makam, bir ağaç, ağaca teşbih edilen (5b/11)

sikāt: (Ar.) is. İnanılır kimseler (7b/21)

sīne: (Far.) is. Göğüs, yürek (12a/45)

sirāc: (Ar.) is. Işık, kandil, mum (10a/34)

sīret: (Ar.) is. Bir kimsenin içi, hali, tavrı, ahlākı (6a/15)

sitte: (Ar.) sf. Altı (sayı) (19a/83)

sivā: (Ar.) is. Başka, gayri (4b/7)

şonra: zf. Daha ileri bir zamanda (3b/3)

söz: is. Kelam, laf, kavil (3b/4)

sūal: (Ar.) is. (3b/3)

sū-be-sū: (Far.) zf. Taraf taraf, her tarafa (12b/46)

subh ü mesā: (Ar.) Sabah akşam (8b/26)

şudā: (Ar.) sf. Rahatsızlık, baş ağrısı (16b/70)

şūfi: (Ar.) is. Tasavvuf ehli, sofu (23b/104)

sufli: (Ar.) sf. Alçak, ağağıi adi (20a/88)

sufūf: (Ar.) is. Sıralar, diziler (32a/139)

sun’: (Ar.) sf. Yapma, yaratma, sanatla yapma, sanat, güç, yapmak (3a/1)

sūr: (Far.) is. Düşün, ziyafet, şenlik (9b/32)

Şuretā: (Ar.) zf. Biçim itibariyle (13b/52)

sübḥān: (Ar.) is. Tanrı, Allah (c.c.) eksikliklerden uzak u mükemmel sıfatlar sahibi olan Allah (3b/4)

şūfli: (Ar.) sf. Alçak, aşağıda bulunan (9b/32)

sūlūk: (Ar.) is. Bir yola girme, tarikata girme (6a/13)

süm‘a: (Ar.) is. Görsünler, işitsinler
diye yapılan göstermecilik (11b/43)

sünnetullah: Allah’ın koyduğu nizam
(20a/88)

-Ş-

şād: (Far.) sf. Sevinçli, memnun, şen
(21a/95)

şāhan: (Far.) is. Şahlar (17b/76)

şāhdāne: (Ar.) b.is. İri inci tanesi
(24a/107)

şākīr: (Ar.) sf. Şükreden (16a/68)

şām: (Far.) is. Akşam (11b/42)

şark u ğarb: Doğu ile batı, bütün
dünya (7b/21)

şāzz: (Ar.) sf Kural dışı, kaideye
uymayan (9a/15)

şebāb: (Ar.) is. Gençlik, tazelik,
civanlık (5b/11)

şeb-i çirāğ: (Far.) b.is. Gece parlayan
yakut (17a/73)

şefā‘at: (Ar.) is. Birinin suçundan
geçilmesi uya dileğinin yerine
getirilmesi için edinilen aracılık (5a/9)

şefkat: (Ar.) is. Merhamet (5a/9)

şehinşāh: (Far.) is. Şahların en
büyüğü (20b/93)

şek: (Ar.) is. Şüphe, zan, kuşku (3b/2)

şems: (Ar.) is. Güneş (7b/21)

şer’: (Ar.) is. Şeriat, din kuralları,
emir u nehy gibi hükümleri vaz' etmek
(3b/3)

şerh: (Ar.) is. Açma, açıklama,
açımlama (9a/29)

şeş: (Far.) sf. Altı (17b/75)

şeyb: Yaşlılık, ihtiyarlık (13/b)

şikk: (Ar.) is. İkiye bölünmüş şeyin
her parçası; bir işin iki cihetinden her
biri (13a/50)

şin: Kur’an alfabesinin 13. Harfi olup,
ebcedi değeri 300’dür (5a/9)

şifā :(Ar.) is. İyi olma, sağalma
(3b/3)

şinān: Şeytanlar (13b/53)

şirket: (Ar.) is. Ortaklık (5a/9)

şücāa’: (Ar.) is. Cesur, yiğit (16b/70)

şürb: (Ar.) is. İçme, içilme (29a/128)

şütum: (Ar.) is. Küfürler, sövmeler,
sövüp saymalar (25a/111)

-T-

tā-: (Ar.) is. Kur'an alfabesinin üçüncü harfidir, ebcedi değeri 400'dür (4b/9)

tā: (Far.) e. Kadar, dek, değin (7a/18)

ta'ayyün: (Ar.) is. Meydana çıkma, āşikar olma (3b/2)

ta'dād: (Ar.) is. Sayma, sayı (31b/135)

tā'lik: (Ar.) is. Bağlama, asma, yukarı kaldırma (4a/5)

ta'n: Kötülemek, muhalifin iddialarını çürütmek, ayıplama (6a/13)

tā'zim: (Ar.) is. Saygı gösterme, ululama (4a/5)

taallüm: (Ar.) is. Öğrenme, ilim öğrenme (24a/106)

tabl: Davul, kulak zarı (18b/80)

tafşıl: (Ar.) is. Uzun uzadıya anlatma, açıklama (19b/85)

tağyir: (Ar.) is. Değiştirme, başkalaştırma (4/8)

taḥaffuz: (Ar.) is. Kendini muhafaza etme, sakınma, koruma (36b/161)

taḥallüf: Değişme, geride bırakma (32b/141)

taḥfiz: (Ar.) Aşağı indirmek, asan etmek, kolaylaştırmak (25b/112)

taḥmīr: (Ar.) is. Yuğurma, yuğurulma, mayalandırma (20a/88)

taḥt: (Far.) is. Hükümdarlık makamı, (Ar.) is. alt, aşağı (9a/29)

taḥta: (Far.) is. Çeşitli işlerde kullanılmak üzere düz, enlice, uzun u az kalın biçimde işlenmiş ağaç parçası (3b/3)

tāib: (Ar.) sf. Tövbe eden, tevbe-kār (4b/9)

taḥzā: (Ar.) is. Başa kakma, hakkını dava etme (36a/158)

taḥdīs: (Ar.) is. Mukaddesleştirme, Allah'a şükretme, ululama (20b/91)

ṭaleb: (Ar.) is. 1) isteme, istenme (3a/1)

ṭalib: (Ar.) sf.1) isteyen, istekli 2) is. öğrenci (5b/11)

ṭalibān: (Ar.) is. Talipler, talebeler (24a/108)

tāmm: (Ar.) sf. Eksiksiz, mükemmel, olgun (7a/19)

tarḥ: (Ar.) is. Tertipleme, düzenleme
(14a/56)

tarīk: (Ar.) is. Yol, karanlık (4b/9)

taşarruf: (Ar.) is. İdare ile kullanma
(14b/58)

taşra: is. 1) Bir ülkenin başkenti uya
önemli şehirleri dışındaki yerlerin
hepsi 2) hariç u dış taraf (3b/2)

ṭavāf: (Ar.) is. Etrafını dolaşma, Hacı
olmak üzere zamanında u muayyen
usul dāhilinde Kabe'nin etrafını
dolaşarak ziyaret etme (8b/26)

ṭayy: (Ar.) is. Atlama, üzerinden
geçme (3b/4)

tayyib: (Ar.) sf. İyi, güzel, hoş
(20a/88)

tebnī: (Ar.) sf. Saman renkli
(29a/126)

tecellī: (Ar.) is. 1) görünme; belirme
2) kader, talih. 3) Allah'ın lütfuna nail
olma (3a/1)

tecerrüd: (Ar.) is. Soyunma, çıplak
olma, soyutlanma (3b/2)

tedārik: (Ar.) is. Araştırıp bulma, ele
geçirme (16b/69)

teeddüben: (Ar.) zf. Edep u terbiye
kaidesine riāyet ederek, edebli
davranarak, utanarak (14b/58)

tefāşil: (Ar.) Tefsirler, Kur'an-ı
Kerim'in manasını anlatan kitaplar
(25a/109)

tefāzul: (Ar.) is. Fazilet u meziyet
yarışına çıkma, (4a/4)

teferrüc: (Ar.) is. Açılma, ferahlama
(18a/78)

teḫarrüp: (Ar.) İki şeyin birbirine
yakın olma hali (25b/112)

tekellüm: (Ar.) is. söyleme, konuşma
(6a/12)

temcīd: (Ar.) is. Ululama, ağırlama;
sabah namazı vaktinden evul
minarelerde belli makamlarda
söylenen Arapça niyaz ilahisi (ilk önce
Bilal-i Habeşi tarafından söylenmiştir)
(25s/111)

temevvüc: (Ar.) is. Dalgalanma, dalga
dalga olma (3a/1)

tenezzül: (Ar.) is. Aşağılama, gönül
alçaklığı (5b/12)

teraḳki: (Ar.) is. Yukarı kalkma,
yükselme, ilerleme (27a/117)

teraş: (Far.) is. Saç uya sakalı kesme işi, yülüme (25a/111)

terk: (Ar.) is. Bırakma, vazgeçme, koyuurma (3b/2)

teşahhuş: (Ar.) is. Şahıslanma, birinin şahsını hatıra getirme, taayyün etme (22b/98)

teşbih: (Ar.) Benzetme, kıyas etme

teşne: (Far.) sf. Susamış, çok istekli (8a/23)

tevbe: (Ar.) is. Tövbe, işlenmiş bir günah uya suçun bir daha işlenmeyeceğine dâir urilen söz (4b/9)

tevhid: (Ar.) is. Bir kılma, Allah'ın birliğine inanma (4a/5)

tezellül: (Ar.) is. Zillate katlanma, kendini hor u hakir gösterme, alçalma (28a/124)

tezvîc: (Ar.) is. Evlendirme, tezvîc etme (36a/160)

tımār: (Far.) is. Bakım, hizmet (13a/50)

tümār: (Far.) is. Yara bakımı (22b/101)

tîr: (Far.) is. Ok (7b/21)

tîre: (Far.) sf. Kara, karanlık, bulanık (26b/115)

Tûr-ı Sinâ: Sinâ yarımadasında Allah'ın tecelli u Hz. Musa ile tekellüm ettiği dağ (19b/86)

turre: (Ar.) is. Alın saç, kıvrıcık saç lülesi (30b)

tûfi: (Far.) is. Dudu, papağan cinsinden taklit yapan bir kuş (7a/19)

tuyûr: (Ar.) Kuşlar (10b/37)

türâb: (Ar.) is. Toprak (6a/13)

-İ-

uşat: (Ar.) sf. Āsiler, itaatsizler, zorbalar, günahkârlar (25b/112)

usr: (Ar.) is. Zorluk, güçlük

-Ü-

ümem: (Ar.) is. Ümmetler (36a/160)

ümmî: (Ar.) sf. Anasından nasıl doğmuş ise öyle kalıp okuma yazma öğrenmemiş kimse (6a/12)

ümmülkitâb: Kur'an-ı Kerim (5b/11)

üzn: (Ar.) is. Kulak (7b/21)

-V-

vā'iz: (Ar.) is. Vaaz eden (16a/68)

vaḥdet: (Ar.) is. 1) yalnızlık, teklik, birlik 2) tasavvufta Allah'a yakınlık, Allah'a ulaşma (4a/4)

vaḥiy: (Ar.) is. Bir fikrin uya bir emrin Allah tarafından bir peygambere bildirilmesi (7b/20)

vaḫār: (Ar.) is. Ağırbaşlılık, halim u heybetli oluş, kalp rahatlığı (12a/45)

vakfe: (Ar.) is. Hacıların Arefat'ta durmaları, durak (25a/111)

Vāmıḳ: (Ar.) sf. Seun, aşık, meşhur bir hikayede geçen Azra'nın aşığının ismi (29a/126)

varidāt: (Ar.) is. Hatıra gelen, içe doğan şeyler (15b/64)

vāris: (Ar.) is. Mirasçı, Allah adlarından biri (6a/12)

vaṣṣāf: (Ar.) sf. Vasıflarını bildirerek anlatan uya öun (7b/21)

uch: (Ar.) is. Yüz, surat (5a/10)

ufḳ: (Ar.) is. Tılsımlı dua, uygunluk (15b/65)

uhm: (Ar.) is. Kuruntu, yersiz korku (3b/3)

ulī: (Ar.) is. Ermiş, eren (3a/1)

uliyy: (Ar.) is. Ermiş, eren, Allah'ın adından biri (14b/58)

urā: (Ar.) is. Günahtan şiddetle kaçınma hali (26a)

urā: (Ar.) is. Haramdan kaçınma, dindar, geri (5a/9)

Verdī: Verdī Kasım bin, divan şairi (3a/1)

uṣ: (Far.) e. Gibi manasını üren bir benzetme edatı. İnsan-uṣ: insan gibi (3b/2)

uzāret: (Ar.) is. Uzirlık, paşalık (25a/110)

vuḫūṣ: (Ar.) Yabani (hayvanlar) (10b/37)

vuṣlat: (Ar.) is. Kavuşma, bir şeye ulaşma (6a/14)

vücūd: (Ar.) is. Bulunma, var olma, varlık (3a/1)

-Y-

yed-i beyzā: (en beyaz el) Hz. Musa'nın Fir'avune karşı; mucize olarak görünen parlak eli (7b/21)

yed-i beyzā: (en beyaz el) Hz. Musa'nın Fir'avune karşı mucize olarak görünen parlak eli (35a/155)

yed-i tūlā: En uzun el, tam, çok geniş bilgi [bir sahada (5a/9)

yek-cihet: (Far.+ Ar.) b.is. Fikirleri bir olan (35a/154)

yek-sān: (Far.) b.sf. Düz, bir, beraber (10a/35)

Yesrib: (Ar.) Medīne-i Münevvere'nin Müslümanlıktan evulki adı (25a/111)

yevm: (Ar.) is. Gün (4a/5)

yüz: (Ar.) is. Sima, çehre, surat (3b/2)

-Z-

za'ferān: Güzel kokulu meşhur bir çiçek (29b/131)

Zāhiren: (Ar.) Görünüşe göre, görünüşte (3b/3)

zākir: (Ar.) Zikreden (4a/6)

Zal: (Ar.) is. Ebced değeri 0'dır (4b/9)

Zāt: (Ar.) is. kendi,hürmete layık kimse, bir şeyin kendisi, şahıs, cevher, saygıdeğer kişi (3b/2)

zayf: Misadir, gelip geçen (32a/139)

zehir: (Ar.) is. Şükufe, (zehir)zehir (6a/13)

zekevat: (/Ar.) is. Zekatlar(25b/112)

zenb: (Ar.) is. Günah, suç (17a/72)

zenb: (Ar.) is. Günah, suç, kabahat (22b/101)

zerrāt: (Ar.) is. Zerreler(6b/17)

zerre: (Ar.) is. Çok küçük parçacık (3b/4)

zevāl: (Ar.) is. Yok olma (9a/29)

zeyl: Etek, ek, ilau (11b/42)

zıl: Gölge (21b/94)

zī: (Ar.) e. Sahip, "sahibi" manasında ön ek, Arapçada kelimenin yerine göre "za, zu, zi" şeklinde okunan "sahib" manasını ifade eden u birleşik kelimeler yapılan bir edattır. (7a/19)

Zikr: (Ar.) is. Anma, söyleme, Tanrı'nın adını art arda söylemesi (4a/6)

zinhār: (Far.) zf. Asla (3b/3)

Ziyā: (Ar.) is. Işık (3a/1)

zuhūr: (Ar.) is. Ortaya çıkma, görünme, meydana çıkma, zuhur etmek (3a/1)

zulle: Gölge, gölge eden bulut (11b/42)

zübde: (Ar.) is. Öz, özet, en seçkin kısım (18a/79)

zühār: (Ar.) is. Zorla içi geçmek (6a/13)

zülcemāl: Sonsuz güzellik sahibi Allah (28a/124)

zülf: (Far.) is. Zülûf, saç lülesi, yüzün iki yanından sarkan saç lülesi (20a/89)

zülfet: (Ar.) is. Yakınlık (5b/12)

zümre: (Ar.) is. Topluluk, takım, camia (18a/3)

zünnār: Papaz kuşağı (24a/106)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

4. DİZİN BÖLÜMÜNÜN HAZIRLANMASINDA İZLENEN YOLLAR

Dizin bölümünde izlenen yollar sözlük bölümüyle benzerlik göstermektedir. Sözlük bölümünde bilinmeyen kelime anlamları verildiği için bu bölümde ayrıca yazılmamıştır.

* Sayfanın sağ “a” solu “b” olarak harflendirilmiştir. Sözlükte aynı sayfa örneğin “7a, 7b, 30a, 30b” vs. diye numaralandırılmıştır. Kelimelerin geçtiği yerler sırasıyla sayfa, gazel numaraları u beyit numaraları aralarına “/” konularak “()” içlerinde gösterilmiştir.

Ka’be: (19a/83/4, 25b/112/14, 37a/164/7)

Hâbil Kâbil: (23b/105/6, 32a/138/4)

Ṭarīkat: (25b/112/1, 25b/112/3, 25b/112/5, 25b/112/7, 25b/112/8, 25b/112/10)

*Dizinde yer alan madde başları alfabetik olarak verilmiştir.

-A-

‘Abd-i mahz:(6a/14/2, 11a/39/6, 14a/56/3)

-Z-

Zuhūr:(3a/1/9, 4a/5/3, 5a/10/3, 6b/17/3, 22a/97/4, 32b/141/4)

*Dizinde yer alan madde başları çevriyazıya uygun şekilde büyük harf ve bold olarak verilmiştir.

Berzah: (24b/109/1, 26b/117/2)

Pervane: (9a/29/6, 25a/111/7, 33a/144/1)

*Dizinde yer alan özel isimlerin metnin başından sonuna kadar geçtikleri tüm yerler gramatikal dizin yapılmaksızın sadece geçtikleri yerler gösterilmek kaydıyla

metnin başından sonuna doğru bir sıra izlenerek küçük rakamlardan büyük rakamlara doğru verilmeye çalışılmıştır.

Bilā-şek: (3b/2/4, 15b/64/5, 27a/120/1, 27a/120/4, 28b/125/8)

Civān: (8a/23/2, 23b/104/6, 24b/109/1, 26a/114/5, 28a/124/8, 29a/127/2)

İmtihān: (12a/44/5, 16a/66/4, 16b/71/2, 36a/159/6)

*Dizinde yer alan sözcüklerin aldıkları ekler veya başka isimlerle oluşturdukları ekler dizine dâhil edilmemiştir.

161. gazelin 1. beyitinde geçen “ağyardan” kelimesine dizinde “ağyar” olarak yer verilmiştir.

4.1 DİZİN

-A-

‘Abd-i mahz:(6a/14/2, 11a/39/6,
14a/56/3)

‘Ālem-i nāsut:(6a/15/1, 18b/81/4)

‘Andelīb: (19b/87/1, 14a/54/3)

‘Arş u kürs: (5a/10/6,
20a/88/6,21a/94/3,27a/120/1,
37b/165/4)

‘Azrā:(29a/126/5)

‘İşyān: (4a/6/5, 8a/25/4, 12a/46/3,
30a/131/9, 32a/140/12, 37b/166/5)

‘Ukbā: (13b/53/1, 14a/55/6, 17a/72/5,
26b/117/2, 36a/158/6)

A‘zam: (3b/2/4, 13a/50/4, 23a/103/2,
29b/130/2, 32a/138/6)

Ağyar: 6a/14/1, 7a/19/2, 14b/59/1,
36b/161/1)

Ahmed:(4a/7/1, 4b/7/3, 4b/7/4,
4b/8/1, 4b/8/3, 4b/9/2, 5a/9/10,
5a/9/17, 6a/12/8, 7a/19/1, 13b/53/5,
21a/94/4, 23a/10/ 8, 24b/108/5,

24b/108/8, 26b/116/4, 27a/120/1,
28a/123/3, 31a/135/6, 31a/135/7,
31b/138/3, 36a/158/5, 36a/159/2,
36a/160/1, 36b/160/5, 37a/164/2)

Ahşen-i takvīm:(10b/37/6)

Ālem:3a/1/5, 3a/1/6, 3a/1/8, 3a/1/12,
4b/8/3, 4b/8/5, 4b/8/6, 4b/8/7, 4b/9/5,
4b/9/6, 5a/9/14, 5a/9/17, 5a/10/1,
5a/10/3, 5a/10/4, 5b/11/1, 5b/12/6,
6a/13/6, 6a/14/3,6a/14/5, 6a/15/1,
7a/20/4, 7b/21/8, 7b/21/9, 8b/26/5,
8b/28/2, 9a/29/2, 9a/31/2, 10a/34/13,
10b/36/7, 10b/37/1, 11a/39/2,
11a/40/5, 11a/41/3, 11b/42/3,
13a/50/1, 13b/52/3, 14a/55/1,
14a/56/6, 14b/57/6, 14b/58/4,
15a/60/3, 15b/64/4, 16a/65/5,
16a/67/2, 17a/74/4, 17a/74/5,
17b/76/11, 18a/77/3, 18a/78/3,
18b/81/4, 19b/85/7, 19b/87/3,
20b/90/7, 21a/95/1, 22a/98/3,
22a/98/4, 22b/99/1, 22b/99/5,
22b/99/5, 24a/107/2, 26b/116/1,
27a/117/4, 27a/120/3, 27b/121/2,
28a/123/5, 28a/124/6, 28a/124/10,
29a/128/3, 29a/128/7, 29b/129/1,
31a/134/4, 31a/134/5, 31b/136/4,

32a/139/5, 31b/139/7, 31b/139/8,
31b/139/8, 34a/151/1, 34b/152/3,
35a/155/6, 35b/157/5, 35b/158/1,
35b/158/2, 36b/160/4, 36b/162/3,
37a/163/2, 37a/163/6, 37a/164/3,
37a/164/5)

Ālem-ima‘anā:(4b/8 /3)

Anḳa:(3b/4/1, 22b/100/3, 22b/100/3)

Ārif:(4a/4/3, 4b/7/5, 5a/9/11, 9b/33/2,
11a/39/1, 11a/39/1, 11a/39/2,
11a/39/3, 11a/39/3, 11a/39/4,
11a/39/5, 11a/39/6, 11a/41/2,
13b/53/7, 14a/54/4, 14a/56/3,
14a/56/5, 14b/58/2, 14b/58/3,
20a/88/6, 21a/95/4, 22b/99/4,
22b/101/2, 23b/104/1, 24a/108/1,
25a/109/9, 25a/110/7, 27a/119/1,
28a/123/5, 28b/124/14, 29a/127/6,
31a/135/4, 31a/135/7, 31b/135/14,
31b/136/1, 33a/143/4, 33b/146/3)

Ārifan:(5a/9/11)

Ārif-i billāh:(11a/39/1, 11a/39/1,
11a/39/2, 11a/39/3, 11a/39/4,
11a/39/5, 11a/39/6, 13b/53/7)

Āşık:(4a/4/3, 4b/8/7, 7a/18/5, 8a/23/1,
9a/29/6, 11a/38/4, 11a/39/5, 12b/47/4,
12b/48/2, 13b/54/1, 13b/54/2,
14a/56/1, 15a/60/1, 15a/61/2
,16b/71/4, 17a/73/4 , 18a/79/3,

18a/80/2, 18a/80/3, 18b/81/1,
19a/83/5, 19a/85/3, 19b/87/1,
20a/88/6, 20a/90/5, 22b/101/4,
24b/108/4, 24b/108/11, 25b/112/15,
25b/112/15, 26a/113/1, 26a/113/3,
26b/115/9, 27a/118/4, 27a/119/2,
29a/126/5, 29b/131/2, 30a/131/2,
33b/148/4, 35b/157/1, 37b/165/2)

Ateş-i ‘aşk:(11b/42/5)

Atşān:(3b/4/2)

Azab:(6a/13/3, 6a/15/3)

-B-

Bāğ-ı cennet:(15a/61/5)

Bāğ-ı irem:(14a/55/1)

Bārekallah:(18a/80/2)

Bay u gedā:(3b/3/8, 4b/9/4)

Berzah:(24b/109/1, 26b/117/2)

Bilāl-ı Habeşī:(36a/159/3)

Bilā-şek:(3b/2/4, 15b/64/5, 26b/116/1,
27a/120/4, 28b/125/8)

Bisāt:(3a/1/2, 16a/66/2, 16a/66/4 ,
16a/67/1, 24b/108 /9)

Bühtān:(12a/44/4)

Bül ‘aceb:(17b/75/4)

Civān:(8a/23/2, 23b/104/6, 24b/109/1,
26a/114/5, 28a/124/8, 29a/127/2)

-C-

Cüdā:(3a/2/1, 4a/6/4)

Cahīm:(16a/68/2, 16a/68/3)

Cürm:(4a/5/6, 9a/30/1, 9a/30/5,
12a/46/1, 12a/46/3,
15b/64/2, 32b/142/5)

Cān u bāş:(12a/44/6, 24b/109/6,
36a/159/2)

-D-

Cebbār:(19a/83/2)

Cemāl:(3a/1/10, 3a/1/11, 14b/57/4,
21a/94/4, 25b/112/9, 31a/135/8,
32a/139/2, 32a/139/6)

Derviş: (9b/34/1, 9b/34/1, 9b/34/2,
10a/34/3, 10a/34/4, 10a/34/5,
10a/34/6, 10a/34/7, 10a/34/8,
10a/34/9, 10a/34/10, 10a/34/11,
10a/34/12, 10a/34/13, 10a/34/14,
10a/34/15, 11a/40/3, 11b/42/4,
11b/42/5, 18b/82/7, 23a/101/5,
23a/101/5, 23b/104/12, 29b/128/9,
31b/137/2, 34a/151/3, 37a/164/9)

Cennet:(3a/1/8, 7b/21/6, 8a/24/4,
9b/34/1, 11a/39/4, 13b/53/6, 14b/57/2,
15a/61/5, 15b/63/4, 15b/65/4,
17a/73/2, 17a/73/3, 17b/76/6,
18b/81/3, 23b/105/2, 25b/112/14,
26b/115/3, 26b/115/7, 29a/128/2,
29b/131/2, 30a/131/6, 30a/131/19,
31a/134/2, 32a/139/6, 32a/139/11,
33b/147/4, 34a/150/1, 34a/150/3,
34a/150/7, 35b/158/3, 37b/166/1,
37b/167/6)

Duḥān:(3a/1/3, 3a/1/3)

Dü-ciḥān:(4a/5/2, 4b/8/2)

Dürr-i mercān:(12a/45/1)

Cennet-i Firdevs:(15b/63/4)

-E-

Cibrīl:(5a/10/2, 10a/34/13, 10b/36/3,
17b/76/7, 24b/109,5,
24b/109/5, 28b/125/6)

Ebcd:(5b/11/5, 5b/12/1, 5b/12/6,
6a/12/8, 23b/104/1, 23b/104/2,

23b/104/3, 23b/104/4, 23b/104/5,
23b/104/5, 23b/104/8, 23b/104/9,
23b/104/10, 23b/104/11, 23b/104/12,
24a/108/1, 24a/108/3, 24a/108/3,
24b/108/4, 24b/108/5, 24b/108/7,
24b/108/8, 24b/108/10, 24b/108/11,
31a/135/1, 31a/135/2, 31a/135/3,
31b/135/12, 31b/135/11, 31b/135/12)

Eḥad:(3b/2/6, 4a/4/6, 10a/35/4,
26b/116/3)

Ehl-i cennet:(13b/53/6)

Ehl-i ḥüsrān:(13b/53/6)

Ehl-i imān:(13b/53/6, 16b/70/2)

Ehl-i nār:(13b/53/6)

Emlāk:(5a/10/7, 14a/55/7 20a/88/4,
20b/91/6, 23a/103/3, 23b/105/3,
26b/115/2, 26b/115/4, 28a/123/4,
28a/124/12, 28a/124/12, 37a/164/6)

Enāniyyet: (24a/106/3)

Enbiyā:(4a/5/2, 4a/5/5, 4b/8/1,
5a/10/2, 5a/10/7, 10b/37/1, 13b/53/3,
16b/71/3, 19a/84/4, 23b/104/5,
23b/104/6, 26a/114/6, 29a/128/6)

Ene Allah:(7a/18/6, 35a/154/2)

Erbāb:(4a/4/4, 5a/9/15, 9b/32/3,
14b/58/2, 17a/72/5, 20a/89/3,
22b/100/3, 27b/120/6, 28b/125/12,

29b/131/1, 30a/131/7, 32a/139/6,
32a/140/2, 37a/163/3)

Esmā:(3a/1/9, 6b/15/4, 9a/29/6,
14a/56/5, 20b/91/4, 20b/91/6,
25a/110/5, 26b/115/6, 27a/120/2,
31a/135/9, 31b/136/2, 34b/152/1,
37b/166/4)

Etḳiyā:(4b/8/5, 5a/9/9, 14b/59/2,
19a/84/5, 33a/143/5)

Ev ednā: (25a/111/1, 27b/122/1,
28b/125/9, 31a/135/9, 31b/136/2)

Evāmīru nevāḥīl:(16a/68/4)

Evliyā:(4b/8/2, 4b/9/6, 13b/53/3,
16b/71/3, 19a/84/4, 26a/114/6,
29a/128/6, 37a/164/9)

Eyyüb:(10a/34/4, 10b/36/1, 12a/45/5)

-F-

Faḳr:(7a/19/5, 14b/58/3, 14b/58/5,
31b/137/1, 33b/149/1, 37a/165/1)

Faẓl:(5a/9/13, 6b/16/4, 12b/46/4,
28a/124/3, 36a/160/1, 36b/162/3,
37b/166/4)

Felek:(3a/1/5, 32b/143/1)

Fenā :(4a/6/2, 4a/6/3, 4b/9/1, 4b/9/15,
17a/14/4, 18a/78/2, 20b/92/3,
34b/153/3)

Fettān:(5b/11/4, 17b/76/5)

Feyz-i aqdes:(5b/11/7, 20a/88/8)

Feyz-yāb:(19b /85/6, 26a/ 113/6,
27a/118/4)

Fir‘avn:(10a/34/10)

Fitne:(5b/10/9, 7b/22/4, 21a/94/3)

-G-

Gafūr:(12a/46/1, 12b/46/7)

Ġarq ol:(6b/18/2, 24b/108/10)

Gavvas:(20a/88/8)

Gül:(3a/1/10, 12b/48/2, 13a/49/3,
14b/57/2, 19a/83/1, 20b/93/2)

Gülhan:(14b/57/1)

-H-

Habīb:(4b/9/5, 5a/1/6, 19a/83/6)

Hābil Qābil:(23b/105/6, 32a/138/4)

Ḥablü’l- metīn:(7a/19/4, 17a/73/3)

Ḥālķ:(4b/9/1, 8b/28/3, 14a/55/2,
16b/69/4, 17a/74/3, 24a/105/7,
27a/119/4, 28a/123/3, 35a/154/6)

Ḥalil:(10a/34/7)

Ḥalk:(3a/2/1, 3b/2/6, 3b/4/1, 4a/5/2,
4a/5/2, 4b/8/2, 4b/8/2, 4b/8/2, 5a/9/14,
5a/10/7, 7a/18/7, 7a/19/2, 7a/20/4,
7b/21/5, 8a/24/2, 9a/29/5, 9a/30/5,
10a/34/9, 11a/41/3, 11b/42/1,
11b/43/3, 12a/45/5, 14b/58/3,
15a/60/3, 16a/68/2, 16b/69/3,
17a/72/5, 17a/74/3, 18a/79/2,
22a/97/6, 23a/103/3, 23b/104/6,
24a/105/7, 24a/111/9, 26a/120/4,
27b/121/6, 29b/129/3, 30a/131/15,
30a/131/16, 30a/131/16, 31a/135/2,
31a/135/5, 32a/139/4, 32a/139/5,
33a/144/1, 34a/149/5, 35a/154/7,
36a/160/1, 36b/160/6, 37a/164/7)

Ḥar:(3a /1/10 , 12b/48/2, 15a/61/5)

Ḥātem:(4a/5/4, 13a/50/5, 32a/139/8,
36a/159/11)

Ḥātem:(4a/5/2, 4a/5/3, 4a/5/4,
13a/50/5, 32a/139/8, 36a/159/11)

Ḥātim:(4a/5/4, 36b/160/4)

Ḥayr u şer:(13b/53/4)

Ḥaznetullah:(15b/65/1)

Hızır:(3b/3/1, 3b/3/3, 3b/3/7, 3b/3/8,
23a/101/6, 23a/101/7, 23b/104/1,
24a/106/1, 27b/122/5, 30a/131/7,
34b/153/1, 35b/156/8)

Hidāyet:(4a/6/1, 28b/125/10)

Hikmet-i ilāhī:(9b/32/1)

Hilkat:(20a/91/1)

Himmet:(14b/58/1, 17b/76/7,
36b/161/2)

Hizmet:(6a/15/3, 8a/24/3, 34a/150/7)

Hü:(3b/2/7, 13b/52/5, 17b/76/1,
29a/127/7, 29b/129/9, 30b/132/4,
33a/145/2)

Hubb-ı sivā:(5a/9/16)

Hüccet: (6a/13/1, 21a/93/4,
36b/160/5)

Hüdā:(3a/2/1, 4b/7/2, 4b/8/7, 4b/9/2,
5a/9/15, 6a/15/2, 6b/18/2, 7a/18/2,
7a/18/3, 7a/19/3, 9a/29/1, 9a/30/1,
9b/32/4, 9b/32/5, 10b/37/5, 11a/41/3,
12b/46/5, 12b/47/1, 14a/56/1,
14a/56/1, 15a/61/2, 16a/68/3,
17a/72/3, 18a/79/4, 19b/87/3,
20b/92/2, 21a/93/4, 23a/102/4,
24a/106/4, 24a/106/5, 24a/107/4,
24a/107/6, 24b/108/9, 25b/112/7,
26b/115/2, 27b/120/5, 28b/126/4,
29b/131/1, 30a/131/12, 30a/131/23,

31b/136/1, 31b/136/3, 31b/136/3,
33a/145/3, 33b/146/4, 34a/150/8,
34b/152/7, 35a/154/7, 35b/157/4,
35b/157/5, 36a/158/7, 37a/163/1,
37b/167/2, 37b/167/6)

Hümā:(18a/80/1, 19b/87/2, 21a/94/3)

Hüner:(3a/1/9, 11a/40/4)

-İ-

İblis:(5b/10/8, 26a/113/5)

İlm-i esrār:(18a/79/5)

İlm-i ledün:(7b/21/8, 13a/51/5,
18b/81/5, 22b/99/4, 24a/106/1,
30a/131/7, 34b/152/6, 35b/153/1,
36a/159/11)

İlm-i haqīkat:(4b/7/5)

İmtihān:(12a/44/5, 16a/66/4,
16b/71/2, 36a/159/6)

İn uān:(6a/13/5, 33a/144/3)

İns u cān:(18a/80/3, 23a/103/7,
23b/105/1, 24a/108/3, 24b/109/7,
26a/112/20, 26b/116/1)

İns u cin:(23a/102/2, 29b/129/2,
29b/130/4)

İnsân-ı kâmil:(18a/79/2, 5b/11/2)

İnşirâh:(8a/25/4)

İsa:(10a/34/12, 10b/36/6, 19b/86/1,
19b/86/2, 22a/97/4, 22a/97/5)

İstanbul:(29b/130/1)

İstikâmet:(11a/41/3, 12a/44/4)

İzhâr:(3a/1/6, 4a/7/1, 7b/21/3,
9a/29/1, 14b/58/5, 14b/59/2, 20b/91/7,
24a/107/3, 36b/160/5, 37a/164/1)

-K-

Ka'be:(19a/83/4, 25b/112/14,
37a/164/7)

Kābe kavseyn ev ednâ: (4a/6/4,
18b/80/6, 20b/92/1, 26b/115/1)

Kader:(5a/9/12, 9a/29/6, 11a/41/3,
14a/56/5, 16a/66/3, 19a/83/1,
19a/85/1, 19a/85/2, 19a/85/3,
19a/85/5, 19b/85/6, 19b/85/7,
19b/85/9, 19b/86/4, 20b/90/6,
28a/124/3, 32b/141/2, 35b/157/1,
36b/161/6)

Kadr:(5a/9/12, 11a/41/3, 12b/47/4,
17a/74/5, 21a/93/6, 32b/141/4,
32b/141/5, 35a/153/5)

Kaf:(3b/3/7, 3b/4/1, 4a/5/1, 5a/9/12,
5a/10/1, 6b/17/1, 14b/59/2, 15a/61/4,
28a/124/1, 34a/151/2, 37a/164/1)

Kâf-inûn:(4a /5/1, 28a/124/1)

Kahr:(3a/1/9, 7b/22/4, 10b/37/5,
11b/42/1, 13b/52/1, 16b/71/1,
26b/116/2, 26b/116/4, 33b/146/4,
37a/164/4)

Kârûn:(35a/155/7)

Kemâl:(3a/1/12, 6a/13/6, 13a/50/2,
14a/56/1, 19b/86/1, 19b/87/4,
23a/103/5, 24b/108/7, 30a/131/5,
30b/132/4, 32b/141/4, 33a/145/4)

Kesret:(3a/1/4, 6a/15/2, 8b/28/2,
11a/40/1, 13b/52/5, 14b/59/5,
17b/76/4, 21b/95/12, 21b/95/17,
27a/118/4, 37a/163/3)

Kıl u kâl:(19b/85/9,
19b/86/2, 27b/122/5, 34a/149/3)

Kibriyâ:(4b/8/1, 19b/86/4,
28a/124/13)

Kudsiyân:(9a/29/4, 18a/79/3,
27b/120/5, 36a/159/10)

Kur'an:(4a/7/4, 7a/19/2, 30a/131/10)

Kuṭb:(14b/58/6, 34a/151/1)

Küfr u imân:(13b/54/2, 33b/147/5)

Kümmel-i insān:(10a/35/1,
25b/112/4)

Küntü kenz:(3b/3/5, 7b/20/7)

Künūz:(3a/1/1)

-L-

Lafzatullah:(3a/2/1, 3b/2/8)

Lā-mekān:(14a/55/6)

Lāyezāl:(3a /1/1)

Len terāni: (10b/36/4, 18b/86/3,
21a/94/5, 27a/117/4, 27a/119/5,
32a/140/2)

Levh-i maḥfūz: (20a/88/6)

Levlākelevlāk:(7a/20/5)

Leylā:(7a/18/5, 14b/57/3, 14b/57/5,
15a/60/5, 36b/162/5)

Libās: (12a/45/5, 12a/46/3, 19a/83/4,
19b/88/1, 27a/120/2, 31a/134/2,
34a/150/4, 37a/163/2)

Līma‘allah:(4a/6/3, 18a/78/1)

Luṭf:(3a/1/9, 5a/9/13, 15b/63/5,
20b/9/5, 29a/127/6)

-M-

Ma‘rifet:(24a/107/2)

Maḥsūd:(3a/1/12)

Mārameyta iz rameyte:(13b/52/6,
18a/78/2)

Māsivā:(4a/6/1, 9a/31/1, 16b/70/2,
22a/97/1, 23a/102/5, 24b/109/6,
29a/127/1, 29b/129/3, 30b/131/27)

Māye:(4b/9/3, 7a/19/4, 11a/40/2,
14a/55/5, 22b/99/3, 24a/106/1,
24a/107/1, 31a/135/6, 32a/139/1,
36a/158/5, 37b/165/3)

Maḥzar:(3b/2/3, 4b/8/1, 5a/9/9,
10b/37/5, 14b/57/4, 18a/79/2,
24b/109/8, 26b/115/5, 26b/115/6,
26b/116/2, 26b/116/4, 30a/131/14,
31a/134/2, 32a/140/1, 36a/159/11)

Mecnūn:(14b/57/5, 15a/60/5,
15b/63/5, 28a/123/6)

Mefḥar-i ‘ālem:(10a/34/13)

Melek:(3a/1/3, 3b/2/3, 3b/2/4, 4b/8/3,
4b/8/5, 20b/91/1, 20b/91/3)

Melekūtuñ:(3b/2/4)

Men ‘aleyhā fān: (31b/136/2)

Men‘aref:(14a/55/2)

Merātīb:(3a/1/9, 24a/107/3)

Merdān:(17b/76/2, 20a/ 89/1,
24a/106/5, 24a/107/4, 29b/131/1,
331/144/5, 37a/164/8)

Meryem: (19b/86/1)

Metn-i ‘ālem:(17b/76/11)

Mevc:(3a/1/4, 3a/1/4, 3b/2/7, 6b/17/5,
21a/94/5, 21a/94/6, 21a/94/8,
21b/95/12)

Mezheb:(23b/105/6, 28b/ 125/11)

Mısr:(12a/44/7, 26b/115/7,
29b/130/1, 33a/145/7)

Mısrī: (4a/6/5, 10a/35/5, 11b/ 41 /5,
11b/42/7, 12a/45/6, 18b /81/3,
22b/99/5, 23a/101/8, 23b/104/12,
31b/137/3, 34a/150/9, 37a/164/10)

Mī‘raç:(5a/9/10)

Miftāḥ:(19b/87/3, 22b/99/1,
29a/127/4, 34b/152/5)

Mihmān:(14b/57/5, 15a/62/2,
15b/63/2, 23a/102/1, 25b/112/6,
30a/131/9, 37a/164/9)

Mu‘ammā:(23b/104/11, 25a/111/10,
29a/126/6, 34b/152/5)

Muğlaḳ:(24b/108/6)

Muhammed: (3a/1/1, 36a/158 /5,
36a/162/6, 18a/80/1, 28b/125/7)

Musa:(3b/3/8, 10a/34/10, 10b/36/4,
23a/101/7, 31b/137/3, 35a/155/4)

Muṣṭafa:(4a/5/4, 4b/8/7, 5a/10/1,
5a/10/1, 5a/10/2, 5a/10/3, 5a/10/4,
5a/10/5, 5a/10/6, 5a/10/7, 5b/10/8,
5b/10/9, 5b/10/10, 5b/10/11,
27b/120/7, 33b/146/6)

Mücerred:(3a/1 /2, 4b/7/3)

Mü’ebbed:(3a/1/8)

Müḥr:(4a/5/5, 4a/5/6, 21a/93/7,
33a/145/5, 33a/145/6)

Mürşid:(5b/11/6, 7a/19/1, 13b/52/5,
15b/63/3, 16a/67/2, 16b/70/1,
16b/70/3, 17a/73/3, 18a/77/3,
18b/82/7, 22b/101/2, 22b/101/3,
23b/105/1, 32a/138/5, 34a/149/3,
34a/149/4)

-N-

Nār:(3a/1/8, 5b/10/8, 6b/18/2,
10b/36/2, 10b/36/3, 10b/36/4,
13b/53/6, 14b/57/1, 15a/62/2,
15a/62/3, 15b/68/3, 17b/76/4,
23b/105/1, 24a/106/2, 26b/115/5,

29a/128/2, 35a/154/1, 35a/154/2,
35a/154/3, 35a/155/2, 35a/155/4,
36a/159/7)

Necât:(4a/5/1, 4a/6/5, 6b/17/3,
7b/21/10, 7b/21/11, 24a/106/5,
26a/112/18)

Nemrūd:(10a/34/8, 10b/36/3)

Nirān: (15a/62/1, 35b/158/3,
37a/164/4)

Nūḥ:(9b/34/2, 26b/115/8)

Nūn:(4a/5/1, 4a/7/1, 5a/9/14, 5a/10/1,
6b/17/1, 14b/57/5, 14b/59/2, 15a/60/5,
15a/61/4, 15b/63/5, 16a/68/2,
21b/95/10, 28a/123/6, 28a/124/1,
37a/164/1)

-P-

Pervāne:(9a/29/6, 25a/111/7,
33a/144/1)

-R-

Rādiyeten merdiyyeten: (30b/134/1)

Rāh:(6a/13/2, 7b/22/1, 19a/84/1,
23b/105/4, 25a/ 110/6, 29a/126/5,
31a/136/10, 33a/144/4, 35a/155/4)

Raḥmet:(3a/2/1, 4a/5/4, 5a/9/7,
5b/11/1, 8b/27/3, 12b/47/6, 12b/46/7,
16a/68/5, 22b/101/1, 23b/104/6,
24b/108/10, 26b/116/2 , 27a/120/2,
27b/120/7, 28b/126/2, 29a/128/3,
31a/135/2, 32a/139 /8, 33a/143/5,
34a/150/5, 36a/159/1, 36b/160/4,
37a/164/6)

Rākib umerkūb:(21b/95/11)

Raṭb ü yābis:(6a/13/4, 6b/16/4)

Rāz:(4a/4/3, 33b/146/5, 35b/156/9)

Refref:(5a/9/15, 8a/25/5, 17b/76/8,
23b/104/8, 28b/125/4, 29a/128/6,
36b/161/4, 37a/163/4)

Rıdvān:(29b/131/2, 33a/146/2)

Rūḥ-ı kudsī:(22a/97/7, 22a/98/2,
23a/102/1, 34b/151/5)

Rüsvāy:(8b/26/4, 26b/115/2,
34a/150/5)

-S-

Şabūr:(12a/46/3)

Sācid:(6b/16/2, 20a/90/5)

Şalîh:(10a/34/3, 28a/124/8)

Sâlik:(6a/13/1, 6b/16/1, 8b/26/1,
17b/76/1, 22b/101/3, 25b/112/1,
31b/137/4)

Seb'ülmesāni:(5b/11/3, 17b/75/3)

Sebak:(7a/18/3, 27b/122/1,
37b/167/7)

Sekrân:(27a/118/1, 27b/121/7,
30a/131/8)

Setr eyle:(31a/134/3, 31a/134/8,
31a/135/6)

Sırât-ı müstakîm:(19a/84/2)

Sırr:(3a/1/5, 3b/2/4, 3b/2/8,
4a/7/1, 5a/10/6, 6a/15/2, 7a/18/7,
7a/19/3, 7b/20/6, 7b/20/7, 7b/21/5,
8b/27/4, 9a/29/7, 9b/33/2, 11a/39/1,
12a/45/6, 13b/52/3, 14a/55/1,
14a/55/2, 14a/55/4, 14a/56/5, 16a/66/2,
16b/70/4, 18a/78/2, 19a/85/3,
19b/85/6, 19b/87/3, 19b/87/4,
20a/88/9, 21a/93/4, 21b/95/11,
22b/99/4, 23a/102/1, 23b/104/1,
23b/104/9, 24a/108/3, 25a/111/3,
27b/120/6, 28b/125/7, 28b/125/9,
28b/126/3, 31a/135/1, 31a/135/6,
31b/135/14, 32a/139/7, 32b/143/1,

33b/147/5, 33b/148/3, 34a/150/7,
36b/160/3, 36b/160/5)

Sırr-ı muğlak:(19b/87/4)

Sırr-ı sübhân:(11a/39/1)

Sû-be-sû:(12b/46/4)

Şubh u mesâ:(8a/26/4)

Şûfi:(6a/13/1, 6a/13/2, 6a/13/2,
6a/13/3, 6a/13/4, 6a/14/1, 6a/14/3,
15a/62/4, 16a/66/1, 16a/62/1,
17a/73/1, 20a/90/3, 20b/92/1,
23b/104/9, 34a/149/2, 37a/163/5)

Sun:(3a/1/1, 16a/67/1)

Sûre-i İsrâ:(18b/80/4)

Sübhân:(3b/4/1, 11a/39/1, 12a/45/6,
14a/55/4, 18a/78/4, 27a/129/2,
27b/121/1, 30a/131/14, 35a/155/2,
36b/161/1)

Süleymân:(9b/33/5, 15a/61/4,
26b/115/8, 29a/127/5, 36b/161/6)

Sülûk:(6a/13/1, 20b/93/1, 24a/106/3,
27b/122/3)

-Ş-

Şark u ğarb:(7b/21/4, 34a/149/5)

Şefâ‘at:(5a/9/8, 7a/20/3, 30b/133/1, 30b/133/1, 30b/133/2, 30b/133/3, 30b/133/4, 30b/133/5, 30b/133/6, 31a/139/12)

Şek:(6b/15/5, 6b/17/2, 11a/39/2, 11a/40/2, 12b/48/3, 16b/72/1, 23a/102/3, 23a/103/3, 24a/106/5, 24b/108/7, 26b/116/1, 27a/120/1, 27a/120/4, 31a/134/4, 31a/135/11, 32a/139/9, 32b/143/3, 36a/159/1)

Şekûr:(9a/30/4, 12a/46/1)

Şems u mâh:(7b/21/4, 10b/37/3)

Şer:(3b/3/2, 4b/7/5, 6a/14/4, 9b/31/5, 13b/52/2, 13b/53/4, 18b/82/5, 19a/84/1, 19a/84/3, 19a/84/5, 23b/105/5, 23b/105/6, 29a/ 127/3, 30b/133/5)

-T

Ṭahûr:(12a/46/2)

Ṭarîḳ:(4b/9/3, 8b/26/1, 24a/106/3, 28b/125/12)

Ṭarîḳat:(25b/112/1, 25b/112/3, 25b/112/5, 25b/112/7, 25b/112/8, 25b/112/10)

Ṭaşarruf:(14b/58/1, 14b/58/2, 14b/58/7, 14b/58/8, 14b/58/8, 32b/141/1, 35a/155/3)

Ṭavâf:(8b/26/2, 17b/75/4, 25a/111/8, 25a/111/10, 25b/112/11, 25b/112/11, 36b/161/2)

Ṭayy:(3b/4/1, 5a/9/10, 18a/78/1, 32b/140/4, 26b/117/1)

Ṭayy-i mekân:(23b/104/8)

Tecellî:(3a/1/8, 8a/24/5, 8b/27/2, 10b/36/4, 21b/95/14, 27a/119/1, 28b/126/4, 29b/129/4, 31a/135/5, 31a/135/8, 31a/135/10, 35a/154/1)

Temevvüc:(3a/1/2, 3a/1/3)

Tevhîd:(4a/5/4, 10b/38/1, 12a/45/4, 16b/70/1, 16b/70/2, 18a/79/2, 20a/90/3, 22b/101/2, 33a/144/5, 33b/146/3, 35a/153/4)

Ṭılsım: (15b/65/5, 36a/158/7)

Ṭûr-ı ‘aşḳ:(15a/62/1)

Ṭûr-ı Sinâ:(19b/86/4, 21a/94/5, 31a/140/2)

-İ-

Uşşāk:(4a/4/3, 7b/21/2, 8a/24/1,
14b/57/4, 15a/62/2, 17b/76/3,
18a/77/5, 23a/102/4, 29b/130/2,
30a/131/23, 31a/135/4, 33a/144/2,
37b/167/3)

-Ü-

Ümmülkitāb:(5b/11/1, 15a/59/5,
24b/108/7, 24b/108/12)

-V-

Vā'iz:(15a/68/1, 15a/68/1, 15a/68/3,
15a/68/4, 15a/68/5, 15a/68/5)

Vaḥdet:(4a/4/3, 6b/17/4, 8a/22/5,
8a/25/4, 8a/25/4, 8b/26/3, 8b/27/4,
8b/28/2, 9a/30/4, 9b/31/3, 9b/31/4,
11a/40/1, 14b/58/5, 16b/70/4,
16b/70/5, 17b/76/4, 22a/98/1,
27a/117/4, 29b/129/3, 30a/131/13,
31b/137/5, 32a/139/7, 33b/147/5,
34a/150/6, 34b/152/7, 37a/163/3)

Vāmıķ: (29a/126/5)

Vāridāt: (15b/64/4, 24a/106/4)

Ulī :(3a/1/11, 3a/1/12, 5a/9/15,
14b/58/1, 22a/98/4, 27b/121/3,
30a/131/20, 37b/167/1, 37b/167/2)

Vuşlat:(6a/14/3, 9a/30/4, 14b/57/5,
14b/57/6, 23b/105/4, 26a/112/20,
27a/118/1, 34b/151/6)

-Y-

Ya'kūb:(10a/34/5, 12a/44/2,
21a/93/4)

Yaḥyā:(10a/34/9)

YaResūlallah:(4a/5/6)

Yed-i beyzā:(7b/21/9, 35a/155/6)

Yed-i kudret:(16b/69/4, 20a/88/3)

Yed-i maḥlūk:(12b/48/3)

Yeksān:(10a/35/1, 18b/81/3,
25b/112/14, 30a/131/11)

Yevm'ülcezā:(4a/5/6)

Yūsuf:(8b/27/5, 10b/36/5, 12a/44/5,
12a/44/7, 18b/81/4, 21a/93/4)

-Z-

Zuhūr:(3a/1/9, 4a/5/3, 5a/10/3,
6b/17/3, 22a/97/4, 32b/141/4)

Zākīr:(4a/6/2, 6b/17/2, 22b/101/4)

Zekerīyyā:(10b/36/2)

Zeliḥā(10a/34/6, 12a/44/6, 12a/44/7)

Ziyā:(3a/1/6, 4a/5/1, 5a/9/9, 5a/9/14,
10b/37/3, 31a/135/3, 31a/135/4)

Zühd:(10b/38/2, 10b/38/2,15b/63/5,
31b/137/4)

5. SONUÇ

Verdî bir tasavvuf şairidir. Bu nedenle şiirlerinin hemen hepsi tasavvuf içeriklidir. İşlemiş olduğu başlıca konular yaratılış, tevhid, peygamberler, insân-ı kâmil, dünyanın faniliği, nefis terbiyesi, velâyet, zikir, muhabbet ve ilahi aşk vs. dir.

*Verdî Dîvânı Türk dili açısından dönemin diğer eserleri kadar önemli ve saygın fakat tanınmamış eserlerindendir. Dil olarak çok sade olmayan ve Arapça ile Farsça kelimeleri bünyesinde fazlaca barındıran eser özellikle Türkçe kelimeler ve söyleyişler açısından dönem özelliklerini yansıtan değerli bir çalışmadır.

*Verdî’de de mutasavvıf şairlerin genelinde olduğu gibi mana ön plandadır. Vezni ikinci plana attığı gayet açıktır. Şiirlerinde aruz ve hece veznini düzen ve plan dâhilinde değil, gelişigüzel kullanmıştır. Bazı şiirlerinin heceyle mi aruzla mı yazıldığını anlamak oldukça güçtür. Aruzla yazdıklarında özellikle zihaf kusurlarının oldukça fazla olduğu görülse de, “Bakî”, “Fuzulî” gibi sonu ünlü ile biten mahlaslarda bulunan “î”lerin çoğu zaman açık hece değerinde kullanılmış olması şairlerin bunu bir kusur olarak kabul etmediklerini gösterir. Şiirlerinde aruzun 9 ayrı kalıbını kullanmış olan Verdî genel olarak Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün kalıbını tercih etmiştir. Dîvanda 38, 92. ve 116.gazeller nâtamam gazellerdir. Birkaç gazeli hariç hemen hepsinde ismini zikretmiştir. Kullandığı Arapça kelime sayısının fazlalığı ve ayrıca 96. gazelinin ise Arapça olması bu dili de şiir yazabilecek kadar iyi bildiğini göstermiştir.

*Bir gazelinde hem eksik yazılmış hem de kafiye uymayan bir beyit vardır. Bilerek yaptığı düşünülse de amacın ne olduğunu kestirebilmek zordur.

Abdesti ihlâşdır daği tevbe gerek her ân

Olmağ olmazsın ider ifsâd (25b/112/2)

*“Yâ ilahî vir şabırlar kâlmadı tākâtımız “(34b/151/5), “Hükm-i Allah gurbetile tay imkân eyledi” (34b/151/6) “Herbiñinde bir hicâbı geçer idim zikirle (28a/124/4, beyitlerinde noktalama işareti kullanılmıştır.

*Eserin Dizin bölümü genel olarak hazırlanmışsa da özellikle dinî ve tasavvufî mefhumlar listeye alınmıştır. Eserin Dizini araştırmacılar açısından son derece kıymetli olacaktır.

*Eserin sözlük bölümünde eserin anlaşılabilirliği açısından çok sayıda kelime anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Sözlük bölümü metinde en çok kelimenin Arapça ve Farsça kökenli kelimelerden oluştuğunu göstermiştir.

*Metinde yer alan kelimelerin hepsi sözlük bölümüne dâhil edilmese de kelimelerin büyük oranı dâhil edilmiştir. Bu kelimelerden seçme yapılmış ve metin açısından önemli olanlar ve anlamı bilinmeyenler sözlüğe dâhil edilmiştir. Bundan dolayı metinde yer alan kelimelerle ilgili herhangi oransal bir bilgi verilemese de metinde Farsça ve Arapça kökenli kelime sayısı Türkçe kökenli kelime sayısından daha fazladır. Eserde; isim, fiil, sıfat, zamir, zarf, bağlaç, edat ve ünlem olmak üzere tüm sözcük türlerinden vardır. Eserde yer alan kelimeler içinde en fazla yeri isimler ve sıfatlar kaplamaktadır.

*Eserin bir diğer önemli hususlarından biri de i/e durumudur. Metinde her iki kullanım mevcut olmakla beraber daha çok i’li kullanım ağırlıktadır: it-, vir- vs.

*Eserde şairin sert ünsüzler “p, c, t, k” ile yumuşak ünsüzler “b, c, d, g” yi sürekli birbirlerinin yerine kullandığı kelimeler tespit edilmiştir. “güç, güc, heb, hep, ac, çiftci, cevre, koc. hic, kac, şübhe, dutmaz, tag, nice, toğra-, gec, et-, kavga

*Metinde devrik cümlelerin varlığı dikkat çekicidir.

Sen senibilmekhünerdirnuṭuḫ bil her sözi (11a/40/4)

Her ne görürse bakar ana Ḥaḫḫıle (11a/41/2)

Sezmedigîñ yerde Hızırı saña lüṭf itdiilah (18b/82/3)

Âdemi gör âdemi gör Verdîyâ ḳoğayrını (23a/103/7)

*Arapça, Farsça ve Türkçe aynı anlamlara gelen sözcükleri çokça kullanmıştır. “veş, gibi, leyin; sabah, gece, ruz, şeb, subh, mesa, şam, seher” vs. bu da Verdî’nin üç dile de hâkim olduğunu gösterir.

*Divanda dikkat çeken bir diğer husus ise şairin bazı yerlerde dönüşlülük zamiri “-n-” yerine kaynaştırma harfi “-y-”yi kullanmasıdır. Metinde iki kullanımda mevcuttur. Bu konuda yazımda bir birlik yoktur. Eserde tespit edilen örnekler şöyledir:

Derûnî secde eylerseñ seni kendüya yâr eyler (12b/48/4)

Anı almış gönülşâhı diler kendüya ḳül ide (20b/93/3)

Cāha atdırub kendin şatmayan dervīş mi olur (10a/34/5)

Yūsufleyin kendüni zeliḥādan şākınūb (10a/34/6)

*Eserde deyimlere çok fazla yer verildiği tespit edilmiştir. Tespit edilen bu deyimlerden örnekler aşağıda yer almıştır:

Cān u başdan geçmek ister öğrenince bulmasun (12b/47/2)

Akla uyarsañ ‘avāik yoluñı urur seniñ (6b/16/5)

Gözini aç saña sidre olmasun saşın ḥicāb (6b/16/5)

Cān gözi açıldı andan seyr ider bī iḥticāb (6a/13/5)

Ḳapuna geldim Ḥüdāya saña senden el-‘iyāz (9a/30/1)

Verdī maḥv olan kişi hiç dikiş dutmaz olur (11a/38/4)

Ḳul seniñ ‘ālem seniñ kimse giremez araya (9a/31/2)

Ey Ḥüdāyā gözüm açdım seni gördüm el ‘iyāz (9a/31/1)

Māsivādan eli çekdim saña döndüm müste‘āz (9a/31/1)

Cümle ḥalkı başa tāt kılmayan dervīş mi olur (10a/34/15)

Ağzına taş al ḳulağıñ dıka nice zaman (29a/127/1)

Māsivādan yum gözüñi ḳalbiñi gözet hemān (29a/127/1)

Gör başına devlet ḳuşı ḳonan olur sulṭan ḳamu (30a/131/17)

Kim ola ḥasbī ḳoya Allah içün cān u başı (36a/159/2)

Kenz-i Ḥüdā gösterdi yüzgörüm ḳamuya kān ḳamu (29b/131/1)

*Metinde deyimlerden başka özlü söze de yer verilmiştir. “Sevenin kıblesi (yönü) sevdiğinedir.” anlamına gelen bu söz de bu kâbildendir.

Ḳıble-i sitte cihānıñ Verdīyā ey pākdin

Ḳıble el aḥbāb fī el maḥbūb men hezā el Ḳabīl (19a/83/7)

*Verdî, Leylâ ile Mecnun, Vâmık ile Azrâ ve Yusuf ile Züleyha isimlerini zikrederek bu aşk hikâyelerine saygı duyduğunu gösterir.

Niçe Mecnûn delüb tâğı o Leylânın hayâline
Aña vuşlat bulursa da niçe mihmân olur sensiz (14b/57/5)

Cesed-i ma‘şûk ve rûh-ı ‘âşık teselliler bulur şâdık
Yürür mi gec yola Vâmık haber vir râh-ı ‘Azrâdan (29a/126/5)

Verdî Yûsuf u Züleyhâ mâcerâsı aşkdurur
Aña dâhil olmağa Mısır gibi şehrin mi var (12a/44/7)

*Şiirlerinde ayetlerden sıkça yararlanmış hatta aynı ayetleri birkaç defadan fazla farklı gazellerde işlemiştir. İktibas yoluyla yararlandığı ayetlerden bazıları şunlardır:

Qābe kavseyni ev ednā seyrin ile bunlarıñ
Zāt-ı bahtıñla müşerref sermedî eyle cüdā (4a/6/4)

Şūfiyā gel şer‘i tāt it eyle ‘izzet ol kerīm
Qābe kavseyn ev ednā melik ola qalb-i selīm (20b/92/1) (Necm sūresi 9.ayet)

Gel semme vechullahı gör olsun şikār sana o tūr
Sensin o tūr seni gözet eyle seni seyrān kamu(30b/131/25) (Bakara sūresi115. ayet)

Rabbiñi bil ‘abd maḥz ol ḡayri Rabden çek eliñ
İrci‘i nefsiñ saña da rādiyyeten merdiyyeten (30b/134/1) (Fecr suresi 28.ayet)

Dinildi len tenalü’l-birra var infāk eyle heb vārın
Saña senden sefer eyle geçe gör āğ u qaradan (27b/122/4) (Ali İmran sūresi 92.ayet)

Bular esmāyı tarḥ itmiş saña mur'āt müzāhirler
Oḡurlar men 'aleyhā fān bulurlar yol ev ednāya (31b/136/2)
(Rahman sūresi 26.ayet)

Mā rameyta iz rameyteden lima'allah şehrine
Seyr iderseñ her nefesde ḡabz u baş eliñde der (13b/52/6) (Enfal
sūresi 17. ayet)

*Hakkında fazla bilgi bulunmayan Verdī Kāsım, Hāfız Hüseyn Ayvansarāyi'nin Vefeyāt-ı Ayvansarāyi adlı kitabında Şeyh Kāsım Verdī Efendi ismiyle yer almıştır. Şairin aynı gazelinin matla ve makta beyitlerine yer veren Ayvansarāyi'nin eserinde şair ile ilgili fazla bilgi bulunmamaktadır. Hāfız Hüseyn, şairin Şeyhinin Mehemed-i Mısrī olduğu ve doksan bir yaşında Eyyüb'da Yahyā-zāde Tekkesinde vefat ettiği bilgisinden başka bir bilgiye yer vermemiştir.

'Abd-ı Rabbim Rabb-ı 'ibbād olmazım
Meşhedim Hāḡ māsivāyı bilmezim

Rūḡ-ı ḡudsī baña söyler dil ile
Verdīyā ben bāḡīyim bil ölmezim (22a/97)

*Verdī Kāsım, 17. yüzyıl Halvetiye tarikatının Mısıriyye kolunun kurucusu, büyük bir sūfi ve mutasavvıf olan Niyāzī-i Mısrī'ye intisap etmiş ve onun izlerini takip etmiştir. Beyitlerinde de göndermelerde bulunmuş hatta ölümüne tarih de düşmüştür.

Nefy ü isbāt 'āleminde Mısrī şeyhiñVerdīyā
'Ālem-i ıtlāḡda amma ben anıñ esrāriyim (22b/99/5)

Verdī bu ḡuş dillerine Mısrīden irdi ḡoḡ şükür
Şeyṡān azdırdıḡca anı örterdi Hāḡḡa ḡurbiyeti (34a/150/9)

Verdīye de uğradı 'aşḡ tārümār itdi anı
Mısrīniñ eline girdi yapdı 'ümrān eyledi (37a/164/10)

*Şairin şiirleri arasına serpiştirdiği ipuçlarından yola çıkarak kendisinin hangi tarihlerde ve ne kadar süreyle olduğu bilinmese de vaizlik yaptığı, çiftçilikle uğraştığı ve evlat acıları yaşadığı çıkarımında bulunulabilir.

Cihānda vā‘iziñ nuşhı bize raḥmet-i Raḥmāndır
Bu Verdīniñ bugün bunda hemān adı durur vā‘iz(16a/68/5)

Verdī faḳīr ol ḳulı ekinci olan ādemi
Şaḳın çiftiñ yüzünden acdır seni yutsam der (11b/43/9)

Kimse ḳomaz bu cihānda gözi yaşın dökmedik
Verdīniñ gonçalarını çekdi aldı andan (26a/114/7)

*Verdī hamsesinin varlığından söz etse de şu ana kadar başka bir eserine rastlanmamıştır.

Ḥatırāt-ı ḥamse verdi cilvegāhiñ yok zevāl
İrci‘ye imtisālde şanma amma na-bedid (9a/29/9)

Ey müsemması bilinmez kāmil insān kimdurur
Ḥatırāt-ı ḥamse ile açık iḥlāşdır nikāb (5b/11/2)

6. KAYNAKÇA

Akün, Ö. Faruk, “*Dīvān Edebiyatı*”, TDV İslam Ansiklopedisi, C.9, İstanbul 1994

Atar, Fahrettin, Çelebi, İlyas, Erdoğan, Mehmet, Yaran, Rahmi, M.Ü. *İlāhiyat Fakültesi Vakfı İslām İlmihali*, MİFAV, İstanbul 2007, s.347-s.380

Ayvansarāyī, Hāfız Hüseyin, Haz. Dr. Ramazan Ekinci, *Vefeyāt-ı Ayvansarāyī*, Kültür ve Turizm Bakanlığı yayınları, Ankara 2017, s.140-141

Banarlı, Nihat Sami, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, C.I, M.E.B. Yay., İstanbul 1998.

Bergen, Lütfi, *Men arefe nefsehu fekad arefe Rabbehu*, Erişim tarihi: 08 Ocak 2019, <http://akkalemler.com/men-arefe-nefsehu-fekad-arefe-rabbehu-makale-31071>

Bilgin, Azmi: “*Tekke Edebiyatı*”, DİA, C. 40, İstanbul 2011

Çavuşoğlu, Mehmet, *Divan Şiiri*, Türk Dili Aylık Dil Dergisi, 36 Cilt, Sayı 415-416-417, Temmuz- Ağustos-Eylül 1986

Eraydın, Selçuk, *Tasavvuf u Tarikatlar*, Marmara Üniversitesi, İFAV, İstanbul 2004

Güzel, Abdurrahman, *Dinî-Tasavvufî Türk Edebiyatı*, Akçağ yay., Ankara 2006

Güzel, Abdurrahman, Torun Ali, *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, Akçağ Yayınları, Ankara 2003, s.285

Hadis olarak bilinen asılsız sözler (II) Erişim tarihi: 08 Ocak 2019, <http://www.sonpeygamber.info/hadis-olarak-bilinen-asilsiz-sozler-ii>

Kara, Mustafa, *Türk Tasavvuf Tarihi Araştırmaları*, Dergāh yay., İstanbul 2010.

Kılıç, Mahmut Erol, *Sūfî ve Şiir*, İnsan yay., İstanbul 2007.

Mahir İz, Haz. M.Ertuğrul Düzdağ, *Tasavvuf*, Kitabevi, İstanbul 2000

Mazıoğlu, Hasibe, *Eski Türk Edebiyatı Makaleleri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2017

Pala, İskender, *Ansiklopedik Divān Şiiri Sözlüğü*, CII, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1989

Sefercioğlu, Mustafa Nejat, “*Divan Şiirinin Gerçek Hayatla Bağlantısı*”, Türkler Ansiklopedisi, Yeni Türkiye Yayıncılık, C11, Ankara 2002

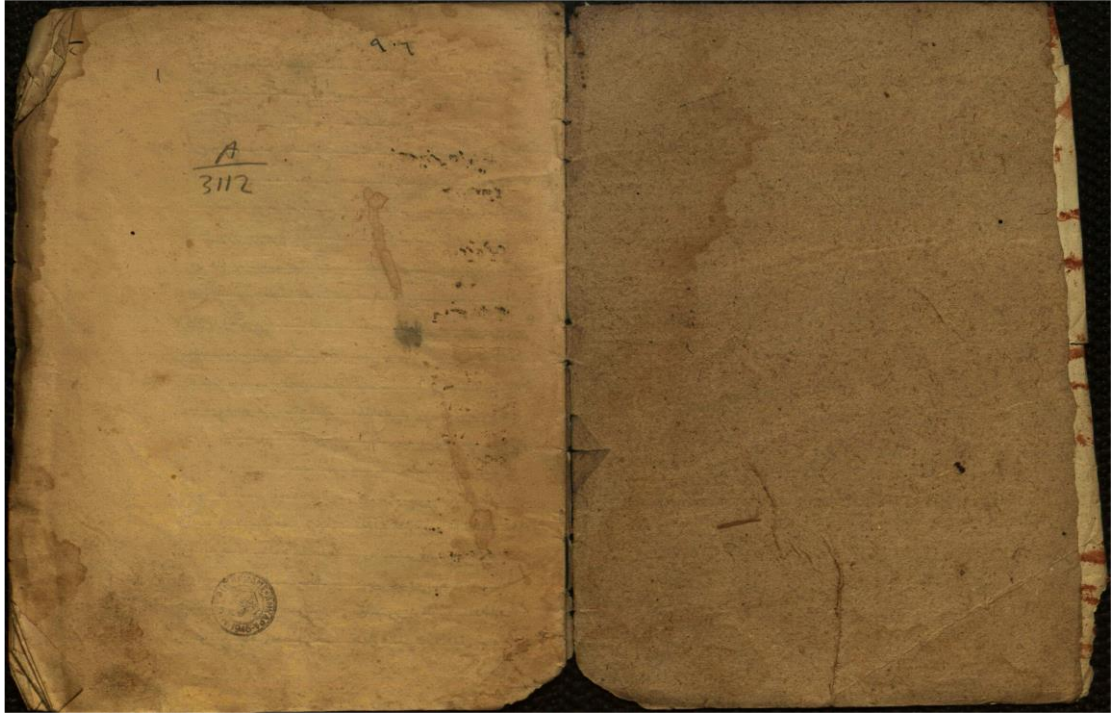
Türkiye Diyānet Vakfı İslām ansiklopedisi, 2009,*Es-SEB’U’l-MESĀNĪ*, Erişim tarihi: 08 Ocak 2019, <https://islamansiklopedisi.org.tr/es-sebul-mesani>

Yazır, Elmalılı Hamdi, *Kur’an-ı Kerīm Kelime Meali ve Türkçe Okunuşu Kelime Üçlüsü*, Yolcu Yayınevi, 2016

Yılmaz, Necdet, *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf*, OSAV yay., İstanbul, 2007

TIPKIBASIM

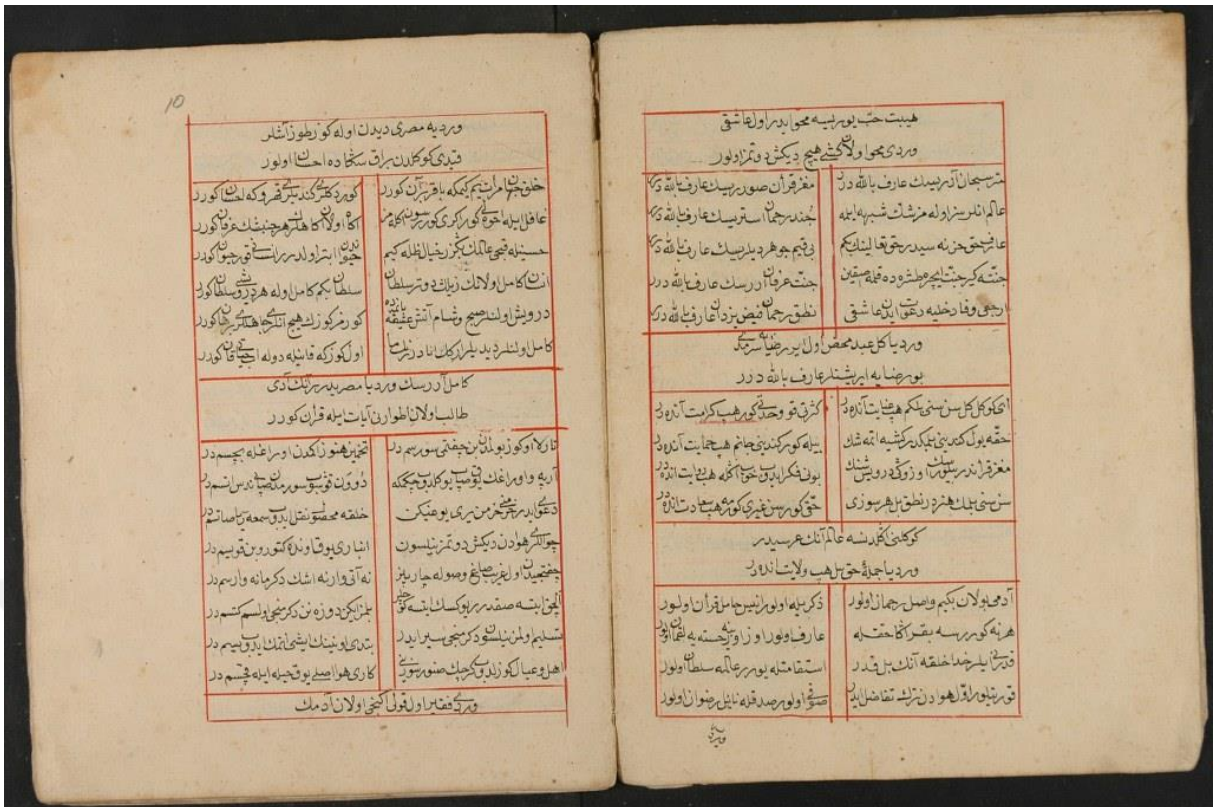
کمالی که در دنیا یافت
 ایچ طاهر و پاک و پاک
 عاشق و عارف و عارف
 طوره عشق و محبت حق
 توحید و توحید و توحید
 حقیقی و حقیقی و حقیقی
 و بر به طعن اهل کفر
 سزاوار است چون هر نفس
 حرمه نور احمد ظاهر
 ظاهر و عارف و عارف
 قیوم و قیوم و قیوم
 مآب و مآب و مآب
 فقر تا مدد و مدد
 خاک پای و خاک پای
 چاره و چاره و چاره
 بوند و بوند و بوند
 کفر و کفر و کفر
 دعوت و دعوت و دعوت
 انجمن و انجمن و انجمن

و چون حقیقتش آشکار شود
 کنت کز آنکه سبب جمیع
 و روی به ایامه موقوف
 قبله که عالم از بر
 قشایک قوس قشایک
 باشک عرش و عرش
 شرق و غرب و شرق
 کوزلک و کوزلک
 اغزلک و اغزلک
 بن لسانک و بن لسانک
 کرمک و کرمک
 اول و اول
 قدیمک و قدیمک
 سکا خاص و سکا خاص
 یا رسول الله و یا رسول الله
 عشق و عشق و عشق
 توحید و توحید و توحید
 کفر و کفر و کفر
 دعوت و دعوت و دعوت
 انجمن و انجمن و انجمن

علم وحدت و علم وحدت
 جمله و جمله و جمله
 عاشق و عاشق و عاشق
 طهر و طهر و طهر
 یکم و یکم و یکم
 بدی و بدی و بدی
 کج و کج و کج
 و دریا و دریا و دریا
 یکم و یکم و یکم
 خلق و خلق و خلق
 دوزخ و دوزخ و دوزخ
 جنت و جنت و جنت
 و دریا و دریا و دریا
 کفر و کفر و کفر
 آدم و آدم و آدم
 جنت و جنت و جنت
 کفر و کفر و کفر
 قیام و قیام و قیام

و چون حقیقتش آشکار شود
 کنت کز آنکه سبب جمیع
 و روی به ایامه موقوف
 قبله که عالم از بر
 قشایک قوس قشایک
 باشک عرش و عرش
 شرق و غرب و شرق
 کوزلک و کوزلک
 اغزلک و اغزلک
 بن لسانک و بن لسانک
 کرمک و کرمک
 اول و اول
 قدیمک و قدیمک
 سکا خاص و سکا خاص
 یا رسول الله و یا رسول الله
 عشق و عشق و عشق
 توحید و توحید و توحید
 کفر و کفر و کفر
 دعوت و دعوت و دعوت
 انجمن و انجمن و انجمن

[illegible][illegible]

زاهد

کند و بر کار کند و نه کار اوله لم کدر خد استراول استرخ اوله لم قلیل فراغ و بر جنب ای دورم لم امله لم ذنب فراغ	نصیه بر تشفیله دلیک ایوم لم یخیر آدم صومونه باقر خدا صورتک دور دلیک بانه او نه پست
وهری عقیبا بودنی حقه حاصل اولو وهرانی اربا بلورنه اوله لم خال اولو	صوفیا کعبه قول و اهرایشینه باغ سکار سیکر کدر ایدنه کو بودنه مرشدک رنج بر نه خسته چکوشنه عاشق اولی تیره نولاشه دیکه ندان
صانع وصوله نه کر مرشدک نصیته بل وهریا آتی ملین قسبور اولسیر طاغ و سنی باغ	نور مشرقه اهل اهدایم و مرشدک خسته کرکه سرحه دستار حقو دلیک کما و ان خالق خلقن شیخه بر عجبیه کوفتخه سینه کولولعنا اهلن
وردی بودی قولی و لدی دلیک قدر دلیک شدری دلیک نظر دهره عالم بل طاعت	زاهد اولدیه باقون دیر دلیک صاف قوی خرنه سید سقری قرآن دلیک

و نیز به منزلت باقی سبع المذکره دایر و بمحمد رسول خدا صلوات الله علیه و بر دین سنی حق بنات قبله الهی آمدی حقه آن را بیکدیگر قبولی و امر به خیر خلاف	طایفه باقی ابودرمان کیان پیچید کسب و راهم و رحمت آنرا به طایفه خلاف
ساکا انا قد و کریمه انفسه که باقی و غیر پیشندان و انقضای او را سکا باقی انفس پیشندان اصل مجاب شسته اند و بعد نه چگونگی آورد باقی را باین احوال بقدرت شهادی و ناظرا هر که باطنه کریمه حق به درناضت سیرت بیرون کریمه حق کلا فیه اید که سدره حجاب عالمه سدره عقلمت سدره ابدی و بی معرفت معرفت را چون در سدره خجری خدای حق عالم آدم عالمی که شرم آورد	قولی که سیرت عالمه حجاب لب لبان پیشندان و در دین باقی نفس حقه آدم اولیج تا به باقی باقی است و انوار او ظهور و از غایب سایه سدره حجاب ساطع و اولیج سدره ظهوری و انبساط و در سدره باقی آدم و سیرت باقی و آمده و اولیج باقی روح و رفیق باقی و سدره ظهور آدم سدره ظهور و سیرت باقی سدره کریمه سیرت و اولیج باقی متقی و غیر سیرت و رحمت و اولیج باقی
انکه آمد که حقیقت و در دین عرب حقیقه آن را به سیرت خدای حق	چون که باقی و اولیج باقی و اولیج و سیرت باقی و اولیج باقی و اولیج باقی و سیرت باقی و اولیج باقی

عشق در بر مردها عیش و شغل کجاست
بنصورت بود اول عشق بدست میرد
زمرغ عشق و چایبرد کوسه پوزش بکا
و در دیا سن چو ادا داند نعم سرچا بدوش
طربا بکون و مکان مبعدها فیه بق
دارستان و دینک شرنه طالع لیسک
فخ طلق استیلاست شود اندک کز
فیض تجر سکا سند لیرا لاسک سنه
نعم ادر هم بر معاصدا لیرا لجه نه
کوتاه است بایه و در اول اب ادر لجه بق
بارس نقطه ذات مرکب در صورت لک
و دوجا لک اصل چنان لیرا لیر لیر
سکا عاشق اولد و دیر و لیر لیر لیر
زده اسرافیه چش ادر لیر لیر لیر
علم اسرار افریج نیک و دردی ز
کاشف ابیات قرآن عدیده در صورت لک
مبدأ اولد و دوجا نه ادر لیر لیر
بار لک الله و دوجا نه و در صورت لک
نیمه شاعر لیرا لیر لیر لیر لیر
لیر لیر لیر لیر لیر لیر لیر لیر

سوره الاحقاف سکا کجک دینجی
عزیم اینک سکا کجک بله عزمه
قاب قوسین اوانی سکا صدر شم
منزله اول مع الله بلین این سکا کجک
سجده می جانان و جنین دلم بدم کجک
انکه کبریه سمد کجک کان کجک
چا و زندان بله حشاک کجک کجک
عالم ناسی و کجک کجک این کجک
حضره بنده اعظمه دین و رب سکی
بر این علمای کجی و دی جان عرفان کجک
باغ و بوستان و سارینه ماسل اولدول
باغدان کجک کجک کجک کجک کجک
عولن کجک کجک کجک کجک کجک
و این کجک کجک کجک کجک کجک
سک کجک کجک کجک کجک کجک
با بد بلغان اری کجک کجک کجک
صکرم کجک کجک کجک کجک کجک
و بدی حاضره ایشک کجک کجک کجک
ناشته و نوری کجک کجک کجک کجک
کجک کجک کجک کجک کجک کجک

کون از هر بار می پنداره اولاد در اولاد سبیل
 کون جبار دره راد را بزرگوار جلال
 یکمه غرکون شهبان یا محض اولاد
 کعبه جبر کد رلیا ای کجی قما شکله آلت
 کربچکله سام حقد عا شوق اولاد
 چرخ معشوقه کدایه و آن مرد برین بود

قبیله است چنانک در دیریه ای پادشاه دین
 قبیله الاحباب فی الجیش من هذا القبیله

پندایش کجاست کون شمع کجاست کل کجاست
 اولاد سبیل مستقیم در یوقه اولاد
 باغله حکم شرع با شمع عروق اولاد
 انبیا و اولاد فی شمع باغله اولاد

شمع پاک با شمع تاج اوستی انبیا
 در دیریه لطف کرمه سنده ایله کجاست

کل کجاست کل کجاست کل کجاست کل کجاست
 نه کار و راد راد راد راد راد راد راد
 معشوقه عا شوق در کون شمع عروق اولاد
 کعبه جبر کد رلیا ای کجی قما شکله آلت
 کربچکله سام حقد عا شوق اولاد

بوقدره کجاست کون شمع کجاست کل کجاست
 اولاد سبیل مستقیم در یوقه اولاد
 باغله حکم شرع با شمع عروق اولاد
 انبیا و اولاد فی شمع باغله اولاد

شمع پاک با شمع تاج اوستی انبیا
 در دیریه لطف کرمه سنده ایله کجاست

کل کجاست کل کجاست کل کجاست کل کجاست
 نه کار و راد راد راد راد راد راد راد
 معشوقه عا شوق در کون شمع عروق اولاد
 کعبه جبر کد رلیا ای کجی قما شکله آلت
 کربچکله سام حقد عا شوق اولاد

بد قدره کجاست کون شمع کجاست کل کجاست
 اولاد سبیل مستقیم در یوقه اولاد
 باغله حکم شرع با شمع عروق اولاد
 انبیا و اولاد فی شمع باغله اولاد

شمع پاک با شمع تاج اوستی انبیا
 در دیریه لطف کرمه سنده ایله کجاست

کل کجاست کل کجاست کل کجاست کل کجاست
 نه کار و راد راد راد راد راد راد راد
 معشوقه عا شوق در کون شمع عروق اولاد
 کعبه جبر کد رلیا ای کجی قما شکله آلت
 کربچکله سام حقد عا شوق اولاد

بد قدره کجاست کون شمع کجاست کل کجاست
 اولاد سبیل مستقیم در یوقه اولاد
 باغله حکم شرع با شمع عروق اولاد
 انبیا و اولاد فی شمع باغله اولاد

شمع پاک با شمع تاج اوستی انبیا
 در دیریه لطف کرمه سنده ایله کجاست

کل کجاست کل کجاست کل کجاست کل کجاست
 نه کار و راد راد راد راد راد راد راد
 معشوقه عا شوق در کون شمع عروق اولاد
 کعبه جبر کد رلیا ای کجی قما شکله آلت
 کربچکله سام حقد عا شوق اولاد

کوکلیکنه شایع است آنکه تریدر سبب
کوکلیوسف کول ملک خدا چنانکه از
آگاه رکاب و روح وصال شریفی از دم
اوست که مالان و لار و دیر و دیر و دیر
کوکلیکنه بولانک نشانی و در هر روز
نقشه عین حقد را ولایت مهریه قورم

کعبه استغنا ده هدم عشق نکاریدیم
آهله قافله کور کار عبودیتیم
دم بدم بارک نه سیریه سیم یک
اولی الامر لایزال قته سندن هر یک
برده لکم قته سیریه کربلا کربلا

سوقایک و در و کله پیرغانه لطفه
طوره سینه ده و تیلان لک تریدر سیم

آدمک نوعیه مرآت دندن عالم
آدم اولدیر کیم نفسیه سیه
هر سینه با قسه صغرا و کربیه
کورن کورنیه هم دخرا لک
انصار صغیر در آنک حروف
اولد قده ساکن قانوریه سیم
ظا هرده انسان بحری مولد
نجه بیک موجر آمده یودان

77

مشیدر دیمک عقیده یقین ده
روچک او لک صورت کافل
واکب و مرکوب سرن صورت
ذات هر کجه کثرت صورت
نیجوت سینه با حال اولی
تعلبات یوقدر نهایت
نشه اولی ذوق چون کجری
ذوق و حبله طلب و کفیز
چراغ فطره در علم حقایق

نقطه اوله لی کشه بو وردی
باب علومه اولدی محمد

لشاه فیضه داه و عشق
لشاه معدن الاشیاء رسم

فصل من جنون العشق قسم
سکرنا من شراب العشق خمر
فواحشیه لعل و حبیب

فصل من جنون العشق قسم
صبرنا مثل تصویر بسمل
فوصلا تم وصالتم وصال

78

فصل من جنون العشق قسم
اعنا نفع روح سرمدی
عزلشاکا یث کوبه و غنیم

فصل من جنون العشق قسم
قلوبه و جود فوادی من سواه
فیما من هو شاطن من هده

فصل من جنون العشق قسم
عبدتم دین عباد اولم سوره
روح دایم در آدر نفسی
بن معادی غنیه و جع ادم غار
بنا سیدکی آه سر عیسیم ظهور
مهدی عیسیم و صا قی غنیه بی
قرب فرجه نه نواقل خلقت سیرا

روح قیاسی کاسو سیر دالایله
و در ساین با قیم سیر اولم سیم

ذات حقه و در کتب کور کوریم
روح قدیم غنیدن سیر کوریم
عالم لاهوت سیم سوا سیر
نشه کیش اولان غنیه لسان کور کوریم

کشتن سیر سیر اولی سیرا صلیه
کشت کور کور بر رود ویا جود
قلمی الصلایات ای کور کوریم

عالم غیب عالم کف غنیه
من غنیه کور کور عالم غنیه
عالم سلطان کورین شرح صدر صلی
بحر علم کور اولم او قودم علم لدن

نفع و انبات عالمه صغیر شیک و دریا
عالم علمه افامین انک اسراریم

سلی کورینور با کور اوینده یه بقسم
سین اوجی بولک کور بر و بر و بر
ارباب رسوم کورده ای قلم غنیه
پر کور کور و اسودکی سوره قوشل

اول رنده خرا بر اولور رنده برادر
و جوی کورینور و یا نوا یه بقسم

مفتاح باب رحمت اسم الله الرحمن الرحیم
مفتاح باب رحمت اسم الله الرحمن الرحیم
مفتاح باب رحمت اسم الله الرحمن الرحیم
مفتاح باب رحمت اسم الله الرحمن الرحیم

79

80

عرب او فرزندش حضرت الله اكبر	حور و مادرش هفت اجنه بی بیان
اگر بسک اید او داخل اوله جا	سكن افلاكه مقابل حاصلی بی در
اگر سزید به غایت بی تو گرسنگ	اگر سزید به غایت بی تو گرسنگ
درد او خورغا به است عارف الله	درد او خورغا به است عارف الله
ند با بلكه صفاء مرین حور و او	خدا عارفی که کوفله بر مر و او
او قدر ارمین و خان باور او را	بوار اسما به عشق کلمات ظاهر
خدا عارفی او مشغول به نظر خفا	کوفله مکلفه گریخت خدا نه بدش
او را جامع به است ابدی غم و او	طلب خوشه و در کمال به او
کر او را جماله به او کر و او	کر او را جماله به او کر و او
ایتر کر او را به تر و او	ایتر کر او را به تر و او
حاصل قصیده عشق باقی به	بزه بکاست سیمایه به تر و او
الکچین زرد او را به او	دو سینه زبده او را به او
انوی نو نو او را به او	بزرین شطانیه نفس او را به او
زاده به عشق جعفری او را به او	حجاز به او را به او
نقصی بل کنی بل و او را به او	نقصی بل کنی بل و او را به او
سینه آینه چو دان ای و او را به او	سینه آینه چو دان ای و او را به او
بیش خط و این به او را به او	طالب اولن آه او را به او
توبه صد ماله او را به او	نقصی بل کنی بل و او را به او
بر او را به او را به او	احمد او را به او را به او

کبریا در سرتخت و صلی محمد را کشت
 سستی کنی و صعد نمیدی یا بی ستر ای ابراهیم
 ستر بر من بپوش ای کافران و فریاد کن از کرب
 بود و در کوفتی بگفت عاجز و در کرام
 ای ملک آدی که از آن جهان نه در نهان جان من
 عیدت و رب من کس ناز از ملک ای
 و دریا که در نیکو نیک اولی اشکار
 آن ستر ای مشکلا کس بکار یا قید
 به اندامم بجز در و بسند الله ای
 اجرت ای جان ما خلد رحمت و صدام
 بر آفاق پیور از الله استناس ای نجف
 مکتب مدع غاف و رسوا و بیلاستحق
 ملک تجلیه که ای کافران اولی یا رب
 ما به احدی الی بل الفان یا بکرم
 با و الله و فضل و محلو کرم و در و رب
 یا خلقی ای بیک چشم کوردی به رحمت احسان
 کرمه قلن ای اسعاد ای فضل و ابرار
 جیم خلقی ای بیک اولی و دیر و دلیل
 کرمه کشف ای بیک و مشک او دود او اولو

وخص وشناسان کوی اید او بس که بسیار طای ایدوب امانی و افسر عین اعلان کیر	اول او لور لورده بقل انور توجید ایل کیکل بابت اولدی لسه مرکز توجید ایل
نصیح بر جمعی کوی بل قتل و سلا لوری یوق او لور وری اران بر توجید ایل	علم حقه اشیاء و مدین معلوم مخفی حکومت اراعیانه و عجز حطاسیخه
قدر دقت کونک خفاف افر اصل حکم حقیقه باور ملک حاکم خسته	نقش ایلر اول دانه و انک و انک درانه طلب ایلر کیر کیر و یوا سیخه
اولدین انه قدر علن ظهور نکات عده	یواک و قدر و شفاف ای دردی ملوک غیرت و حمان بیان ای سیخه
کول حسن کمر سیری چنانسون بکول اده علاج انوار اسک اده کاه کاش شری ای	بیر کونک بیان ایلر بیلگون بکول اده اولورده انکا بودور ناسون بکول اده
انک انیکه قالم قل بارینه سلا اولدین انه حر اولدی بی یان کول حظه	ال ان سکین قمر نسن بکول اده نهانه دوتری ایلدی کونک بکول اده
بودوری چنانک حرام جبر قید ایدی کرم ایت مرصه کوهوش اولدین بکول اده	اشن او دکر سنی ایلر ایلک و دیر اول بر جمعی دینه نهان سیک کمر اول
سیران او دکر سیری حلال کونک اول ارکنی صلور کون بون یوشقید بود	حیوان اولر اده شک و جبر دیر اول
آدم او دکر کون الجان ساراج اول اولور	

ظهار اولور برعزاسلطابق ارکو زینده کشف اید اید اولوق دردی نقره طلب واصل آدم زینده اکسر اعظم رو خاغل جماسم زینده	قرن فاطمه اولد ایر اول باجلی کسر ایر یکس خاغم برشند اولور زاره
محت و مایسن چای سکنون براسول الله قوی قنبدلیر قرن کرم براسول الله جمله منع اولوب اراذن براسول الله براولدی اولور دردن قنقلق براسول الله اکچون دکنی اولور دوز علم براسول الله خاله جلا لکک کلمی براسول الله اکچون خاغل عالم اولوق مکن براسول الله قبول اید، قرن عاله امیندر براسول الله اکچون دینک جمعه مسکن براسول الله مصطفی باطلون کرای براسول الله اولون مشکده دیداری کور در ابراسول الله	غیر الله دوزن طری سکنون براسول الله براعوی روح کمالی نوری دوزن افتمت الیک الله تنجیک ایضا کون نقلدی محتسب کاند دوزن کور کس مرتب اولور دقلق دکنن کلا کاسیانه سکن جنتی سی زیان دغنی اربابری جم مسک دقلق قنبدلیر نعلی سرحده بوسرد کور کسن قنقلق رحمت عالم عالم کای، اولی کور مسک اخوان کور دیگور اولور ارا کیم خاغم کور کور کور مسک فاطمی کور کیم راجنت دند
بوددی در دوزن کیم کور قنقلق اولور اورم عیسیا نعت فاطمت براسول الله	خزن اسرای سیرایت مغلور قنقلق اولور طوبه سنبا طایین نعت فاطمت در حزن

سزده قلدر رسال ایوان ادب بر لاله کائنات	کوکلی استبداد بی بی کور راضی است
صیوت امکان بوالهول نه بیگیت لایسیدر	ان صدوق ادب دکل صومدر لایسیر رسالت
کودلر رکزت اربابین چرکله مرعضال	اکم اسحاب جودت دهر سر و سحابه
بوسولر یلپ کول: نولر یوز لکاسر یاز لک	بیزنر دوق عشقه برادر ایوان ایوان الله
کلل ای صودر صندر کیرل ای الله نه برادر	خلیق لیر برک کوهچر قوراسر عریضه
قلم قلم رادع کور کسراج وری کور چق	
حکمت قری صدر رکوات انهم انهم یوخت	
کله کله اوقر اوقر عشق بی بی اعلان الوری	کلاف تو خلدی ایلما صسته سلطه ایلری
قتیلدی اذنق ویدر ابروح احمد و آدی	قلدی تقصیر ابر بر جمیع کائنات الوری
خوشی کور اوقر اوقر غرضه غلام ایستی جیلت	اوغر اوقر کیری ولود صنعت قرآن الوری
باقدی عرشک صاعقه یادی قنا قصدر	صنعت قور ایضا یی ایزن ایزن الوری
عالم ارواحده اول عشق کیم یور اولر لیس	یور ایلر کله کور کاجو قرخان الوری
کوکله اوقر اوقر اولدی عفت اولک بری	دورری اولدی کله کور تو خقه بریان الوری
دختر عشق اوقر اوقر بقو یو سیکدره	کله خقه اولدی تبلر مرزنی جان الوری
یالخته اوقر اوقر بر عشق اذنق ادم الوری	سنسنی چوغالادی لک نیمجور دان الوری
اوقر اوقر درویش اولد اذنق الله ییچ	اوقر اوقر اولد یالیه حقه دهان الوری
دور ویده اوقر اوقر عشق یارما راندی الی	
مهر یکلک الیکریدی یادی عزان الوری	
قور اوقر ایلرک الیکرک دوشنر سایه سی	اوقر اوقر حقه دهر کله عشق اولور سایه سی

اسد علی

صمد خلق عاشق اوله کور زنده اچیه خلداد کل ایمان دینا یار اوله نه زنده نبش بخت عرش و کرسی بر کولک بیست ابرو کف	کجه کور زنده چایه کایک اول دایمی آرد ورم سجده ایملک اوله دایمی سه کاسه شربت کل ایلر بر نایک سایی
برمه کور کسینم خلف سرایه دور دیا قلب آرد کور کسک ابرار دایمی	چتریلدی کور خلف سنی اکل ایلدی یاغزلین برانی به سولای حق سوزیدی کسب خلداد بر ابرو نقیض تکمل ایلدی خالدای اولی غل غل و قش تعلیم اسما ایلدی
وردی بیک شون عیسیه چوک آتی آدمه بر حاله اوباشی بتمم ایلدی	نیم کیمین ولی کورسه ایلر اوب و بی دوردی قوی تاجان دینا یار کورسه کورسه کورسه دوردی کون اقل اوصافه دور کورسه کورسه کورسه دوردی ارسل نکل اوب بیلک کورسه دور دوردی نجی اسما ایلرین کورسه کورسه کورسه دوردی احدی جنت خدا کورسه کورسه کورسه دوردی
سحق وردی کور آدمه کورسه کورسه بزم خلف فرخ جود حق زانیت دور ایلدی	نیم کیمین ولی کورسه ایلر اوب و بی دوردی قوی تاجان دینا یار کورسه کورسه کورسه دوردی کون اقل اوصافه دور کورسه کورسه کورسه دوردی ارسل نکل اوب بیلک کورسه دور دوردی نجی اسما ایلرین کورسه کورسه کورسه دوردی احدی جنت خدا کورسه کورسه کورسه دوردی

35

ابدون سن طوعین و جود آرزو لارسی
 برولیت بولون جماع آرزو لارسی
 ابدون کچون یوزنقات ایجودن
 آدم اغرین ایجودن عفان آرزو لارسی
 کیر و لیکن کچون خفت کوزن ایجودن
 قران معنی ایجودن ابقان آرزو لارسی
 سجات ایجودن صراطی کچون
 رعنوان و جود کچون صفان آرزو لارسی
 بلم بوجال ندر سویندو رنمردن
 وردیا بر عیب ایکن اخصاص آرزو لارسی
 منت دیوان وردی ندر کشفه
 ۲۴
 رزح طریق کن کن تن تن تن غ
 تن تن تن تن تن تن تن تن تن غ
 رزح طریق کن کن کن تن تن تن غ
 تن تن تن تن تن تن تن تن تن غ
 ۱۸ Ekim 1966

404

Fr 100.00 R

